

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को
बजेटको वार्षिक प्रगति मूल्याङ्कन
प्रतिवेदन

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाण्डौ
२०७५ माघ

विषय सूची

विषय	पाना नं.
परिच्छेद १	१
देशको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति	१
वास्तविक क्षेत्र	१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	१
मुद्रास्फीति	१
थोक मुद्रास्फीति	१
बाह्य क्षेत्र	१
सरकारी वित्त स्थिति	३
सरकारी राजस्व	३
न्यून वित्त पूर्तिका स्रोतहरु	४
सरकारी ऋण	४
मौद्रिक स्थिति	४
पूँजी बजार	५
परिच्छेद २	६
वार्षिक बजेट र खर्च विप्लेषण	६
१. विनियोजन र खर्चको स्थिति	६
२. नेपाल सरकार र वैदेशिक स्रोत तर्फको खर्चको स्थिति	७
३. विगत चार आर्थिक वर्षको बजेट विनियोजन र खर्चको विवरण	९
४. चार आर्थिक वर्षको पूँजीगत खर्चको चौमासिक विवरण	११
५. शीर्षकगत खर्चको स्थिति	१२
६. कार्यगत खर्च विवरणको स्थिति	१३
७. मन्त्रालयगत विनियोजन र खर्चको स्थिति	१४
८. वैदेशिक सहायताको प्रतिबद्धताको स्थिति	१४
९. आन्तरिक ऋण र कुल ऋण भार	१५
१०. नेपाल सरकारको केन्द्रीय कोषको स्थिति	१५
परिच्छेद ३	१६
वित्तीय हस्तान्तरण र खर्च विप्लेषण	१६
परिच्छेद ४	१८
राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरुको प्रगति समीक्षा	१८
१. सिक्टा सिंचाइ आयोजना	१९
२. बबई सिंचाइ आयोजना	२०
३. रानी जमरा कुलरीया सिंचाइ आयोजना	२०
४. भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना	२०

५. माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना.....	२१
६. बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना	२१
७. पश्चिम सेती जलविद्युत आयोजना.....	२२
८. गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भैरहवा	२२
९. पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल.....	२३
१०. दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, निजगढ बारा	२३
११. पशुपति क्षेत्र विकास कोष.....	२४
१२. लुम्बिनी क्षेत्र विकास कोष	२४
१३. पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग.....	२५
१४. रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना	२५
१५. हुलाकी लोकमार्ग.....	२६
१६. उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कोशी कोरिडोर)	२६
१७. उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कालीगण्डकी कोरिडोर)	२७
१८. उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली कोरिडोर).....	२७
१९. काठमाण्डौ तराई—मधेस द्रुत मार्ग.....	२८
२०. मेलम्ची खानेपानी आयोजना.....	२८
२१. राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम	२९
परिच्छेद ५	३०
राष्ट्रिय पुनर्निर्माणको प्रगति अवस्था	३०
बजेट तथा खर्चको विवरण.....	३०
पुनर्निर्माण	३२
ख. पुरातात्विक सम्पदा पुनर्निर्माण	३६
घ. सरकारी भवनहरुको पुनर्निर्माण	३८
परिच्छेद ६	४१
क्षेत्रगत मन्त्रालय/निकायहरुको प्रगति अवस्था	४१
अर्थ मन्त्रालय.....	४१
उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय.....	४२
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	४३
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	४४
खानेपानी मन्त्रालय	४४
गृह मन्त्रालय.....	४४
परराष्ट्र मन्त्रालय.....	४५
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय.....	४५
युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय.....	४६
रक्षा मन्त्रालय.....	४७
वन तथा वातावरण मन्त्रालय.....	४७
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	४७

सहरी विकास मन्त्रालय.....	४८
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	४८
संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय.....	४९
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय.....	४९
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय.....	४९
परिच्छेद ७	५१
लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट, गरिबी न्यूनीकरण बजेट र जलवायु परिवर्तन बजेट सम्बन्धी विष्लेषण	५१
१. लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट.....	५१
२. गरिबी न्यूनीकरण बजेट.....	५२
३. जलवायु परिवर्तन बजेट.....	५२
परिच्छेद ८.....	५४
बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या तथा चुनौतीहरू र समाधानका लागि सुझावहरू.....	५४
स्रोत आंकलन तथा व्यवस्थापनका समस्या तथा चुनौतीहरू:.....	५४
बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमाका समस्या तथा चुनौतीहरू:	५४
बजेट कार्यान्वयनका समस्या तथा चुनौतीहरू:.....	५५
अभिलेख तथा प्रतिवेदनका समस्या तथा चुनौतीहरू:.....	५६
स्रोत आंकलन तथा व्यवस्थापन:.....	५७
बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा:	५७
बजेट कार्यान्वयन:.....	५७
अभिलेख तथा प्रतिवेदन:.....	५८
अनुसूचीहरू.....	६०

१. आर्थिक वर्ष ०७४/७५ को राजस्वको लक्ष्य तथा असुली विवरण
२. आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५ को राजस्व असुलीको तुलनात्मक विवरण
३. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कूल विनियोजन र खर्चको विवरण
४. आर्थिकवर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५को कूल खर्चको तुलनात्मक विवरण
५. आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५ को चालु/पूँजीगत/वित्तीय व्यवस्थाको तुलनात्मक खर्च विवरण
६. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आर्थिक वर्गीकरण अनुसार शीर्षकगत खर्चको विवरण
७. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को नेपाल सरकार र बैदेशिक स्रोत तर्फको खर्चको विवरण
८. आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५ को शीर्षकगत खर्चको तुलनात्मक विवरण
९. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत खर्च विवरण
१०. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मन्त्रालयगत विनियोजन र खर्च विवरण
११. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मन्त्रालय/निकायगत चालु, पूँजीगत र वित्तीय व्यवस्थाको विनियोजन र खर्चको विवरण
१२. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको विनियोजन र खर्च विवरण
१३. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको सेवा तथा कार्यगत बजेटको खर्चको विवरण
१४. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को गरिबी न्यूनीकरण बजेटको सेवा तथा कार्यगत बजेटको खर्चको विवरण
१५. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को जलवायु परिवर्तन बजेटको सेवा तथा कार्यगत बजेटको खर्चको विवरण
१६. अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिवद्धता - क्षेत्रगत विवरण

१७. अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिबद्धता - परियोजनागत विवरण
१८. अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिबद्धता - दातृ निकायगत विवरण

कार्यकारी सारांश

१. समीक्षा अवधिमा आर्थिक वृद्धिदर ६.३ प्रतिशत रहेको छ ।
२. समीक्षा अवधिमा औसत उपभोक्ता मुद्रास्फिति ४.२ प्रतिशतमा सीमित रहेको छ ।
३. कुल वस्तु निर्यात ११.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८१ अर्ब १९ करोड पुगेको छ । कुल वस्तु आयात भने २५.५ प्रतिशतले बढेर रु.१२ खर्ब ४२ अर्ब ८३ करोड पुगेको छ ।
४. समीक्षा अवधिमा विप्रेषण आय ८.६ प्रतिशत वृद्धि भई रु.७ खर्ब ५५ अर्ब ६ करोड पुगेको छ ।
५. अघिल्लो आर्थिक वर्ष रु. ८२ अर्ब ११ करोडले बचतमा रहेको समग्र शोधनान्तर समीक्षा अवधिमा रु.९६ करोडले बचतमा रहेको छ ।
६. विदेशी विनिमय सञ्चिती २.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.११ खर्ब २ अर्ब ५२ करोड रहेको छ ।
७. समीक्षा अवधिको अन्त्यमा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी ऋण रु.९ खर्ब १५ अर्ब ३१ करोड रहेको छ ।
८. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप १९.२ प्रतिशतले बढेको छ भने निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा २२.५ प्रतिशतले बढेको छ ।
९. नेप्से सूचकाङ्कमा वार्षिक विन्दुगत आधारमा २३.४ प्रतिशतले हास आई २०७५ असार मसान्तमा १२१२.४ विन्दु कायम भएको छ ।
१०. समीक्षा अवधिको कुल बजेट रु.१२ खर्ब ७८ अर्ब ९९ करोड ४८ लाख विनियोजन गरिएको थियो। चालु खर्च तर्फ रु.८ खर्ब ३ अर्ब ५३ करोड १४ लाख, पूँजीगत खर्चतर्फ रु.३ खर्ब ३५ अर्ब १७ करोड ६० लाख र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रु. १ खर्ब ४० अर्ब २८ करोड ७४ लाख विनियोजन भएको थियो।
११. समीक्षा अवधिमा रु.१० खर्ब ८४ अर्ब ६८ करोड २० लाख खर्च भएको छ । यो विनियोजनको तुलनामा ८४.८१ प्रतिशत हुन आउँछ । चालु खर्चतर्फ रु.६ खर्ब ९६ अर्ब ९१ करोड ९५ लाख खर्च भई विनियोजनको ८६.७३ प्रतिशत खर्च भएको छ । पूँजीगत खर्चतर्फ रु.२ खर्ब ७० अर्ब ७१ करोड ३७ लाख खर्च भई विनियोजनको ८०.७७ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ। वित्तीय व्यवस्थातर्फ रु.१ खर्ब १७ अर्ब ४ करोड ८८ लाख खर्च भई विनियोजनको ८३.४३ प्रतिशत खर्च भएको छ ।
१२. समीक्षा अवधिको कूल विनियोजन रु.१२ खर्ब ७८ अर्ब ९९ करोड ४८ लाख मध्ये स्रोतगत रूपमा नेपाल सरकारतर्फ रु.९ खर्ब ९२ अर्ब ७९ करोड १८ लाख (७७.६२%), वैदेशिक अनुदान तर्फ रु.७२ अर्ब १६ करोड ७६ लाख (५.६४%) र वैदेशिक ऋणतर्फ रु.२ खर्ब १४ अर्ब ३ करोड ५४ लाख (१६.७४%) रहेकोमा कूल खर्च रु.१० खर्ब ८४ अर्ब ६८ करोड २० लाख मध्ये स्रोतगत रूपमा नेपाल सरकारतर्फ रु.९ खर्ब ५५ अर्ब ७५ करोड ९२ लाख (८८.११%), वैदेशिक अनुदान तर्फ रु.३९ अर्ब ३१ करोड ८७ लाख (३.६२%) र वैदेशिक ऋणतर्फ रु.८९ अर्ब ६० करोड ४२ लाख (८.२७%) रहेको छ ।
१३. समीक्षा अवधिमा राष्ट्रिय गौरबका आयोजनाहरूमा रु.९० अर्ब ३१ करोड ७६ लाख खूद बजेट विनियोजन भएकोमा रु.६९ अर्ब ९३ करोड ७८ लाख खर्च भई ७७.४४ प्रतिशत खर्च भएको छ ।
१४. समीक्षा अवधिमा थप हस्तान्तरण भएको रकम समेत प्रदेश तहमा वित्तीय समानीकरण अनुदान रु.७ अर्ब १४ करोड ५५ लाख तथा स्थानीय तहमा वित्तीय समानीकरण अनुदान रु. १ खर्ब ४८ अर्ब ७५ करोड

- २९ लाख र सशर्त अनुदान रू.८५ अर्ब २५ करोड ७३ लाख गरी कूल रू. २ खर्ब ४१ अर्ब १५ करोड ५७ लाख हस्तान्तरण भएको छ ।
१५. समीक्षा अवधिमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको लागि रू.१ खर्ब ५१ अर्ब खूद बजेट विनियोजन भएकोमा रू.१ खर्ब १४ अर्ब खर्च भई ७५.५० प्रतिशत खर्च भएको छ ।
१६. प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट रू.४ खर्ब ७८ अर्ब ५८ करोड ७९ लाख विनियोजन भएकोमा रू. ४ खर्ब २२ अर्ब ६६ करोड २१ लाख खर्च भई विनियोजनको ८८.३१ प्रतिशत खर्च भएको छ ।
१७. गरिबी न्यूनीकरण बजेट रू.८ खर्ब २३ अर्ब ६१ करोड २१ लाख विनियोजन भएकोमा रू. ७ खर्ब १६ अर्ब ४६ करोड २९ लाख खर्च भई विनियोजनको ८६.९९ प्रतिशत खर्च भएको छ ।
१८. प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने जलवायु परिवर्तन बजेट रू.५७ अर्ब ७३ करोड १४ लाख विनियोजन भएकोमा रू.५८ अर्ब १६ करोड ४५ लाख खर्च भई शुरु विनियोजनको १००.७५ प्रतिशत खर्च भएको छ ।

परिच्छेद १

देशको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति

वास्तविक क्षेत्र

कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर उत्पादकको मूल्यमा ६.३ प्रतिशत रहेको अनुमान छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा यस्तो वृद्धिदर ७.९ प्रतिशत रहेको थियो ।

मुद्रास्फीति

उपभोक्ता मुद्रास्फीति

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ४.५ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा सो मुद्रास्फीति ४.२ प्रतिशतमा सीमित रहेको छ । समीक्षा वर्षको औसत मुद्रास्फीति आर्थिक वर्ष २०६९/७० पछिको सबैभन्दा न्यून हो । आपूर्ति व्यवस्थापनमा आएको सुधार तथा भारतमा समेत न्यून मूल्यवृद्धि रहेको कारण समीक्षा वर्षमा समग्र उपभोक्ता मुद्रास्फीतिमा कमी आएको हो ।

थोक मुद्रास्फीति

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति १.७ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रास्फीति २.७ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा कृषिजन्य वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्कमा ०.३ प्रतिशतले हास आएको छ भने स्वदेशमा उत्पादित वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क ५.३ प्रतिशतले र आयातीत वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क ४.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

बाह्य क्षेत्र

वैदेशिक व्यापार

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल वस्तु निर्यात ११.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८९ अर्ब १९ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ४.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । भारततर्फ १२.४ प्रतिशत, चीनतर्फ ४३.३ प्रतिशत र अन्य मुलुकतर्फ ७.५ प्रतिशतले निर्यात बढेको छ । वस्तुगत आधारमा अलैंची, पोलिष्टर यार्न, जुटको बोरा, जस्तापाता, धागो, लगायतका वस्तुको निर्यात बढेको छ भने जि.आई पाईप, जुटको डोरी, जुस, उनी गलैचा, पश्मिना, लगायतका वस्तुहरूको निर्यात घटेको छ ।

बाह्य क्षेत्रको स्थिति
(कुल गार्हस्थ उत्पादनसँगको अनुपात)

विवरण	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	औसत
वस्तु निर्यात	३.१	२.८	२.७	२.९
वस्तु आयात	३४.३	३७.५	४१.३	३७.७
व्यापार घाटा	-३१.२	-३४.७	-३८.६	-३४.९
कुल व्यापार	३७.४	४०.२	४४.०	४०.६
भ्रमण आय	१.९	२.२	२.२	२.१
विप्रेषण आप्रवाह	२९.५	२६.३	२५.१	२७.०
चालू खाता सन्तुलन	६.२	-०.४	-८.२	-०.८
विदेशी विनिमय सञ्चिति	४६.१	४०.८	३६.७	४१.२

यो अवधिमा कुल वस्तु आयात २५.५ प्रतिशतले बढेर रु.१२ खर्ब ४२ अर्ब ८३ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आयात २.८ प्रतिशतले बढेको थियो । यो अवधिमा भारतबाट भएको आयात २७.८ प्रतिशत, चीनबाट भएको आयात २५.५ प्रतिशत र अन्य मुलुकबाट भएको आयात १९.३ प्रतिशतले बढेको छ । यो अवधिमा निर्यात-आयात अनुपात ६.५ प्रतिशत कायम भएको छ, जुन अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा ७.४ प्रतिशत रहेको थियो । यो अवधिमा कुल वस्तु व्यापार घाटा २६.७ प्रतिशतले विस्तार भई रु.११ खर्ब ६१ अर्ब ६४ करोड पुगेको छ ।

विप्रेषण आप्रवाह

समीक्षा वर्षमा विप्रेषण आप्रवाह ८.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.७ खर्ब ५५ अर्ब ६ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष विप्रेषण आप्रवाह ४.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । विप्रेषण आप्रवाहको कुल गार्हस्थ उत्पादनसँगको अनुपात अघिल्लो वर्ष २६.३ प्रतिशत रहेकोमा यो अवधिमा २५.१ प्रतिशत रहेको छ । समीक्षा अवधिमा खुद ट्रान्सफर आय १.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८ खर्ब ६४ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ९.५ प्रतिशतले बढेको थियो ।

श्रम स्वीकृति (पुनः श्रम स्वीकृति बाहेक) का आधारमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीको संख्या आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा अघिल्लो वर्षको तुलनामा १०.१ प्रतिशतले घटेको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो संख्या ४.७ प्रतिशतले घटेको थियो । समीक्षा वर्षमा मलेसिया, संयुक्त अरब ईमिरेट्स, कुवेत लगायतका देशमा जाने कामदारको संख्यामा वृद्धि भएको छ भने साउदी अरेबिया, कतार लगायतका देशमा जाने कामदारको संख्यामा गिरावट आएको छ ।

चालू खाता एवम् शोधनान्तर

अघिल्लो वर्ष रु.१० अर्ब १३ करोडले घाटामा रहेको चालू खाता घाटा समीक्षा वर्षमा उल्लेख्य विस्तार भई रु.२ खर्ब ४५ अर्ब २२ करोड पुगेको छ । पेट्रोलियम पदार्थ, यातायातका साधन तथा औद्योगिक सामग्री लगायतको उच्च आयातका कारण चालू खाता उल्लेख्य घाटामा रहेको हो । त्यसैगरी, अघिल्लो वर्ष रु.८२ अर्ब ११ करोडले बचतमा रहेको समग्र शोधनान्तर स्थिति यो वर्षमा रु.९६ करोडले बचतमा रहेको छ ।

यो अवधिमा पूँजीगत ट्रान्सफर रू.१७ अर्ब ७२ करोड र प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी आप्रवाह रू.१७ अर्ब ५१ करोड रहेको छ । अघिल्लो वर्ष पूँजीगत ट्रान्सफर रू.१३ अर्ब ३६ करोड र प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी आप्रवाह रू.१३ अर्ब ५० करोड रहेको थियो ।

विदेशी विनिमय सञ्चिति

कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति २०७४ असार मसान्तको रू.१० खर्व ७९ अर्ब ४३ करोडबाट २.१ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रू.११ खर्व २ अर्ब ५२ करोड रहेको छ । कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति मध्ये नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको सञ्चिति २०७४ असार मसान्तको रू.९ खर्व २७ अर्ब २७ करोडको तुलनामा २०७५ असार मसान्तमा ६.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.९ खर्व ८९ अर्ब ४० करोड रहेको छ । कुल सञ्चितिमा भारतीय मुद्रा सञ्चितिको अंश २३.८ प्रतिशत रहेको छ ।

सरकारी वित्त स्थिति

सरकारी राजस्व

समीक्षा अवधिमा राजस्व २०.२० प्रतिशतले वृद्धि भई रू.७ खर्व ३२ अर्ब २३ करोड पुगेको छ । उक्त राजस्व लक्ष्य रू.७ खर्व ३० अर्ब ६ करोडको १००.३० प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष राजस्व २६.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.६ खर्व ९ अर्ब १२ करोड पुगेको थियो । यो अवधिमा राजस्व/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात २४.४० प्रतिशत पुगेको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा यस्तो अनुपात २३ प्रतिशत रहेको थियो ।

यो अवधिमा गैर-कर राजस्व परिचालन १७.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.७२ अर्ब ७४ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष गैर-कर राजस्व १.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.६१ अर्ब ६९ करोड पुगेको थियो ।

यो अवधिमा कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ९०.१ प्रतिशत र गैर-कर राजस्वको अंश ९.९ प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै, कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ३२.२ प्रतिशत र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ६७.८ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८९.९ प्रतिशत र गैर-कर राजस्वको अंश १०.१ प्रतिशत रहेको थियो भने कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ३४.६ प्रतिशत र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ६५.४ प्रतिशत रहेको थियो ।

सरकारी खर्च

समीक्षा अवधिमा चालू खर्च ३४.३८ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.६ खर्व ९६ अर्ब ९२ करोड पुगेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्ष चालू खर्च ४०.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । समीक्षा अवधिमा चालू खर्च बजेट अनुमानको ८६.७३ प्रतिशत भएको छ ।

समीक्षा अवधिमा पूँजीगत खर्च अघिल्लो वर्षको तुलनामा २९.६८ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.२ खर्व ७० अर्ब ७१ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष पूँजीगत खर्च ७२.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । पूँजीगत खर्च बजेट अनुमान रू.३ खर्व ३५ अर्ब १८ करोडको ८०.७७ प्रतिशत भएको छ । वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्च १२.७७ प्रतिशतले वृद्धि भई रू.१ खर्व १७ अर्ब ५ करोड पुगेको छ । उक्त रकम बजेट अनुमानको ८३.४३ प्रतिशत हुन आउँछ ।

बजेट घाटा

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नगद प्रवाहमा आधारित बजेट घाटा रू.२ खर्व ६८ अर्व ८५ करोड रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा यस्तो घाटा रू.१ खर्व ८८ अर्व ६९ करोड रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग बजेट घाटाको अनुपात ८.९ प्रतिशत रहेको छ ।

न्यून वित्त पूर्तिका स्रोतहरू

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल आन्तरिक ऋण रू.१ खर्व ४४ अर्व ७५ करोड परिचालन भएको छ । यो अवधिमा रू.३७ अर्व ५६ करोड आन्तरिक ऋणको भुक्तानी भएको छ भने समीक्षा वर्षको अन्त्यमा नेपाल सरकारको नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रू.१ खर्व २६ अर्व १५ करोड नगद मौज्जात रहेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा यस्तो बचत रू.१ खर्व ६ अर्व २७ करोड रहेको थियो ।

सरकारी ऋण

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को असार मसान्तमा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी वाह्य ऋण रू.५ खर्व २४ अर्व १५ करोड र आन्तरिक ऋण रू.३ खर्व ९० अर्व १६ करोड गरी कूल तिर्न बाँकी सरकारी ऋण रू.९ खर्व १५ अर्व ३१ करोड पुगेको छ । सरकारको कुल ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात २०७४/७५ मा ३०.४४ प्रतिशत छ ।

मौद्रिक स्थिति

मुद्राप्रदाय

अघिल्लो वर्ष १५.५ प्रतिशतले बढेको विस्तृत मुद्राप्रदाय यो अवधिमा १९.४ प्रतिशतले बढेको छ । यो अवधिमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजित) रू.९६ करोड (०.१ प्रतिशत) ले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त सम्पत्ति रू.८२ अर्व ११ करोड (८.६ प्रतिशत) ले बढेको थियो ।

कुल आन्तरिक कर्जा

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल आन्तरिक कर्जा २४.९ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त कर्जा २०.६ प्रतिशतले बढेको थियो । यो अवधिमा मौद्रिक क्षेत्रको निजी क्षेत्र माथिको दावी २२.३ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो दावी १८ प्रतिशतले बढेको थियो ।

निक्षेप संकलन

यो अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप १९.२ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप १४ प्रतिशतले बढेको थियो । २०७५ असारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कुल निक्षेपमा चल्ती, बचत र मुद्दतीको अंश क्रमशः ९.३ प्रतिशत, ३४.५ प्रतिशत र ४४.८ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो अंश क्रमशः ८.७ प्रतिशत, ३५.४ प्रतिशत र ४३.२ प्रतिशत रहेको थियो ।

कर्जा प्रवाह

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा २२.५ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा १८.२ प्रतिशतले बढेको थियो । निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा मध्ये वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा प्रवाह २२.३ प्रतिशतले बढेको छ भने विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूको

क्रमशः २५.६ प्रतिशत र १६.१ प्रतिशतले बढेको छ ।

यो अवधिमा कृषि क्षेत्रतर्फको कर्जा ५०.८ प्रतिशत, औद्योगिक उत्पादन क्षेत्रतर्फको कर्जा २०.६ प्रतिशत, निर्माण क्षेत्र तर्फको कर्जा १९.३ प्रतिशत, थोक तथा खुद्रा व्यापार तर्फको कर्जा २२.४ प्रतिशत, सेवा क्षेत्रका उद्योग तर्फको कर्जा २६.३ प्रतिशत र यातायात, सञ्चार तथा सार्वजनिक सेवा क्षेत्र तर्फको कर्जा २६.७ प्रतिशतले बढेको छ ।

तरलता व्यवस्थापन

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा खुला बजार कारोबार मार्फत रु.१ खर्व ७ अर्व ३४ करोड तरलता प्रवाह भएको छ । यस अन्तर्गत रिपो बोलकबोल मार्फत कुल रु.६९ अर्व ७२ करोड र सोझै खरिद बोलकबोल मार्फत रु.३७ अर्व ६२ करोड तरलता प्रवाह भएको छ । साथै, यो अवधिमा वाणिज्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले रु.३८ अर्व ३३ करोडको स्थायी तरलता सुविधा उपयोग गरेका छन् ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नेपाल राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरु) बाट अमेरिकी डलर ४ अर्व ५ करोड खुद खरिद गरी रु.४ खर्व २२ अर्व ३४ करोड खुद तरलता प्रवाह गरेको छ । अघिल्लो वर्ष विदेशी विनिमय बजारबाट अमेरिकी डलर ४ अर्व ११ करोड खुद खरिद भई रु.४ खर्व ३५ अर्व ८६ करोड खुद तरलता प्रवाह भएको थियो ।

यो अवधिमा अमेरिकी डलर ४ अर्व ७६ करोड, यूरो ६ करोड र पाउण्ड स्टर्लिङ ११ करोड बिक्री गरी रु.५ खर्व २२ अर्व ३ करोड बराबरको भारतीय रूपैया खरिद भएको छ । अघिल्लो वर्ष अमेरिकी डलर ४ अर्व १२ करोड र यूरो १२ करोड बिक्री गरी रु.४ खर्व ५१ अर्व ८९ करोड बराबरको भारतीय रूपैया खरिद भएको थियो ।

पूँजी बजार

नेप्से सूचकाङ्कमा वार्षिक विन्दुगत आधारमा २३.४ प्रतिशतले हास भई २०७५ असार मसान्तमा १२१२.४ विन्दु कायम भएको छ । २०७४ असार मसान्तमा उक्त सूचकाङ्क १५८२.७ विन्दु कायम भएको थियो ।

धितोपत्र बजार पूँजीकरणमा वार्षिक विन्दुगत आधारमा २२.७ प्रतिशतले हास भई २०७५ असार मसान्तमा रु.१४ खर्व ३५ अर्व १४ करोड कायम भएको छ ।

परिच्छेद २

वार्षिक बजेट र खर्च विप्लेषण

१ . विनियोजन र खर्चको स्थिति

कुल वार्षिक विनियोजन

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट तर्जुमा गर्दा संघीयता कार्यान्वयन, भुक्तम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माण, रोजगारीका अवसरहरूमा वृद्धि, उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि, राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा तीव्रता, कृषिको आधुनिकीकरण, व्यावसायिकरण र यान्त्रिकीकरण, जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण र वितरण, सडक, रेलमार्ग र अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण र स्तरोन्नति, पर्यटन पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र सरसफाइमा लगानी, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नियमन र व्यवस्थित सञ्चालन, अत्यावश्यक उपभोग्य वस्तुहरूको सुदृढ आपूर्ति, भण्डारण र वितरण प्रणाली र सार्वजनिक प्रशासन र सेवा प्रवाहमा सुधारका क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकता दिई बजेट विनियोजन गरिएको थियो। यी प्राथमिकताका क्षेत्रमा स्रोतको बाँडफाँट गर्दा कुल बजेट रु.१२ खर्ब ७८ अर्ब ९९ करोड ४९ लाख विनियोजन गरिएको थियो। संविधान कार्यान्वयनमा सहयोग गर्न, दिगो, समावेशी र उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न, समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्न, राज्यद्वारा प्रदान गरिने सेवामा आम नागरिकको पहुँच वृद्धि गर्नका लागि चालु खर्च तर्फ रु.८ खर्ब ३ अर्ब ५३ करोड १५ लाख, पूँजीगत खर्च तर्फ रु.३ खर्ब ३५ अर्ब १७ करोड ६० लाख र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रु.१ खर्ब ४० अर्ब २८ करोड ७४ लाख विनियोजन भएको थियो। बजेटले लिएका उद्देश्यको कार्यान्वयनबाट आर्थिक क्रियाकलापमा विस्तार हुने, आय र रोजगारीमा वृद्धि हुने, गरिबी न्यूनीकरण हुने, सबै नेपालीलाई गुणस्तरीय सामाजिक सेवा समेत उपलब्ध हुने अपेक्षा गरिएको थियो। यिनै उल्लेखित उद्देश्य तथा प्राथमिकताका सूचीलाई कार्यान्वयन गर्न आ.व. २०७३/७४ को तुलनामा २१.९३ प्रतिशतले बढी बजेट विनियोजन गरिएको थियो।

कुल वार्षिक खर्च

- आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु.१० खर्ब ८४ अर्ब ६८ करोड २० लाख खर्च भएको छ । यो विनियोजनको तुलनामा ८४.८१ प्रतिशत खर्च हुन आउँछ। गत आर्थिक वर्षमा विनियोजित बजेटको ७९.२४ प्रतिशत खर्च भएको थियो। कुल खर्चमध्ये नगद खर्च रु.१० खर्ब ६६ अर्ब ५४ करोड २ लाख रहेको छ । यो रकम गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ३०.७३ प्रतिशतले बढी हो। त्यसैगरी गैर नगद तर्फ बस्तुगत सहायता र सोझै भुक्तानी गरी रु.१८ अर्ब १४ करोड १८ लाख खर्च भएको छ । यो रकम गत आर्थिक वर्षको तुलनामा १८.३७ प्रतिशतले बढी हो।
- चालु खर्च तर्फ रु.८ खर्ब ३ अर्ब ५३ करोड १५ लाख विनियोजन भएकोमा रु.६ खर्ब ९६ अर्ब ९१ करोड ९६ लाख खर्च भई विनियोजनको ८६.७३ प्रतिशत खर्च भएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा विनियोजित रकमको ८४.०३ प्रतिशत खर्च भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा विगत वर्षभन्दा ३९.६८ प्रतिशतले चालु खर्च बढेको थियो भने यस आर्थिक वर्षमा ३४.३८ प्रतिशतले बढेको हुनाले वृद्धिदरमा केही कमी आएको देखिन्छ।

- पूँजीगत खर्च तर्फ रू.३ खर्व ३५ अर्व १७ करोड ६० लाख विनियोजन भएकोमा रू.२ खर्व ७० अर्व ७१ करोड ३७ लाख खर्च भई विनियोजनको ८०.७७ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा ६६.९२ प्रतिशत खर्च भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा विगत आर्थिक वर्ष भन्दा ६९.३७ प्रतिशतले पूँजीगत खर्च बढेको थियो। यस आर्थिक वर्षमा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को तुलनामा वृद्धिदर २९.६८ प्रतिशत देखिन्छ।
- वित्तीय व्यवस्थातर्फ रू.१ खर्व ४० अर्व २८ करोड ७४ लाख विनियोजन भएकोमा रू.१ खर्व १७ अर्व ४ करोड ८८ लाख खर्च भई विनियोजनको ८३.४३ प्रतिशत खर्च भएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा रू.१ खर्व ३ अर्व ७९ करोड २ लाख खर्च भई ८६.६३ प्रतिशत खर्च भएको थियो। यस आर्थिक वर्षमा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को तुलनामा वृद्धिदर १२.७७ प्रतिशत देखिन्छ।

प्रदेश र स्थानीय तहमा अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण हुनु, भुकम्प पश्चातको पुनर्निर्माणमा भएको आवास अनुदान र निर्वाचन खर्च जस्ता कारणले चालु खर्चमा वृद्धि भएको भएता पनि गत वर्षभन्दा यो वर्ष चालु खर्च वृद्धि दरमा केही कमी आउनु, पूँजीगत खर्चको वृद्धिमा देखिएको बढोत्तरी र वित्तीय व्यवस्थातर्फ खर्चको प्रतिशत गत वर्षभन्दा केही घटी भएता पनि बजेट खर्चको रकम गत वर्षभन्दा बढी नै भई पूँजी निर्माण, रोजगारी सृजना र आर्थिक उत्पादकत्व अभिवृद्धिमा टेवा पुग्ने गरी योजना कार्यान्वयन हुनु बजेट कार्यान्वयनका सकारात्मक पक्ष हुन्।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कुल विनियोजन र खर्च, आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५को नगद र गैर नगद खर्च तथा चालु खर्च, पूँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थातर्फ कुल खर्चको तुलनात्मक विवरणहरू क्रमशः अनुसूची ३, ४ र ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२ . नेपाल सरकार र वैदेशिक स्रोत तर्फको खर्चको स्थिति

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कुल बजेट रू.१२ खर्व ७८ अर्व ९९ करोड ४९ लाख मध्ये रू.९ खर्व ९२ अर्व ७९ करोड १८ लाख नेपाल सरकारको स्रोतबाट खर्च हुने अनुमान गरिएको थियो। यस मध्ये रू.९ खर्व ५५ अर्व ७५ करोड ९२ लाख खर्च भएको छ । यो रकम विनियोजनको तुलनामा ९६.२७ प्रतिशत र कुल खर्चको तुलनामा ८८.११ प्रतिशत हो। आन्तरिक साधनले मात्र मुलुकका आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न वित्तीय सामर्थ्य नहुँदा बाह्य सहायता लिनुपर्ने अवस्था छ । तथापि विगतदेखि नै वैदेशिक सहायता परिचालनको अवस्था सकारात्मक रहेको देखिएको छैन। वैदेशिक स्रोत तर्फ रू.२ खर्व ८६ अर्व २० करोड ३१ लाख परिचालन हुने अनुमान गरिएकोमा रू.१ खर्व २८ अर्व ९२ करोड २९ लाख मात्र अर्थात् ४५.०५ प्रतिशत मात्र परिचालन भएको छ । यो कुल खर्चको तुलनामा ११.८९ प्रतिशत हो। वैदेशिक स्रोतमध्ये अनुदान स्रोतबाट रू.७२ अर्व १६ करोड ७६ लाख परिचालन हुने अनुमान गरिएकोमा रू. ३९ अर्व ३१ करोड ८७ लाख परिचालन भएको छ । यो रकम विनियोजनको तुलनामा ५४.४८ प्रतिशत र कुल खर्चको तुलनामा ३.६२ प्रतिशत हो। वैदेशिक ऋण स्रोतबाट रू.२ खर्व १४ अर्व ३ करोड ५४ लाख परिचालन हुने अनुमान गरिएकोमा जम्मा रू. ८९ अर्व ६० करोड ४२ लाख परिचालन भएको छ । यो रकम विनियोजनको तुलनामा ४१.८६ प्रतिशत र कुल खर्चको तुलनामा ८.२७ प्रतिशत हो। गत आर्थिक वर्षमा रू.९३ अर्व ७५ करोड ४३ हजार वैदेशिक स्रोत परिचालन भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा रू.१ खर्व २८ अर्व ९२ करोड २९ लाख परिचालन भएको देखिन्छ। गत वर्षभन्दा ३७.५१ प्रतिशत बढी वैदेशिक सहायता परिचालन भएको छ । यस्तो वैदेशिक सहायता गत

आर्थिक वर्षमा लक्ष्यको तुलनामा ३०.९८ प्रतिशत परिचालन भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा केही वृद्धि भई ४५.०४ प्रतिशत परिचालन भएको छ । विनियोजनको तुलनामा परिचालनको अवस्था न्यून देखिएकोले विकास साझेदारहरूबाट प्राप्त हुने वैदेशिक सहायता हाम्रो आवश्यकता र प्राथमिकतासँग सामान्यजस्यता हुने गरी वैदेशिक सहायता परिचालनमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ । नेपाल सरकार र वैदेशिक स्रोत तर्फको खर्चको विवरण अनुसूची ७ मा राखिएको छ ।

खर्च व्यहोर्ने स्रोतको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कुल बजेट रु.१२ खर्ब ७८ अर्ब ९९ करोड ४९ लाख खर्च व्यहोर्ने स्रोत विवरणमा राजस्वबाट रु.७ खर्ब ३० अर्ब ५ करोड ५५ लाख अर्थात् कुल बजेटको ५७.०८ प्रतिशत, सावौं फिर्ताबाट रु.१५ अर्ब अर्थात् १.१७ प्रतिशत, वैदेशिक अनुदानबाट रु.७२ अर्ब १६ करोड ७६ लाख अर्थात् ५.६४ प्रतिशत र वैदेशिक ऋणबाट रु.२ खर्ब १४ अर्ब ३ करोड ५४ लाख अर्थात् १६.७३ प्रतिशत व्यहोर्ने लक्ष्य राखिएको थियो। यसमध्ये राजस्व असुली रु.७ खर्ब ३२ अर्ब २३ करोड ४४ लाख भई लक्ष्यको तुलनामा १००.३० प्रतिशत प्रगति भएको छ । त्यसैगरी सावौं फिर्ता तर्फ रु.३ अर्ब २३ करोड ५२ लाख असुली भई लक्ष्यको २१.५७ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । यस प्रकार आन्तरिक स्रोत तर्फको असुली रु.७ खर्ब ३५ अर्ब ४६ करोड ९६ लाख रहेको छ । आन्तरिक स्रोतबाट नपुग हुने रकम वैदेशिक अनुदानबाट रु.३९ अर्ब ३१ करोड ८७ लाख र वैदेशिक ऋणबाट रु. ८९ अर्ब ६० करोड ४२ लाख व्यहोरिएको छ भने सोबाट समेत न्यून भएको रकम आन्तरिक ऋणबाट व्यहोरिएको छ । आन्तरिक ऋण रु.१ खर्ब ४५ अर्ब परिचालन गर्ने लक्ष्य लिइएकोमा रु.१ खर्ब ४४ अर्ब ७५ करोड मात्र परिचालन भएको छ ।

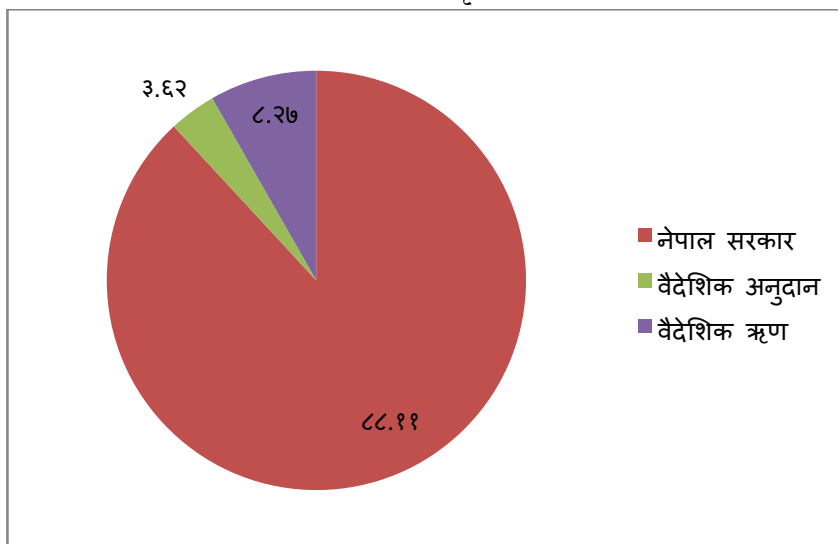
तालिका नं. १

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को स्रोतगत खर्चको विवरण

रु.हजारमा

स्रोत	कुल विनियोजन		कुल खर्च		विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशत
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	
नेपाल सरकार	९९२७९१७९८	७७.६२	९५५७५९१५५	८८.११	९६.२७
वैदेशिक अनुदान	७२१६७६२८	५.६४	३९३१८६७०	३.६२	५४.४८
वैदेशिक ऋण	२१४०३५४२९	१६.७४	८९६०४२१५	८.२७	४१.८६
जम्मा	१२७८९९४८५५	१००	१०८४६८२०४०	१००.००	८४.८१

वृत्तचित्र नं. १

३. विगत चार आर्थिक वर्षको बजेट विनियोजन र खर्चको विवरण

नेपालले आर्थिक वर्ष २०६८/६९ देखि सरकारी वित्त तथ्याङ्क (Government Finance Statistics 2001) अपनाउन थालेपछि शुरु गरिएको आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण पश्चातको आ.व. २०७१/७२ देखि २०७४/७५ सम्मको बजेट विनियोजन र खर्चको अवस्था देहाय बमोजिम छ।

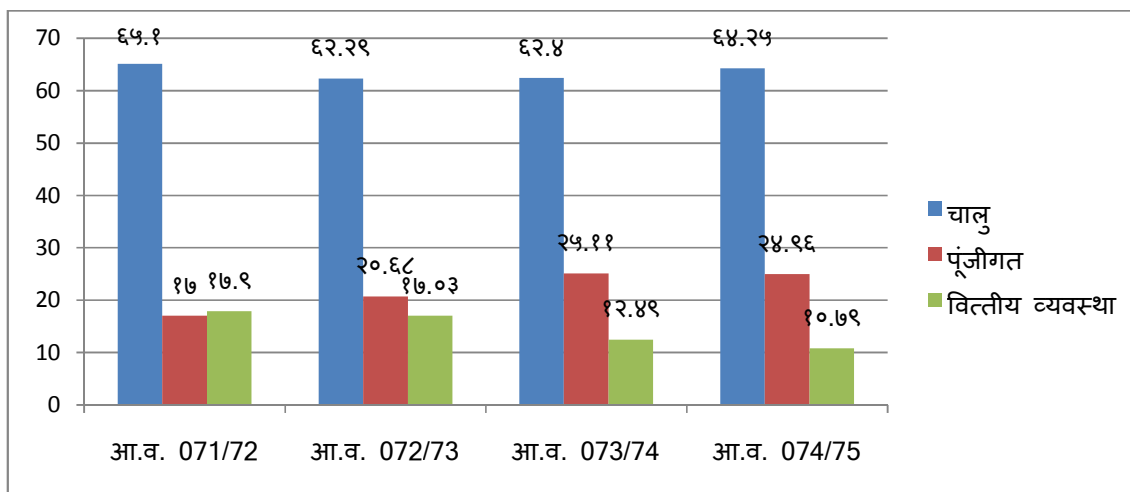
तालिका नं. २

विगत चार वर्षको बजेट विनियोजन र खर्चको विवरण

रु.हजारमा

शिर्षक	आ.व. ०७१/७२	आ.व. ०७२/७३	आ.व. ०७३/७४	आ.व. ०७४/७५
बजेट विनियोजन				
चालु	३९८,९५१,१९५	४८४,२६६,३७५	६१७१६४१२९	८०३५३१४५४
पूँजीगत	११६,७५५,०४२	२०८,८७७,२४२	३११९४६३२५	३३५१७५९७०
वित्तीय व्यवस्था	१०२,३९३,७६३	१२६,३२५,२६९	११९८१०९००	१४०२८७४३१
जम्मा	६१८,१००,०००	८१९,४६८,८८६	१,०४८,९२१,३५४	१,२७८,९९४,८५५
खर्च				
चालु	३३९,१८६,०५२	३७१,२९४,९०१	५१८६१५७४४	६९६९१९५५४
पूँजीगत	८८,५६२,५१५	१२३,२५१,४४८	२०८७४८३३५	२७०७१३६७३
वित्तीय व्यवस्था	९३,३०२,१६१	१०१,५५७,७३९	१०३७९२२९४	११७०४८८१३
जम्मा	५२१,०५०,७२८	५९६,१०४,०८८	८३१,१५६,३७३	१०८४६८२०४०
खर्च प्रतिशत				
चालु	६५.१०	६२.२९	६२.४०	६४.२५
पूँजीगत	१७.००	२०.६८	२५.११	२४.९६
वित्तीय व्यवस्था	१७.९०	१७.०३	१२.४९	१०.७९
जम्मा	१००	१००	१००	१००

स्तम्भ चित्र नं. १
चार वर्षको बजेटको खर्चको विवरण

विगत ४ वर्ष देखिको खर्चको प्रवृत्ति विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७१/७२ देखि २०७३/७४ सम्म चालु खर्चको हिस्सा क्रमशः ६५.९० प्रतिशत, ६२.२९ प्रतिशत र ६२.४० प्रतिशत रहेको देखिन्छ। पूँजीगत खर्चतर्फ क्रमशः १७ प्रतिशत, २०.६८ प्रतिशत र २५.११ प्रतिशत छ भने वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गत क्रमशः १७.९० प्रतिशत, १७.०३ प्रतिशत र १२.४९ प्रतिशत देखिन्छ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा जम्मा खर्चमा चालुको हिस्सा ६४.२५ प्रतिशत भई विगत आर्थिक वर्षको भन्दा केही बढी भएको देखिन्छ भने पूँजीगत खर्चको हिस्सा २४.९६ प्रतिशत भई विगत वर्षको हाराहारी रहेको देखिन्छ र वित्तीय खर्चको हिस्सा १०.७९ प्रतिशत भई विगत वर्ष भन्दा केही घटेको देखिन्छ। विनियोजन गरिँदा चालु तर्फ ६२.८२ प्रतिशत, पूँजीगत तर्फ २६.२१ प्रतिशत र वित्तीय तर्फ १०.९७ प्रतिशत थियो। यसबाट चालु खर्चतर्फ अझ मितव्ययी भई खर्च व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ भने वित्तीय व्यवस्था र पूँजीगत खर्चतर्फ प्रस्तावित कार्यक्रम योजनावद्ध रूपमा कार्यान्वयन गरी लक्ष्य हासिल गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका नं. ३

विगत चार आ.व. को विनियोजनको तुलनामा खर्चको विवरण

प्रतिशतमा

शिर्षक	आ.व. ०७१/७२	आ.व. ०७२/७३	आ.व. ०७३/७४	आ.व. ०७४/७५
चालु	८५.०२	७६.६७	८४.०३	८६.७३
पूँजीगत	७५.८५	५९.०१	६६.९२	८०.७७
वित्तीय व्यवस्था	९१.१२	८०.३९	८६.६२	८३.४३
जम्मा	८४.३०	७२.७४	७९.२४	८४.८१

विनियोजनको तुलनामा विगत चार आ.व. को खर्च चालु तर्फ आ.व. २०७१/७२ देखि २०७४/७५ सम्म क्रमशः ८५.०२, ७६.६७, ८४.०३ र ८६.७३ प्रतिशत रहेको छ भने पूँजीगत तर्फ क्रमशः ७५.८५, ५९.०१, ६६.९२ र ८०.७७ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था तर्फ क्रमशः ९१.१२, ८०.३९, ८६.६२ र ८३.४३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। त्यसै गरी चार आ.व. को विनियोजनको तुलनामा कूल खर्च आ.व. २०७१/७२ देखि २०७४/७५ सम्म क्रमशः ८४.३०, ७२.७४, ७९.२४ र ८४.८१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। विगत आ.व. को तुलनामा आ.व. २०७४/७५ मा चालु खर्चमा अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, आवास अनुदान र निर्वाचन खर्चसमेतका कारणबाट करिब २.७ प्रतिशत वृद्धि भएको र भुकम्पपछिको पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना तथा पूर्वाधार क्षेत्रमा भएको लगानी अभिवृद्धिले पूँजीगत खर्चमा समेत करिब १३.८५ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ। वित्तीय व्यवस्थातर्फ भने करिब ३.१९ प्रतिशतले खर्च घटेको देखिन्छ।

४. चार आर्थिक वर्षको पूँजीगत खर्चको चौमासिक विवरण

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा जम्मा पूँजीगत खर्च रु.८८ अर्ब ५६ करोड भएकोमा प्रथम चौमासिकमा रु.५ अर्ब ८० करोड खर्च भएको थियो भने अन्तिम चौमासिकमा रु.६४ अर्ब ९४ करोड खर्च भएको थियो। त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा जम्मा पूँजीगत खर्च रु.१ खर्ब २३ अर्ब २५ करोड भएकोमा प्रथम चौमासिकमा रु.८ अर्ब ४७ करोड खर्च भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा जम्मा पूँजीगत खर्च रु.२ खर्ब ८ अर्ब ७४ करोड भएकोमा प्रथम चौमासिकमा रु.१४ अर्ब ८५ करोड खर्च भएको थियो भने अन्तिम चौमासिकमा रु.१ खर्ब ४० अर्ब ७५ करोड खर्च भएको थियो।

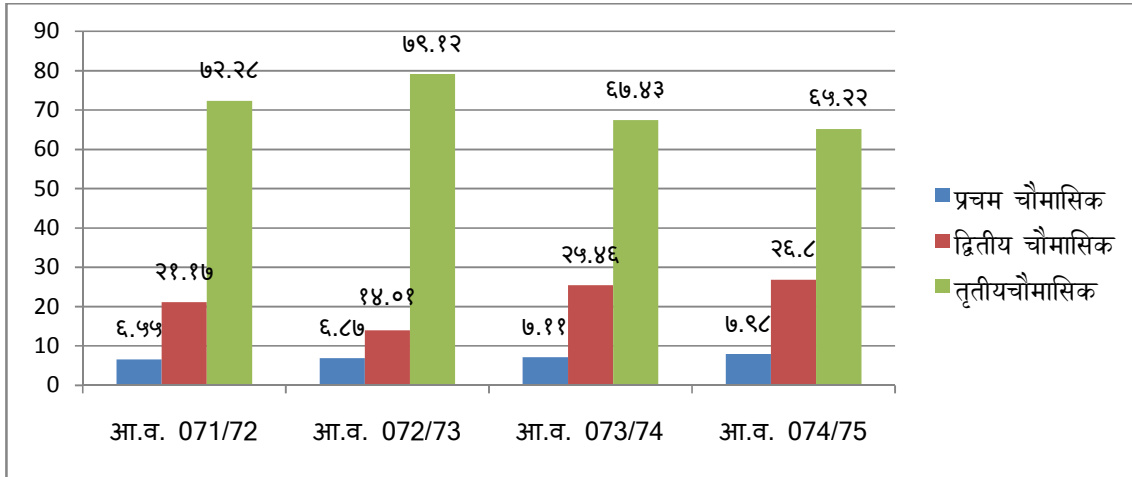
आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा जम्मा पूँजीगत खर्च रु.२ खर्ब ७० अर्ब ७१ करोड खर्च भएको छ । प्रथम चौमासिकमा रु.२१ अर्ब ६१ करोड खर्च भएको छ भने अन्तिम चौमासिकमा रु.१ खर्ब ७६ अर्ब ५५ करोड खर्च भएको छ ।

तालिका नं. ४

चार वर्षको पूँजीगत खर्चको विवरण

	प्रतिशतमा			
शिर्षक	आ.व. ०७१/७२	आ.व. ०७२/७३	आ.व. ०७३/७४	आ.व. ०७४/७५
प्रथम चौमासिक	६.५५	६.८७	७.११	७.९८
द्वितीय चौमासिक	२१.१७	१४.०१	२५.४६	२६.८०
तृतीय चौमासिक	७२.२८	७९.१२	६७.४३	६५.२२
जम्मा	१००	१००	१००	१००

स्तम्भ चित्र नं. २
चार वर्षको पूँजीगत खर्चको विवरण

विगत ४ वर्षको पूँजीगत खर्चको प्रवृत्ति विश्लेषण गर्दा पहिलो चौमासिकमा १० प्रतिशत भन्दा कम खर्च भएको देखिन्छ भने दोस्रो चौमासिकमा २७ प्रतिशत भन्दा बढि खर्च हुन सकेको छैन। विगत चार आर्थिक वर्षको विश्लेषण गर्दा पूँजीगत खर्च अन्तिम चौमासिकमा करिब ७० प्रतिशतको हाराहारीमा भएको देखिन्छ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट समय मै आउँदा पनि पूँजीगत खर्चको ठूलो हिस्सा अन्तिम चौमासिकमा नै हुनुले पूँजीगत बजेट खर्च गर्ने प्रवृत्तिमा सुधार आएको देखिएन। विगतमा अख्तियारी र स्वीकृत कार्यक्रम खर्च गर्ने निकायसम्म पुग्न समय लाग्ने गरेकोमा यसमा सुधार गरिएको छ। पूँजीगत बजेटको ठूलो हिस्सा अन्तिम चौमासिकमा खर्च हुँदा विकास निर्माण आयोजनाहरु कमजोर गुणस्तर हुने सम्भावना रहन्छ। पूँजीगत खर्चको गुणस्तरियता कायम गर्न अन्तिम चौमासिकमा खर्च गर्ने बजेटको सीमामा कडाई गर्नुपर्ने देखिन्छ।

५. शीर्षकगत खर्चको स्थिति

आर्थिक वर्ष २०७४/७५को शीर्षकगत खर्चको विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी सार्वजनिक निर्माणमा रु.१ खर्ब ७० अर्ब ७५ करोड ६ लाख खर्च भएको छ। यो रकम कुल खर्चको १५.७४ प्रतिशत हो। गत वर्ष यस शीर्षकमा जम्मा रु.१ खर्ब ४३ अर्ब ४७ करोड ६९ लाख खर्च भएको थियो। यस शीर्षकमा गत आर्थिक वर्ष भन्दा १९.०१ प्रतिशत विन्दुले बढी खर्च भएको देखिन्छ। यसमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र सडक लगायतका पूर्वाधार निर्माणमा भएको बढोत्तरी नै मुख्य कारण रहेका छन्। त्यसै गरी दोस्रोमा वित्तीय समानीकरण अनुदानमा रु.१ खर्ब ५५ अर्ब ८९ करोड ८० लाख खर्च भएको देखिन्छ, जुन कुल खर्चको १४.३७ प्रतिशत हो। तेस्रोमा रहेको अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूँजीगत अनुदानमा रु. ९८ अर्ब ७० करोड २६ लाख खर्च भएको देखिन्छ जुन कुल खर्चको ९.१ प्रतिशत हो। चौथो बढी सशर्त अनुदानमा रु. ८५ अर्ब २७ करोड ३० लाख अर्थात् ७.८६ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ भने पाँचौ खर्च तलबमा रु. ८५ अर्ब ४ करोड २७ लाख अर्थात् ७.८४ प्रतिशत छ भने आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आर्थिक वर्गीकरण

अनुसार शीर्षकगत खर्चको विवरण अनुसूची ६ मा रहेको छ भने आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र आर्थिक वर्ष ०७४/७५ को तुलनात्मक विवरण अनुसूची ८ मा रहेको छ ।

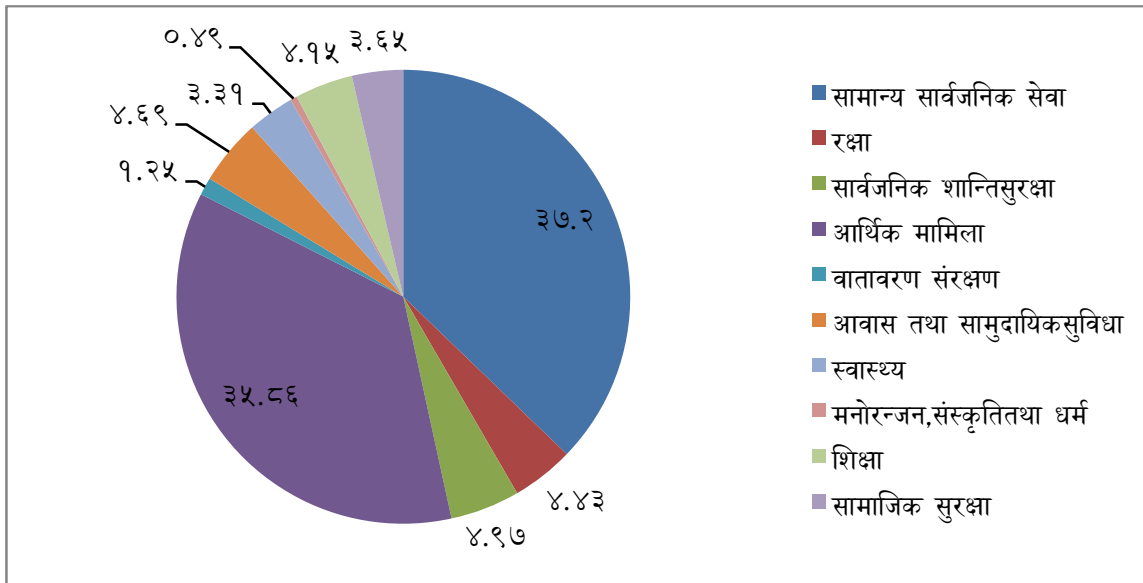
६. कार्यगत खर्च विवरणको स्थिति

पूर्वाधार निर्माण लगायतका आर्थिक विकासका क्षेत्रहरू, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, स्वास्थ्य र शिक्षा क्षेत्रमा गरेको लगानी, बढ्दो सुरक्षा खर्च र सामाजिक सुरक्षामा भएको खर्चलाई विश्लेषण गरी हेर्दा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कार्यगत खर्च देहाय बमोजिम भएको छ ।

तालिका नं. ५

क्र. सं.	कार्यगत विवरण	प्रतिशत
१	सामान्य सार्वजनिक सेवा	३७.२०
२	रक्षा	४.४३
३	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	४.९७
४	आर्थिक मामिला	३५.८६
५	वातावरण संरक्षण	१.२५
६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा	४.६९
७	स्वास्थ्य	३.३१
८	मनोरन्जन, संस्कृति तथा धर्म	०.४९
९	शिक्षा	४.१५
१०	सामाजिक सुरक्षा	३.६५
	कूल जम्मा	१००

वृत्तचित्र नं. २
कार्यगत खर्च विवरण

खर्च विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी सामान्य सार्वजनिक सेवा, दोस्रो आर्थिक मामिला र तेस्रो सार्वजनिक शान्ति सुरक्षामा खर्च भएको छ । कार्यगत खर्च विवरण अनुसूची ९ मा रहेको छ ।

७. मन्त्रालयगत विनियोजन र खर्चको स्थिति

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा भएको कुल खर्च मध्ये निर्वाचन आयोगमा १२६३.२१ प्रतिशत, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा २३५.६२, प्रदेश प्रमुखहरूमा १६३.२७, उर्जा मन्त्रालयमा १३४.४३ र सिंचाई मन्त्रालय मा १२५.६२ प्रतिशत खर्च भएको छ ।

तालिका नं. ६

शुरु विनियोजन बजेट भन्दा बढी खर्च गर्ने मन्त्रालय/आयोग/निकायहरू

क्र.सं.	निकाय/मन्त्रालय	प्रतिशत
१	निर्वाचन आयोग	१२६३.२१
२	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	२३५.६२
३	प्रदेश प्रमुखहरू	१६३.२७
४	उर्जा मन्त्रालय	१३४.४३
५	सिंचाई मन्त्रालय	१२५.६३
६	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१२०.२९
७	गृह मन्त्रालय	१०८.८२
८	लोक सेवा आयोग	१०८.३३
९	रक्षा मन्त्रालय	१०६.९१
१०	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	१०६.२६
११	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१०२.८०

मन्त्रालयगत विनियोजन र खर्च विवरण अनुसूची १० र मन्त्रालय/निकायगत विनियोजन र खर्चको चालु, पूँजीगत र वित्तीय व्यवस्था विवरण अनुसूची ११ मा रहेको छ ।

८. वैदेशिक सहायताको प्रतिबद्धताको स्थिति

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विभिन्न दातृ निकायहरूबाट रु.२ खर्ब ३३ अर्ब ७० करोड ३७ लाख सहायता दिने प्रतिबद्धता प्राप्त भएको छ । यसमध्ये अनुदान तर्फ रु.१ खर्ब १६ अर्ब ६१ करोड र ऋणतर्फ रु.१ खर्ब १७ अर्ब ९ करोड ४० लाख रहेको छ । सम्झौता गरिएका परियोजना, सहायताको स्वरूप लगायतको विस्तृत विवरण अनुसूची १६, १७ र १८ मा रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कुल विनियोजनमा वैदेशिक स्रोत तर्फ रु.२ खर्ब ८६ अर्ब २० करोड ३० लाख ५७ हजार वैदेशिक सहायता परिचालन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा रु.१ खर्ब २८ अर्ब ९२ करोड २९ लाख मात्र अर्थात् ४५.०४ प्रतिशत मात्र परिचालन भएको छ । यसमा वैदेशिक सहयोग नगद रु.१ खर्ब १० अर्ब ७८ करोड ११ लाख छ भने वस्तुगत सोधभर्ना तथा सोझै भुक्तानी तर्फ रु.१८ अर्ब १४ करोड १८ लाख देखिन्छ । वैदेशिक सहायताको शीर्षकगत खर्च विवरण अनुसूची ६ र ७ मा रहेको छ ।

विकास साझेदारबाट प्रतिवद्धता गरिएको वैदेशिक सहायताको ४५.०४ प्रतिशत मात्र परिचालन भएको छ । सार्वजनिक निर्माण कार्यका लागि आन्तरिक साधन परिचालन गर्न नसकिएको अवस्थामा प्रतिवद्धता जनाइएका वैदेशिक सहायता परिचालनको अवस्था अत्यन्त निराशाजनक छ । वैदेशिक सहायता अपेक्षित रूपमा परिचालन हुन नसक्दा आन्तरिक साधन परिचालनमा दबाव पर्न गएको छ । एकातर्फ साधन परिचालनको अभावमा आयोजना कार्यान्वयन गर्न समस्या हुनु र भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्वको अंश बढ्दै जानु र अर्कोतर्फ सम्झौता बमोजिमका वैदेशिक सहायता परिचालन गर्न सम्बन्धित निकाय उदासीन रहनु जस्ता प्रवृत्तिहरू देखा परेका छन्। वैदेशिक सहायता परिचालन कम भएका कारण पूँजीगत खर्चमा अपेक्षित वृद्धि हुन सकेको छैन भने शोधभर्ना लिनुपर्ने रकम यस आर्थिक वर्षसम्ममा रु.४८ अर्ब ५९ करोड ८२ लाख देखिन्छ। परियोजनाका कर्मचारीको स्थायित्व नभएको (परियोजना सम्पन्न नहुँदै सरुवा हुने) कारण समय मै दावी हुन नसक्नु, सम्झौताको शर्त/मापदण्ड अनुसार लेखा नराख्नु जस्ता कारणले शोधभर्ना लिन विगत वर्ष जस्तै यस वर्ष समेत कठिनाई देखिएको छ ।

९. आन्तरिक ऋण र कुल ऋण भार

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु.१ खर्ब ४५ अर्ब आन्तरिक ऋण परिचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्ब ४४ अर्ब ७५ करोड परिचालन भएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा रु.८७ अर्ब ५२ करोड ९३ लाख आन्तरिक ऋण परिचालन गरिएको थियो ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ सम्म ऋण भार रु.९ खर्ब १५ अर्ब ३१ करोड पुगेको छ । यसमध्ये आन्तरिक ऋण रु.३ खर्ब ९१ अर्ब १६ करोड र वैदेशिक ऋण रु.५ खर्ब २४ अर्ब १५ करोड रहेको छ । कुल गार्हस्थ उत्पादनसँग ऋणको अनुपात ३०.४४ प्रतिशत रहेको छ ।

१०. नेपाल सरकारको केन्द्रीय कोषको स्थिति

नेपाल सरकारको केन्द्रीय खातामा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा अंकको आधारमा रु.१ खर्ब २६ अर्ब १५ करोड नगद मौज्जात रहेको छ । एकातर्फ कुनै उपयोग विना नगद मौज्जात रहिरहनु र अर्कोतर्फ आन्तरिक र बाह्य ऋण उठाई ब्याज तिर्नु पर्ने अवस्था हुनु वित्तीय व्यवस्थापनको दृष्टिकोणले उचित मान्न सकिन्न। तसर्थ, आगामी समयमा कार्यान्वयन गर्ने पक्षलाई जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाउन नीतिगत रूपमा नै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

परिच्छेद ३

वित्तीय हस्तान्तरण र खर्च विप्लेषण

साविकमा विषयगत मन्त्रालयहरूबाट सम्पादन भइरहेका तर नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था भएका अधिकांश कार्यहरू स्थानीय तहबाटै सञ्चालन हुने गरी वित्तीय हस्तान्तरणको माध्यमबाट स्थानीय तहलाई आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु.२ खर्ब २५ अर्ब ५ करोड ४५ लाख अनुदान रकम विनियोजन गरिएको थियो। त्यसैगरी नेपालको संविधानको अनुसूची ६ बमोजिम प्रदेश सरकारको अधिकारको सूचीमा उल्लेख भएका कार्यहरू प्रदेश सरकारहरू गठन नहुँदासम्म संघीय सरकारबाटै सम्पन्न हुने व्यवस्था मिलाइए अनुसार प्रदेश सरकारको लागि आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु.७ अर्ब १४ करोड ३५ लाख अनुदान रकम विनियोजन गरिएको थियो। प्रदेश र स्थानीय तहमा कूल रु.२ खर्ब ३२ अर्ब १९ करोड ८० लाख हस्तान्तरण गरिएकोमा सो रकम आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कूल विनियोजनको १८.१५ प्रतिशत रहेको छ ।

उपर्युक्त बमोजिमको अनुदान जनसंख्या, विकासको अवस्था र लागत समायोजित क्षेत्रफललाई मानक मानी स्थानीय तह र प्रदेशलाई हस्तान्तरण गरिएको हो। संघीयताको वास्तविक अनुभूत गर्ने र आफ्नो विकास निर्माणको छनौट आफैले गर्ने गरी गाउँपालिकालाई न्यूनतम रु.१० करोड र अधिकतम रु.३९ करोड, नगरपालिकालाई न्यूनतम रु.१५ करोड र अधिकतम रु.४३ करोड, उपमहानगरपालिकालाई न्यूनतम रु.४० करोड र अधिकतम रु.६३ करोड तथा महानगरपालिकालाई न्यूनतम रु.५६ करोड र अधिकतम रु.१ अर्ब २४ करोड वित्तीय समानीकरण अनुदान हस्तान्तरण गरिएको हो। वित्तीय समानीकरण अनुदानको अतिरिक्त स्थानीय तहमा सशर्त अनुदानको रूपमा रु.७६ अर्ब ४१ करोड ४७ लाख हस्तान्तरण गरिएकोमा गाउँपालिकाले न्यूनतम रु.१ करोड २० लाख र अधिकतम रु.१७ करोड २२ लाख, नगरपालिकाले न्यूनतम रु.३ करोड ९५ लाख र अधिकतम रु.३१ करोड २७ लाख, उपमहानगरपालिकाले न्यूनतम रु.१४ करोड ८० लाख र अधिकतम रु.३१ करोड तथा महानगरपालिकाले न्यूनतम रु.२८ करोड १२ लाख र अधिकतम रु.७८ करोड ३९ लाख प्राप्त गर्ने गरी हस्तान्तरण गरिएको हो।

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ बमोजिम स्थानीय तहको अधिकारको सूची भित्रको विषयमा नेपाल सरकारको कुनै निकायबाट कार्यान्वयन गर्ने गरी विनियोजन भएको योजना वा कार्यक्रम मध्ये गाउँपालिका भित्रको भए पचास लाख रुपैयाँसम्म, नगरपालिका भित्रको भए एक करोड रुपैयाँसम्म र उपमहानगरपालिका वा महानगरपालिका भित्रको भए दुई करोड रुपैयाँसम्म विनियोजन भएको योजना वा कार्यक्रम त्यस्तो योजना वा कार्यक्रम विनियोजन भएको निकायले सम्बन्धित गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका वा महानगरपालिकाले कार्यान्वयन गर्ने गरी र कुनै गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग नेपालको संविधानको अनुसूची ८ बमोजिम स्थानीय तहको अधिकारको सूची भित्रको विषयको सो उपदफामा लेखिए भन्दा बढी विनियोजन भएको कुनै योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सक्ने जनशक्ति तथा भौतिक क्षमता भएमा त्यस्तो योजना वा कार्यक्रम समेत विनियोजन भएको निकायले सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले कार्यान्वयन गर्ने गरी हस्तान्तरण गर्न सक्ने व्यवस्था विनियोजन ऐन, २०७४ मा गरिए बमोजिम रु.१२ अर्ब ५१ करोड ६५ लाख आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा थप हस्तान्तरण भएको थियो।

उपर्युक्त बमोजिम आ.व.२०७४/७५मा थप हस्तान्तरण भएको रकम समेत प्रदेश तहमा वित्तीय समानीकरण अनुदान रू.७ अर्ब १४ करोड ५५ लाख तथा स्थानीय तहमा वित्तीय समानीकरण अनुदान रू.१ खर्ब ४८ अर्ब ७५ करोड २९ लाख र सशर्त अनुदान रू.८५ अर्ब २५ करोड ७३ लाख गरी कूल रू.२ खर्ब ४१ अर्ब १५ करोड ५७ लाख हस्तान्तरण भएको देखिन्छ।

प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएको रकममध्ये वास्तविक रूपमा के कति रकम खर्च भयो भन्ने तथ्याङ्क हालसम्म उपलब्ध भईसकेको छैन। प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएको रकमको आम्दानी र खर्चको अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने उपयुक्त व्यवस्था तथा कार्यान्वयनको अभावमा यो अवस्था रहेको देखिदा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अभिलेखन र प्रतिवेदनमा समन्वय तथा एकरूपता कायम हुने गरी एकीकृत प्रणालीको विकास गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

परिच्छेद ४

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको प्रगति समीक्षा

नेपाल सरकारले २१ वटा आयोजनाहरूलाई राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाका रूपमा वर्गीकरण गरी प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । मूलुकको अर्थतन्त्रको मेरुदण्डका रूपमा रहेका उर्जा, सडक, रेल, सिंचाई, खानेपानी र पर्यटन क्षेत्रका ठूला र राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी पर्याप्त बजेट विनियोजन गरिएको छ । यी आयोजनाहरूको सघन अनुगमन गर्ने, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट कार्यान्वयनमा आवश्यक समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने र कार्यान्वयनका क्रममा आइपर्ने समस्याहरूको सम्बन्धमा राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकबाट छलफल गरी समस्या समाधान गर्ने गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको लागि खुद रु.९० अर्ब ३१ करोड ७६ लाख बजेट विनियोजन गरिएकोमा रु.६९ अर्ब ९३ करोड ७८ लाख खर्च भई ७७.४४ प्रतिशत खर्च भएको थियो । विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण अनुसूची १२ मा रहेको छ ।

आर्थिक समृद्धि र विकासका लागि सरकारले विशेष महत्व दिएका राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको कार्यान्वयनको अवस्था, उपलब्धी, अनुभूत गरिएका समस्या र चुनौतीहरूका सम्बन्धमा केन्द्रीत भई विश्लेषण गरिएको छ ।

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- ८० प्रतिशत भन्दा बढी प्रगति भएका आयोजनाको संख्या: १६ (७६.२० प्रतिशत)
- ५० देखि ७९ प्रतिशतसम्म प्रगति भएका आयोजनाको संख्या: २ (९.५० प्रतिशत)
- ५० प्रतिशत भन्दा कम प्रगति भएका आयोजनाको संख्या: २ (९.५० प्रतिशत)
- प्रगति प्राप्त नभएका आयोजना संख्या: १ (पश्चिम सेती जलविद्युत) (४.८० प्रतिशत)

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक भौतिक तथा वित्तीय प्रगति विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	आयोजना	भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)
१	सिक्टा सिंचाइ आयोजना	८०.४	७४.२
२	बबई सिंचाइ आयोजना	९९.४	९८.६
३	रानी जमरा कुलरीया सिंचाइ आयोजना	९६.७	९४
४	भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना	१०९.५	९९.९
५	माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना	७३.३	१००
६	बुढिगण्डकी जलविद्युत आयोजना	९९.९	९९.५
७	पश्चिम सेती जलविद्युत आयोजना	नभएको	नभएको

८	गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भैरहवा	८०.८	४१.१
९	पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	३३.३	०
१०	दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, बारा	३९.४	०
११	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	६५	५१.५
१२	लुम्बिनी क्षेत्र विकास कोष	८०	१००
१३	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग	९३	९९.८
१४	रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना	९२	९९.२
१५	हुलाकी लोकमार्ग	९७	९९.४
१६	उत्तर दक्षिण (कोशी) लोकमार्ग	९२	९८.९
१७	उत्तर दक्षिण (कालीगण्डकी कोरिडोर) लोकमार्ग	८८	९९.६
१८	उत्तर दक्षिण (कर्णाली) लोकमार्ग	१००	९८.२
१९	काठमाण्डौ तराई-मधेस द्रुत मार्ग	९५	९४.५
२०	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	८४.४	४३.२
२१	राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम	९०.८	८५.१

यी आयोजनाहरूको समष्टिगत लक्ष्य आ.व. ०७४/७५ सम्ममा भएका कार्यहरू, प्रगति र कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरू देहाय बमोजिम संक्षेपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१. सिक्टा सिंचाइ आयोजना

बाँके जिल्लाको करिब ४३००० हेक्टर कृषियोग्य भूमिमा सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको यो आयोजना आ.व. २०६२/६३ मा शुरू भई आ.व. २०७१/७२ मा सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएकोमा सो अवधिमा सम्पन्न हुन नसकेकाले आ.व. २०७६/७७ मा सम्पन्न हुने गरी म्याद थप गरिएको छ । आयोजनाको शुरू लागत अनुमान रू.१२ अर्ब ८० करोड रहेकोमा संशोधित लागत अनुमान रू.२५ अर्ब २ करोड रहेको छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रू.१ अर्ब २३ करोड ७१ लाख विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यस आयोजनाको आ.व. २०७४/०७५ मा भौतिक प्रगति ८०.४ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७४.२ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ५६.७ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ५६.६ प्रतिशत रहेको छ । आयोजनाको हाल हेडवर्कस् (सिभिलकार्य) निर्माण कार्य सम्पन्न भएको र मूल नहर निर्माण अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय ठेक्का तर्फको कार्य भइरहेको छ ।

वन क्षेत्र तथा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्र भित्र नदी जन्य निर्माण सामग्री ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको आपूर्तिमा बन्देज भएको, स्थानीयले समय समयमा आयोजनासँग असम्बन्धित (बाटाघाटा ग्राभेल गरिदिनु पर्ने, कल्भर्ट बनाइ दिनुपर्ने आदि जस्ता) माग राखि अवरोध खडा गर्ने गरेका, ठेक्का

व्यवस्थापन, माटोको प्रतिकुलता ड्रेनेज व्यवस्थापन र आयोजनाको नहर क्षेत्रभित्र पर्ने जग्गा, घरटहरा आदिको मुआब्जा र क्षतिपूर्ति सम्बन्धमा समस्या रहेको आयोजनाले जनाएको छ ।

२. बबई सिंचाइ आयोजना

बर्दिया जिल्लाको करिव ३६,००० हेक्टर कृषियोग्य भूमिमा सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको यो आयोजना आ.व. २०४४/४५ मा शुरु भई संशोधित कार्यतालिका अनुसार आ.व. २०७८/७९ मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ । आयोजनाको कूल लागत रू.१२ अर्ब ६९ करोड लाग्ने अनुमान छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रू. ८२ करोड २४ लाख विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यस आयोजनाको आ.व. २०७४/७५ को भौतिक प्रगति ९९.४ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९८.६ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ५९.५ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ४७.२ प्रतिशत रहेको छ । आयोजनाको हाल हेडवर्कस मूल तथा शाखा नहर निर्माण सम्पन्न भइ २६००० हेक्टरमा सिंचाइ सुविधा पुगेको छ । नहर सञ्चालन, जल मापन, गेज निर्माण, डाइभर्सन निर्माण कार्य जारी रहनुका साथै उपभोक्ता किसानहरुको सहभागिता मूल्यांकनका लागि तथ्यांक संकलनको कार्य भइरहेको छ । आयोजनाको नहर क्षेत्रभित्र पर्ने जग्गा, घरटहरा आदिको मुआब्जा तथा क्षतिपूर्ति, बाढीको प्रकोप, नदीजन्य निर्माण सामग्री ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको आपूर्तिमा कठिनाई जस्ता मुख्य समस्याका रुपमा रहेका छन् ।

३. रानी जमरा कुलरीया सिंचाइ आयोजना

कैलाली जिल्लाका साविकका ८ वटा गा.वि.स. र १ नगरपालिका समेतगरी ३८,३०० हेक्टर कृषियोग्य भूमिमा सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको यो आयोजना आ.व. २०६४/६५ मा शुरु भई संशोधित कार्यतालिका अनुसार आ.व. २०८०/८१ मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ । आयोजनाको कूल लागत रू.१२ अर्ब ६३ करोड लाग्ने अनुमान छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रू.१ अर्ब ६३ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यस आयोजनाको आ.व. २०७४/७५को भौतिक प्रगति ९६.७ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९४ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ३६ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ३४.८ प्रतिशत रहेको छ । आयोजना अन्तर्गत हाल चिसापानी माइन्टेक तथा लिंक क्यानल निर्माण सम्पन्न भएको छ भने चिसापानीदेखि बलचौरसम्म मूल नहर ९५ प्रतिशत, संरचना निर्माण ९० प्रतिशत, हाइड्रोपावर ४५ प्रतिशत र फिडर नहर आधुनिकीकरण १०० प्रतिशत निर्माण सम्पन्न भएको छ । सेटलिंग बेसिन निर्माण, शाखा पुनःनिर्माण तथा ग्राभेलरोड सुदृढीकरणको कार्य तथा कर्णाली, पथरैया र मोहना नदीहरुमा तटबन्ध निर्माणको कार्य भइरहेको छ ।

नहर रेखाङ्कनमा परेका जग्गा अधिग्रहणमा समस्या, वन क्षेत्र भित्रबाट नहरको रेखाङ्कन गर्नुपर्दा रुखहरु र अनाधिकृत वस्ती हटाउने मुख्य समस्याका रुपमा रहेका छन् ।

४. भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना

सुर्खेत, बर्दिया र बाँके जिल्लालाई समेटेर उर्जा, सिंचाइ, सहरी विकास र जलाधार संरक्षणलाई एकसाथ योगदान पुऱ्याउने लक्ष्य लिएको यो आयोजना आ.व. २०६८/६९ मा शुरु भई संशोधित

कार्यतालिका अनुसार आ.व. २०७८/७९ मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस आयोजनाबाट बाँके र बर्दिया जिल्लाको करीव ५१ हजार हेक्टर भूमिमा बाह्र महिना सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने तथा करिब १५० मिटर हेडको सदुपयोग गर्दै नियमित रूपमा ४८ मे.वा. जलविद्युत उत्पादन गरी देशको उर्जा संकट कम गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने अपेक्षा गरिएको छ । बाह्र महिना सिंचाइ उपलब्धताबाट कृषि उत्पादन बढ्न गई वार्षिक रु.३ अर्ब १० करोड अप्रत्यक्ष तथा विद्युतबाट रु.२ अर्ब १० करोड प्रत्यक्ष आम्दानी प्राप्त हुने अनुमान छ । आयोजनामा कूल लागत रु.१६ अर्ब ४३ करोड लाग्ने अनुमान छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु.४ अर्ब ५६ करोड ८० लाख विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को प्रगति स्थिति: यस आयोजनाको आ.व. २०७४/७५ को भौतिक प्रगति १०९.५ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९९.९ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ३५ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५ सम्ममा आयोजनाको १२ कि.मि. मध्ये ७ कि.मि. सुरुङ्ग निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । ठेकेदार तथा कन्सलटेन्ट छनौट कार्य सम्पन्न भई पूर्ण रूपमा परिचालन भैसकेको, पहुँच सडकको निर्माण कार्य सम्पन्न भैसकेको तथा क्याम्प निर्माणको कार्य र सुरुङ्गको वोरिङ्ग क्षेत्रमा रुख कटानको कार्य भइरहेको छ ।

५. माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना

कूल ४५६ मेगावाट क्षमताको जलविद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखेको यो आयोजना दोलखा जिल्लामा अवस्थित छ । २०६७ श्रावणमा शुरु भई आ.व. २०७२/७३ मा सम्पन्न हुने अनुमान रहेको भएता पनि भूकम्प, दक्षिण सीमा क्षेत्रमा भएको अबरोध लगायतको कारणबाट आ.व. २०७५/७६ मा सम्पन्न हुने संशोधित अनुमान छ । आयोजनाको शुरु लागत अनुमान रु.३५ अर्ब २९ करोड रहेकोमा संशोधित लागत अनुमान रु.४९ अर्ब २९ करोड रहेको छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु. ५० करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ७३.३ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति १०० प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ९६.४ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ८३ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५ सम्ममा यस आयोजनाको हेडवर्कस कंक्रीटको कार्य ९९.९ प्रतिशत, मुख्य सुरुङ्गको कार्य, बिद्युत गृह र ट्रान्सफर्मर क्याभर्न कंक्रीटको कार्य एवं बिद्युत गृह र ट्रान्सफर्मर क्याभर्न खन्ने कार्य र टेलरेस सुरुङ्गमा लाइनिङ कार्य सम्पन्न भइसकेको छ । २०७५ चैत्र मसान्तसम्म सबै युनिट सञ्चालनमा ल्याउने आयोजनाको आगामी कार्ययोजना रहेको छ ।

सडक तथा पुल पुलेसाको कारण ठूला भारवहन भएका उपकरणहरू ढुवानीकार्यमा समस्या आई उपकरण जडानमा समस्या रहेको आयोजनाले जनाएको छ ।

६. बुढीगण्डकी जलबिद्युत आयोजना

कूल १२०० मेगावाट जडित क्षमताको यो आयोजनाको बाँधस्थल गोरखा जिल्ला साविकको घ्याल्चोक गा.वि.स. सिउरेनितार र धादिङ जिल्लाको सीमानामा बुढीगण्डकी र त्रिशुली नदीको बायाँ किनार कल्लेरीमा रहनेछ । जलाशयले गोरखा र धादिङ जिल्लाका ६६३९ हेक्टर जमिन ढुवानमा पार्न सक्ने देखिन्छ । आ.व.२०६९/७० मा सुरु भई आ.व. २०७७/७८ मा सम्पन्न हुने अपेक्षा

गरिएकोमा आ.व. २०८२/८३ सम्ममा सम्पन्न हुने संशोधित अनुमान रहेको छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु.२० अर्ब १७ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यस आयोजनाको आ.व. २०७४/७५ को भौतिक प्रगति ९९.९ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९९.५ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ९.९ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति १० प्रतिशत रहेको छ । यस आ.व. मा आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन, बोलपत्र सम्बन्धी कागजात, विस्तृत वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयार भई स्वीकृत भएको छ । गोरखा जिल्लाको घ्याल्चोक सिउरेनिटार स्थित क्याम्पसाईटको लागि १३३ रोपनी जग्गा अधिग्रहण एव मुआब्जा वितरण गरिएको, सो स्थानमा आफ्नै कार्यालय निर्माण सम्पन्न गरी सोही कार्यालयबाट कार्यसञ्चालन भइरहेको छ । गोरखा जिल्ला तर्फका ३०,०७८ रोपनी र धादिङ्ग जिल्ला तर्फका २८,०७५ रोपनी सहित ५८,१५३ रोपनी निजी जग्गा आयोजनाका लागि अधिग्रहण गरिएको छ । अधिग्रहण गरिएको मध्ये गोरखा जिल्लातर्फ आरुघाट र आरुखेत बजार क्षेत्र बाहेक र धादिङ्ग जिल्लातर्फ आरुघाट र खहरे बजारक्षेत्र बाहेकका क्षेत्रका जग्गाहरुको मुआब्जा निर्धारण सम्पन्न भएको र हाल मुआब्जा वितरणको कार्य भइरहेको छ । साथै, पर्यटन विकास, बस्ती विकास, जल उपयोग अध्ययन कार्य अन्तर्गत परामर्शदाताबाट अन्तिम प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ ।

गोरखा जिल्ला तर्फ आरुघाट र आरुखेत बजार क्षेत्र र धादिङ्ग जिल्लातर्फ आरुघाट र खहरे बजार क्षेत्रको मुआब्जा निर्धारण हुन नसकेकोले आयोजनालाई छिटो कार्यान्वयनमा लैजान समस्या रहेको, मुआब्जा वितरण प्रक्रियामा काम गरिरहेका कर्मचारीहरु (जिल्ला प्रशासन, मालपोत र नापी कार्यालय) को कार्य बोझ बढी भएको, जग्गा अधिग्रहण तथा मुआब्जा वितरणका साथै पुनर्वास तथा पुनर्स्थापनाको व्यवस्थापनमा जटिलता रहेकोले आयोजनालाई छिटो कार्यान्वयनमा लैजान कठिनाई रहेको जस्ता समस्याहरु रहेका छन् ।

७. पश्चिम सेती जलविद्युत आयोजना

कार्यान्वयन क्षेत्र डोटी, डडेलधुरा, बैतडी र बझाङ्गमा रहेको यस आयोजनाबाट ७५० मेगावाट विद्युत उत्पादन गर्ने अनुमान गरिएको छ । चिनीयाँ कम्पनी थ्रि गर्जेजले सन् २०१३ जुलाई सम्ममा सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन बुझाउने सम्झौता भएकोमा हालसम्म नबुझाएको र आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन नै सम्पन्न भइनसकेकाले यसको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति प्राप्त हुनसकेको छैन । यो आयोजना प्राविधिक तथा आर्थिक रूपमा सम्भाव्य देखिएको भएपनि लगानीकर्ताले जग्गा प्राप्ति, प्रशासनलाइन र पुनर्वास सम्बन्धी समस्या औल्याएका छन् । आयोजनाको निर्माणको मोडालिटी सम्बन्धमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण र चाइनिज कम्पनी थ्रि गर्जेज बीच ज्वाइन्ट भेन्चर कम्पनी मोडेलमा निर्माण गरिने समझदारी कायम भएतापनि केही प्राविधिक विषय मिल्न बाँकी रहेकोले काम सुरु हुन नसकेको लगानी बोर्डको कार्यालयले जानकारी गराएको छ ।

८. गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भैरहवा

रुपन्देही जिल्लामा अवस्थित मौजुदा गौतम बुद्ध विमानस्थलको धावनमार्ग (१५००मी. X ३०मी.) लाई स्तरोन्नती गरी ३०००मी. X ४५मी. को नयाँ धावनमार्ग, अन्तर्राष्ट्रिय टर्मिनल भवन, एयरपोर्ट अपरेशन, प्रशासनिक भवन, कन्ट्रोल टावर, अग्नि नियन्त्रण तथा जीवोद्धार भवन लगायत सञ्चार

तथा पथ प्रदर्शक सामग्रीहरू जडान गरी अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको रूपमा स्तरोन्नती गर्ने र मुलुकमा अर्को वैकल्पिक अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण गरी दिगो पर्यटन विकास गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । यो आयोजना सन् २०१५ मा शुरु भई सन् २०१७ को डिसेम्बरमा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको भएता पनि हाल दोस्रोपटक २८ जुन, २०१९ सम्म म्याद थप गर्ने प्रकृत्यामा रहेको छ । यो आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५मा कूल रू.१७ अर्ब २ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यो आयोजनाको आ.व. २०७४/७५ को भौतिक प्रगति ८०.८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ४१.१३ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ५० प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ६६.६ प्रतिशत रहेको छ । जग्गा अधिग्रहणको प्रकृत्या पूरा गरी मूल्याङ्कनको क्रममा रहेको र अधिग्रहण सम्बन्धी सूचना जारी भइसकेको । उपकरण जडान सम्बन्धमा बोलपत्र आब्हान गरी हाल मूल्याङ्कन भइरहेको । डेडिकेटेड इलेक्ट्रिक फिडर लाइन जडान गर्ने सम्बन्धमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट २०७५ भदौ सम्ममा जडान गरि सक्ने जानकारी प्राप्त भएको छ ।

मुआब्जा वितरणमा रू.३० लाख भन्दा माथिको भुक्तानीमा पूँजीगत लाभकर कट्टा गनुपर्ने भएकोले समस्या भएको, चिनीयाँ ठेकेदार र स्थानीय ठेकेदार बीचको विवाद तथा कमजोर व्यवस्थापन क्षमताको कारणले अपेक्षा अनुरूप काम हुन नसके तापनि हाल उक्त समस्या समाधान भएको छ ।

९. पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल

कास्की जिल्ला स्थित पोखरा महानगरपालिकामा बिगत ४० वर्षदिखि अधिग्रहण गरिएको जग्गामा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणगरी पर्यटन उद्योगको प्रवर्द्धन गर्ने यस आयोजनाको लक्ष्य रहेको छ । सन् २०११ मा आयोजना सुरु भएता पनि नेपाल सरकार र चीन सरकार बीच २०१७ मार्चमा ऋण सम्झौता भएको मितिबाट ४ वर्षभित्र अर्थात् २०२१ सम्ममा सम्पन्न हुने अनुमान गरिएको छ । नेपाल सरकार र चीन सरकार बीच आयोजना निर्माण सम्बन्धी ऋण सम्झौता भई २०७३ बैशाख १ मा आयोजनाको शिलान्यास भएको थियो । आयोजनाको कूल लागत रू.२१ अर्ब ६० करोड हुने अनुमान छ । यो आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रू.४ अर्ब विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यो आयोजनाको भौतिक प्रगति ३३.३ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति १५ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ३० प्रतिशत रहेको छ । हाल निर्माण व्यवसायीबाट डिजाइन कार्य जारीरहेको छ । पेरिमिटर सडकका लागि थप ५० रोपनी जग्गा अधिग्रहण गर्न नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७३/११/२५ को निर्णयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको छ । हाल आयोजनाको द्रुत गतिमा निर्माण कार्य सञ्चालन भइरहेको छ ।

१०. दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, निजगढ बारा

बारा जिल्लामा अवस्थित मुलुककै अत्याधुनिक विमानस्थलको रूपमा प्रस्ताव गरिएको दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलले मुलुकको पर्यटकीय गतिविधि अभिवृद्धि गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने अपेक्षा गरिएको छ । यो आयोजना आ.व. २०७१/७२ मा शुरु भई आ.व. २०७८/७९ मा

सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु.१ अर्ब ५० करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ .व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ३९.४ प्रतिशत रहेको छ । वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) स्वीकृत भएको र नदी कटान नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम भइरहेको छ । ११० विघाहा जग्गा अधिग्रहण गरी मुआब्जा वितरणका लागि मूल्याङ्कनका कार्य पुरा गरी मुआब्जा दिने कार्य भइरहेको छ । डिटेल डिजाइन तयार गर्ने कार्यका लागि परामर्शदाता छनौटको प्रकृया अगाडि बढाइएको छ । आयोजना निर्माणको मोडालिटी तय गर्न समिति गठन भइ कार्य भइरहेको छ । विमानस्थलको धावनमार्गको अवस्थितिको लागि आवश्यक पर्ने विइन्ड डाटा संकलन गर्न विइन्ड लगर जडान गरिएको छ ।

मुआब्जा वितरणका लागि सबै घरधनीबाट मुआब्जा हकदाबीको निवेदन प्राप्त भएको छैन । आयोजना निर्माणको मोडालिटी तय हुन नसक्दा ठेक्का तथा निर्माण कार्यका अन्य प्रक्रियाहरूका सम्बन्धमा ठोस निर्णय गर्न नसकिएको अवस्था छ ।

११. पशुपति क्षेत्र विकास कोष

काठमाण्डौमा अवस्थित पशुपति क्षेत्रको योजनाबद्ध विकासका लागि पशुपति क्षेत्र विकास कोषको गठन भई गुरुयोजना अनुसार योजनाबद्ध विकासका कार्यक्रमहरूका माध्यमद्वारा पशुपति क्षेत्रलाई धार्मिक, सांस्कृतिक एवं पर्या-पर्यटनको नमुना क्षेत्रका रूपमा विकास गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यो गुरुयोजना आ.व. २०५७/५८ मा सुरु भएकोमा आ.व. २०७५/७६ मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ । यो आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु.४४ करोड ४१ लाख विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस कोषको भौतिक प्रगति ६४.९ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ५१.५ प्रतिशत रहेको छ । वनकाली बगैचा र भण्डार खाल बगैचाको विकास, भस्मेश्वर सत्तल र रामेश्वर सत्तलको निर्माण तथा जिर्णोद्धार कार्य सम्पन्न भएको छ । यसैगरी तिलगंगा-ताम्रगंगा सडक मा रिटेनिङ्ग वाल निर्माण कार्य लगायत विभिन्न ७ वटा कार्यक्रमहरू चालू अवस्थामा रहेका छन् । गुरुयोजना अनुसारका अन्य क्रमागत कार्यक्रमहरूको सञ्चालन भइरहेको छ भने बृहत पशुपति क्षेत्रको गुरुयोजना तयारी कार्य पनि भइरहेको छ । हाल कतिपय आयोजनाहरूमा पुरातत्व विभाग सँग सहमति लिई काम गर्नु पर्ने भएकोले प्रकृयागत ढिलाई हुने गरेको, मासिक पर्ने मेला, जात्रा, पर्व आदिका कारण कामकाजमा बाधा, गुरुयोजना कार्यान्वयनमा दक्ष प्राविधिक जनशक्तिको अभाव, परम्परागत निर्माण सामग्रीको उपलब्धतामा कठिनाई जस्ता समस्या परिरहेको छ ।

१२. लुम्बिनी क्षेत्र विकास कोष

भगवान गौतम बुद्धको पवित्र जन्मस्थललाई बौद्धमार्गी एवं शान्तिप्रेमी जनसमुदायको अन्तर्राष्ट्रिय केन्द्र निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेको यो आयोजना लुम्बिनीमा अवस्थित छ । वि.सं. २०४२ देखि नै यो गुरुयोजनाको काम शुरु भएता पनि कहिलेसम्म सक्ने भन्ने विषयमा हालसम्म टुंगो लाग्न सकेको छैन । आयोजनाको शुरु लागत अनुमान रु.५ अर्ब ५० करोड रहेकोमा संशोधित लागत अनुमान रु.६ अर्ब १० करोड रहेको छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु. ७१ करोड ९४ लाख विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस कोषको भौतिक प्रगति ८० प्रतिशत र वित्तीय प्रगति १०० प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक र समष्टिगत वित्तीय प्रगति दुवै ८० प्रतिशत रहेको छ । गत आ.व. सम्ममा गुरुयोजना अनुसारका कार्यहरु सुरुवात गरिएको, प्रशासनिक भवन, आगन्तुक सूचना कक्ष, उत्तरीपोखरी, पवित्र उद्यान क्षेत्रका ढलहरु र ३ (तीन) जोडी पेभिलियन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । त्यसैगरी सुरक्षा पर्खाल (१६कि.मी) र केन्द्रीय नहर निर्माण कार्य समेत सम्पन्न भएको छ । नेपालको पूर्व देखि पश्चिम सम्मका बौद्ध क्षेत्रहरुलाई समेटी तयार गरिने बौद्ध सर्किटको अध्ययन तथा अन्वेषणको कार्य प्रारम्भ भएको छ । बृहतर लुम्बिनी अन्तर्गत देवदहमा सूचना केन्द्र तथा कार्यालय, कुदानमा प्रार्थना स्थल, ध्यान सेड निर्माण कार्य शुरु भएको छ । मायादेवी मन्दिर वरिपरी बगैँचा निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । कोष क्षेत्रमा रहेका वनजंगल रेखदेख र बोधिवृक्षको संरक्षण कार्य भएको छ ।

जनशक्ति अभाव, अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता अनुरूप स्रोत प्राप्त नभएको, स्थानीय स्तरको सहयोग जुटाउन नसकेको जस्ता समस्याहरु रहेका छन्।

१३. पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग

पूर्वमा पाँचथरको चियो भन्ज्यांग देखि पश्चिममा बैतडीको झुलाघाटसम्म कूल लम्बाई १७७६ कि.मी. रहेको यस लोकमार्गले मध्यपहाडी क्षेत्रका जिल्लाहरुलाई यातायात सञ्जालमा जोडी उक्त क्षेत्रको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, पर्यटकीय र शैक्षिक विकासमा योगदान गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । यो आयोजना आ.व. २०६४/६५ देखि सुरु भएको र आ.व. २०७४/७५ मा सम्पन्न हुने अनुमान गरिएकोमा संशोधित कार्यतालिका अनुसार आ.व. २०७७/७८ सम्ममा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा कूल रु.७ अर्ब ९८ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ९३ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९९.८ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ४५ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ३३.९ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५ मा ६३ कि.मी. कालोपत्रे, १२५ कि.मी. ग्राभेल र १४ वटा पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ भने हालसम्ममा १२४० कि.मी ट्रयाक खोलिएको, १९१ कि.मी. कालोपत्रे, ५१६ कि. मि. ग्राभेल, १४ वटा पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । भविष्यमा निर्माण हुने जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजना जस्तै सुनकोशी, सप्तकोशी लगायत अन्य आयोजनाहरुबाट डुवानमा पर्न सक्ने सडक खण्डहरुको निर्माण कार्यमा अन्यौलता सिर्जना भएको, वन क्षेत्रमा कार्य गर्न बाधा परिरहेको, स्थानीयहरु द्वारा रेखांकनमा हुने विवाद एवं जग्गा अधिग्रहण र मुआब्जा वितरणमा समस्या र प्राविधिक जनशक्ति अभाव यस आयोजना ले कार्यान्वयनमा भोग्नु परेका प्रमुख समस्याहरु हुन्।

१४. रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना

रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजनाले पूर्व मेची देखि पश्चिम महाकालीसम्म कूल ९४६ कि.मी. लामो रेल सञ्जाल निर्माण एवं सञ्चालनको लक्ष्य लिएको छ । यो आयोजनाको कूल लागत रु.६९ अर्ब ५२ करोड रहेको छ । यो आयोजना आ.व. २०६६/६७ देखि सुरु भएको हो । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा रु.३ अर्ब ८१ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ९२ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९९.२ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति १३.७ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति १४.९ प्रतिशत रहेको छ । गत आ.व. सम्ममा बर्दिबास लालबन्दी २५ कि.मि. खण्डमा ट्रयाकको कार्य सम्पन्न भएको, बर्दिबास-काकडभिट्टा रेल मार्ग DPR सम्पन्न भएको, बुटवल गङ्गाचौकी रेलमार्गको DPR कार्य ५० प्रतिशत सम्पन्न भएको, पुल निर्माण ४६३४ मि. मध्ये ३२२ मि. सम्पन्न भएको, कल्भर्ट जनावर मार्ग २४० वटामध्ये ६८ वटा निर्माण कार्य सम्पन्न भएको र २२७ हेक्टर जग्गा अधिग्रहण गरिएको तथा विभिन्न खण्डको रेलमार्ग निर्माण अन्तर्गत विभिन्न संरचनाको निर्माण कार्य भइरहेको छ ।

वन क्षेत्रमा योजना निर्माण स्वीकृतिमा ढिलाई, जग्गा अधिग्रहण, रेखाकन तथा मुआब्जा निर्धारणमा समस्या, दक्ष जनशक्तिको अभाव, नदी जन्य निर्माण सामग्रीको सहज उपलब्धता नहुनु तथा आयोजनाका लागि आवश्यक बजेटको तुलनामा वार्षिक बजेट न्यून हुनु जस्ता समस्याहरू रहेका छन्।

१५. हुलाकी लोकमार्ग

हुलाकी लोकमार्ग आयोजनाले पूर्वमा झापाको केचना देखि पश्चिममा कंचनपूरको दोधारा चाँदनीसम्मको भू-भागलाई जोड्नेछ । यस आयोजनाको कूल लागत करिब रु.२५ अर्ब लाग्ने अनुमान छ जुन नेपाल सरकार तथा भारत सरकारबाट प्राप्त हुने रु.१२ अर्ब अनुदान रकमबाट व्यहोरिनेछ । आ.व. २०६३/६४ मा शुरु भई आ.व. २०७४/७५ मा सम्पन्न हुने प्रारम्भिक अपेक्षा गरिएकोमा संशोधित कार्य तालिका अनुसार आ.व. २०७७/७८ सम्ममा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यस आयोजनाको अन्त्यमा कूल १६६३ कि.मि. कालोपत्रे सडक र १२५ वटा पुलहरूको निर्माण हुने अनुमान छ । यस आयोजनाका लागि आ.व. २०७४/७५ मा रु.७ अर्ब १३ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ९७ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९९.४ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति २५ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ४१.९ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको २८ कि.मी. कालोपत्रे, १९५ कि. मि. ग्राभेल तथा १० वटा पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । हालसम्ममा १०० कि.मी. कालोपत्रे, २२५ कि. मि. ग्राभेल र ६६ वटा पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

यस आयोजनामा मुआब्जा वितरणमा समस्या, निर्माण सामग्रीको सहज उपलब्धता नभएको र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज अन्तर्गत अमुवा पोष्टदेखि रिउखोला सम्मको सेक्सन डिटेल सर्भे गर्न अनुमति प्राप्त नभएको हुदा रेखाङ्कनमा अन्यौलता भएको आदि समस्याहरू रहेका छन्।

१६. उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कोशी कोरिडोर)

यो आयोजनाले तेह्रथुम जिल्लाको वसन्तपुर देखि मूलुकको उत्तरी सीमाना किमाथाङ्गासम्मको १६२ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति गर्ने लक्ष्य लिएको छ । उक्त १६२ कि.मी. सडक मध्ये ५० कि.मी. मा यातायात चालु छ । यस वाहेक ७७ कि.मी. ग्राभेल सडक रहेको छ । आ.व. २०६५/६६ मा शुरु भई २०७० मा सम्पन्न हुने प्रारम्भिक अनुमान भएपनि पुनः म्याद थप गरी

आ.व. २०७७/७८ मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस आयोजनाको कूल लागत रु.७ अर्ब ५० करोड लाग्ने अनुमान छ । आ.व. २०७४/७५ का लागि कुल रु.४४ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ९२ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९८.९५ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ३५ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ४०.४ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको विभिन्न खण्डमा ३६ कि. मि. ट्रयाक खोलिएको छ भने हालसम्म १४४ कि.मी ट्रयाक खोलिएको छ । आ.व. २०७४/७५ मा १५ कि.मी र हालसम्म ६९कि. मि. ग्राभेलिड कार्य सम्पन्न भएको छ भने विभिन्न खण्डमा संरचना निर्माण र पूल निर्माण कार्यहरू सञ्चालन भइरहेका छन्। खांदवारी देखि पाथिभरा सम्मको ट्रयाक खोल्ने कार्य समेत भईरहेको छ ।

चेपुवा किमान्थांका खण्डमा रेखाङ्कनमा विवादले निर्माण कार्य अवरुद्ध भएको, वन क्षेत्रमा काम गर्न अवरोधको सामना गर्नुपरेको, दरबन्दी मुताबिक जनशक्ति प्राप्त हुन नसकेका, आवश्यक विस्फोटक पदार्थको अभाव र चीन तर्फबाट उपकरणहरू र इन्धन ल्याउन रुट परमिट प्राप्तिको कठिनाइ जस्ता समस्या रहेको आयोजनाले जनाएको छ ।

१७. उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कालीगण्डकी कोरिडोर)

यो आयोजनाले नवलपरासी, पाल्पा, तनहुँ, स्याङ्जा, गुल्मी, बागलुङ्ग, पर्वत, म्याग्दी मुस्ताङ्ग जिल्ला समेटेको छ । कूल लम्बाई ४३५ कि.मी. रहेको यो आयोजना आ.व. २०६५/६६ मा शुरु भई २०७० मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएकोमा पुनः आ.व. २०७८/७९ मा सम्पन्न हुने गरी म्याग्दी थपिएको छ । यस आयोजनामा कूल लागत रु.२७ अर्ब ५१ करोड लाग्ने अनुमान छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाका लागि रु.२ अर्ब ११ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ८८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९९.६० प्रतिशत रहेको छ । समष्टिगत भौतिक प्रगति १० प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ८.४ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५मा यस आयोजनाको ३४ कि.मी. र हालसम्ममा ४२९ कि.मी ट्रयाक खोलिएको छ । विभिन्न खण्डमा ट्रयाक अपग्रेडिडको कार्य भइरहेको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको ३९ कि.मी र हालसम्ममा ११८ कि. मी ग्राभेलिड कार्य सम्पन्न भएको छ र विभिन्न खण्डमा संरचना निर्माण कार्यहरू सञ्चालन भइरहेका छन्।

यस आयोजनाले नवलपरासीको गैडाकोट महेश्वर खोला खण्डमा रुख कटान स्वीकृति नपाएको, राम्दी-दरपोक र मिर्मि-सेतिबेनी खण्डमा धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थल नजिक रहेकोले विस्फोटक पदार्थ सहज रूपमा प्रयोग गर्न नपाएको, माथिल्लो मुस्ताङ्ग क्षेत्रमा अत्यधिक उचाई, अक्सिजनको कमी तथा हावाको वेगका कारणले ६ महिना भन्दा बढी काम गर्न नसकिएको र कामदारको अभाव जस्ता समस्याहरू झेलनु परिरहेको जनाएको छ ।

१८. उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली कोरिडोर)

यो आयोजना मार्फत खुलालु-सिमिकोट (हुम्ला) खण्डमा करिब १९६ कि.मि. र हिल्सा-सिमिकोट खण्ड (हुम्ला) ८८ कि.मि. सडक निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यस आयोजना आ.व.

२०६५/६६ देखि शुरु भई २०७० मा सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएकोमा पुन आ.व. २०७९/८० मा सम्पन्न हुने गरी म्याद थप गरिएको छ । आयोजनाको कूल लागत रू.११ अर्ब रहेको छ । यस आयोजनाका लागि चालू आ.व. मा रू.४८ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति १०० प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९८.२२ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति १२ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ११.७ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको ११ कि.मी. र हालसम्म ९३.७ कि.मी ट्र्याक खोलिएको छ भने विभिन्न खण्डमा ट्र्याक स्तरोन्नती गर्ने कार्य भइरहेको छ । विस्फोटक पदार्थको अभाव, भौगोलिक विकटताले गर्दा निर्माण सामग्री तथा इन्धन ढुवानी र अनुगमनमा कठिनाइ, दरबन्दी मुताबिक जनशक्ति प्राप्त हुन नसकेको र सञ्चारको समेत समस्या रहेको आयोजनाले जनाएको छ ।

१९. काठमाण्डौ तराई—मधेस द्रुत मार्ग

यो आयोजनाले राजधानी काठमाण्डौलाई तराईसँग जोड्ने द्रुत गतिको मार्ग निर्माण गर्ने लक्ष्य लिएको छ । आ.व. २०६४/६५ मा शुरु भई २०७७/०७८ सम्ममा सम्पन्न हुने अनुमान रहेको यस आयोजनाको कूल लागत रू.१ खर्ब ११ अर्ब रहने अनुमान गरिएको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनामा रू.८ अर्ब ७ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ९५ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९४.५ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति प्राप्त नभएको र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ५.८ प्रतिशत रहेको छ । हाल निजगढ, बुदुने, लेनडाँडा, सिस्नेरी र मखुवेशी क्याम्प क्षेत्रमा कटिङ्ग तथा फिलिङ्गको कार्य भइरहेको, क्याम्पहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने चरणमा रहेको, निजगढ ईलाकामा रुख कटानको कार्य सम्पन्न भएको, बुदुने, लेनडाँडा सिस्नेरी र माखुवेशी ईलाकामा रुख कटानको कार्य भइरहेको, ३७ कि.मी. को कटिङ्ग कार्य नेपाली सेवा प्रदायक मार्फत गर्ने गरी ठेक्का सूचना प्रकाशित भएको, खोकना इलाकाको मुआब्जा तथा रेखाङ्कन परिवर्तन सम्बन्धी विवाद समाधानको लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग छलफल भइरहेको छ भने डी.पि.आर निर्माणको सूचना प्रकाशित भएको छ ।

खोकनामा सडकको निर्धारित रेखाङ्कन क्षेत्रमा पुरातात्विक महत्वको मठ मन्दिर परेका कारण सडक को रेखाङ्कन परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्था रहेको, वेशक्याम्प तथा सडक निर्माणस्थलमा विद्युत आपूर्ति सहज हुन नसकेको, सडक क्षेत्रमा जग्गा अधिग्रहण तथा घरटहराको क्षतिपूर्ति सम्बन्धी समस्या समाधान हुन नसकेको, निर्माण सामग्रीहरूको सहज आपूर्ति हुन नसकेको, विस्फोटक पदार्थको सरल र सहज आपूर्ति हुन नसकेको र ठिङ्गन-लेनडाँडा क्षेत्रमा कान्तिराजपथको रेखाङ्कनसँग खटिएको जस्ता मुख्य समस्याहरू रहेका छन् ।

२०. मेलम्ची खानेपानी आयोजना

मेलम्ची र मण्डन उपत्यका मुहान क्षेत्र रहेको यस आयोजनाले काठमाण्डौ उपत्यकाका करिब ३० लाख जनसंख्यालाई खानेपानी उपलब्ध गराउने लक्ष्य लिएको छ । सिन्धुपाल्चोकको मेलम्चीबाट २७.५ कि.मी. सुरुङ्ग मार्फत पहिलो चरणमा दैनिक १७ करोड लिटर खानेपानी आपूर्ति गराउने लक्ष्य छ । आ.व. २०५८/५९ मा शुरु भई आ.व. २०६४/६५ मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा चौथो पटक संशोधन गरी आ.व. २०७५/७६ मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको छ । सन् २००८

को कूल लागत रू.३१ अर्ब ७३ करोडबाट सन् २०१४ मा रू.३५ अर्ब ५४ करोड पुगेको छ । आ.व. २०७४/७५ मा यस आयोजनाका लागि कूल रू.५ अर्ब ७५ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यस आयोजनाको आ.व. २०७४/७५को भौतिक प्रगति ८४.४ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ४३.२ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ८३.७१ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ८७.४ प्रतिशत रहेको छ । गत आ.व. सम्ममा २७.६३ कि. मि. सुरुङ्ग निर्माण सम्पन्न भएको छ । काठमाण्डौ उपत्यका एवं मेलम्ची खानेपानी आयोजना क्षेत्रमा सडक निर्माण तथा पाइप बिछ्याउने कार्य भईरहेको छ । सुन्दरीजल स्थित पानी प्रशोधन केन्द्रको पहिलो चरणको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

निर्माण व्यवसायीले स्रोत परिचालन गर्न नसकेको तथा उपकरणहरू विग्रने जस्ता समस्याहरू रहेको भएता पनि हाल निरन्तर रूपमा निर्माण कार्य सञ्चालन भइरहेको छ ।

२१. राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम

नेपाल सरकारको पूर्ण लगानीमा सञ्चालन भएको यो आयोजना आ.व. २०६७/६८ बाट शुरु भई सालबसाली कार्यक्रमको रूपमा रहदै आएको छ । आ.व. २०७०/७१ देखि नै चुरेसँग सम्बन्धित निर्देशिका तथा कार्यविधि पुनरावलोकन गर्ने, उपल्लो तटीय बासिन्दा बीच समूह संजालीकरण गर्ने, नयाँ स्थायी नर्सरी निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने, विभिन्न प्रजातिका विरुवा उत्पादन गर्ने, चुरेको डुँढेलो नियन्त्रण तथा वन अतिक्रमण तथा चोरी निकासी नियन्त्रण गर्ने, चुरेमा आश्रित गरिव तथा विपन्न वर्गका लागि रोजगारमुखी वृक्षारोपण गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् । यस कार्यक्रमका लागि आ.व. २०७४/७५ मा रू.१ अर्ब ९९ करोड विनियोजन गरिएको थियो ।

आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक प्रगति स्थिति: यस कार्यक्रमको आ.व. २०७४/७५ को भौतिक प्रगति ९०.८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८५.१ प्रतिशत रहेको छ भने समष्टिगत भौतिक प्रगति ९२.२ प्रतिशत र समष्टिगत वित्तीय प्रगति ८८.२ प्रतिशत रहेको छ । चुरे क्षेत्रमा एकीकृत बस्ती व्यवस्थापन नहुनु, गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरेका योजना कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पर्याप्त साधन (जनशक्ति, बजेट र कानुनी संरचना) हुन नसक्नु, चुरेको प्रभावकारी संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यान्वयनका लागि “चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन ऐन” नहुनु र भू-उपयोग नीति कडाइका साथ लागू नहुनु जस्ता समस्याहरू रहेका छन् ।

परिच्छेद ५

राष्ट्रिय पुनर्निर्माणको प्रगति अवस्था

बजेट तथा खर्चको विवरण

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको लागि जम्मा रू.१ खर्व ४५ अर्व बजेट विनियोजन भएकोमा मुख्यतया आवास अनुदानको लागि थप हुन आएको रकम समेतले गर्दा खुद बजेट रू.१ खर्व ५१ अर्व पुग्न गएको थियो।

रू.लाखमा

चालु/पूँजीगत	शुरू बजेट	रकमान्तर थप	रकमान्तर घट	खुद बजेट	खर्च
चालु तर्फ	७४३५४२	५८३४३२	३०५३५४	१०२१६२१	९१६०३९
पूँजीगत तर्फ	७१५८०७	२३३४०४	४५९०४९	४९०१६१	२३१६२०
कुल जम्मा	१४५९३४९	८१६८३६	७६४४०३	१५११७८२	११४७६५९

विनियोजित बजेट मध्ये पनि चालु, पूँजीगत र निजी आवास अनुदानको अंश हेर्दा कुल बजेट मध्ये अधिकांश बजेट निजी आवास अनुदान (चालु) तर्फ नै रहेको र सोही बमोजिम निजी आवास अनुदान वितरण मै खर्च भएको देखिन्छ।

चालु आ.व. मा रू.१ खर्व ५१ अर्व विनियोजन भएतापनि भारत सरकारसँग परियोजना सम्झौता नभएको कारणले सो स्रोत तर्फको बजेट रू.४ अर्व २७ करोड परिचालन हुन सकेन। स्रोतगत रूपमा खर्च देहाय बमोजिम रहेको छ।

मन्त्रालयगत बजेट र खर्चको तुलना

रू.लाखमा

मन्त्रालय/निकाय	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	९६,७४०	७,५५०	७.८०
अर्थ मन्त्रालय	९३	९०	९६.७७
उद्योग मन्त्रालय	१,७५२	१,५४५	८८.१८
कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय	१,०३६	८२१	७९.२५
खानेपानी मन्त्रालय	२,७७३	२,५९३	९३.५१
गृह मन्त्रालय	१४,२५१	११,१७०	७८.३८
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	५४,०६६	११,९८२	२२.१६
पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	३४४	२४७	७१.८०
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,५०४	१,१०७	४४.२१
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	२१,११७	१०,०६४	४७.६६
रक्षा मन्त्रालय	१३,५५३	१३,५५३	१००.००
शहरी विकास मन्त्रालय	६१,०८९	३९,५७८	६४.७९
शिक्षा मन्त्रालय	१९१,९४३	१२५,८३३	६५.५६
सिंचाइ मन्त्रालय	५,२७९	४,५२४	८५.७०

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,०२५,५७४	९१६,०६५	८९.३२
स्वास्थ्य मन्त्रालय	१९,६६८	९३७	४.७६
जम्मा	१,५१,१७,८२	१,१४,७६,५९	७५.९१

स्रोतगत खर्च

रु.लाखमा

स्रोत	नेपाल सरकार	अनुदान	ऋण	कुल
नेपाल सरकार	६५९६४०	०	०	६५९६४०
ए डि बी	०	४९७८	६२३२५	६७३०३
जे एफ पि आर	०	३२५४	०	३,२५४
आई डि ए	०	०	१७८६३४	१७३८३४
वर्ल्ड बैंक - ट्रष्ट कोष	०	८१०९	०	७,०७४
भारत	०	८३०२२	०	८३,०२२
भारत - एक्जिम बैंक	०	०	०	०
जापान - जाईका	०	०	७३८९१	६३,८९०
युरोपियन युनियन	०	७३८०६	०	७३,८३१
जापान- के आर २	०	०	०	०
कुल जम्मा	६५९६४०	१७३१६९	३१४८५०	११४७६५९

पुनर्निर्माण प्राधिकरणको खर्चलाई स्रोतगत रूपमा अध्ययन गर्दा खुद बजेटको ५७.४८ प्रतिशत नेपाल सरकारको स्रोतबाट ऋण सम्झौताबाट २७.४३ प्रतिशत र अनुदानबाट १५.०९ प्रतिशत खर्च भएको छ ।

निजी आवास अनुदानमा नेपाल सरकार र विकास साझेदारगत योगदान

रु.लाखमा

विकास साझेदार	निजी आवास अनुदान (स्रोतगत)			
	आ.व. २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४	आ.व. ०७४।७५	कुल जम्मा
नेपाल सरकार	१२६,००५	२३२,७४१	४९४,०१३	८५२,७५९
आई एम एफ	०	३७,०२९	०	३७,०२९
चीन	१,२६९	४,०६७	०	५,३३६
आई डि ए	८,१८६	४७,२६३	१७२,८६६	२२८,३१५
युरोपियन युनियन	०	०	७३,१००	७३,१००
जापान - जाईका	८,४०७	१९,८६७	५३,४७८	८१,७५२
भारत	०	०	८३,०२२	८३,०२२
पुनर्निर्माण संयुक्त कोष	०	१२,५७८	०	१२,५७८
वर्ल्ड बैंक - ट्रष्ट कोष	०	०	८,१०९	८,१०९
जम्मा	१४,३८,६७	३५,३५,४५	८८,४५,८८	१,३८,२०,००

आ.व. २०७२/७३ देखि आ.व. २०७४/७५ सम्म भूकम्पबाट क्षति भएका संरचनाहरूको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनाको लागि तपसिलमा उल्लेखित मन्त्रालयहरू मार्फत रु.१ खर्ब ८६ अर्ब ९३ करोड ३३ लाख खर्च भएको छ ।

आ.व. २०७२/७३ देखि आ.व. २०७४/७५ सम्मको मन्त्रालयगत खर्च विवरण रु. लाखमा

क्र.सं.	मन्त्रालय	आ.व. २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५
१	अदालत	०	३००	०
२	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	१८२६००	२१८५	७,५५०
३	अर्थ मन्त्रालय	०	०	९०
४	उद्योग मन्त्रालय	०	९०७	१,५४५
५	कृषि विकास मन्त्रालय	१०७९	४९९५	८२१
६	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	४४४०	२,५९३
७	गृह मन्त्रालय	०	४२७३	११,१७०
८	संस्कृति,पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	७०८	५५८३	११,९८२
९	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	१४८८	२४७
१०	वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालय	१६३५	९१६	१,१०७
११	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	९१९	४६४७	१०,०६४
१२	रक्षा मन्त्रालय	८५४८	२४०१३	१३,५५३
१३	शहरी विकास मन्त्रालय	८०१६	२५०१३	३९,५७८
१४	शिक्षा मन्त्रालय	६६३	४९३८७	१२५,८३३
१५	सिंचाइ मन्त्रालय	४६७	११३५	४,५२४
१६	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०१२२	३६६१२५	९१६,०६५
१७	स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	१५१०	९३७
	जम्मा	२२४,७५७	४९६,९१७	१,१४,७६,५९

पुनर्निर्माण

क. निजी आवास पुनर्निर्माण

१. निजी आवास पुनर्निर्माणलाई तीव्रता दिनको लागि आ.व. २०७४/७५ मा विभिन्न समय सीमा निर्धारण गरी पुनर्निर्माणको कार्यलाई अगाडि बढाइएको थियो। जसको फलस्वरूप आ.व. २०७४/७५ मा निजी आवास पुनर्निर्माणमा उल्लेख्य प्रगति हुन गएको देखिन्छ।
२. विस्तृत घरधुरी सर्भेक्षणबाट २०७५ आषाढ मसान्तसम्म ७ लाख २६ हजार ७ सय ३८ जना घरपरिवारहरू र गुनासो फर्छ्यौटबाट ८० हजार ७ सय ४८ गरी जम्मा ८ लाख ७ हजार ४ सय ८६ जना घरधुरीहरू तीन लाख रुपैयाँ निजी आवास अनुदान प्राप्त गर्ने सूचीमा परेका छन्।

२०७५ आषाढ मसान्तसम्म ७ लाख २२ हजार १९ लाभग्राही घरधनीहरूसँग निजी आवास अनुदान सम्झौता गरी ७ लाख १३ हजार ८ सय ९३ जना घरधनीहरुको बैंक खातामा पहिलो किस्ता बापतको रू.५० हजार रुपैयाँ जम्मा गरिएको छ ।

३. त्यसैगरी २०७५ आषाढ मसान्तसम्ममा ४ लाख ६४ हजार ३ सय ९१ जना घरधनीहरुलाई दोस्रो किस्ता बापतको रू.१ लाख ५० हजार रुपैयाँ बैंक खाता मार्फत वितरण गरिएको छ भने तेस्रो किस्ता बापतको रू.१ लाख रुपैयाँ २ लाख २१ हजार ७ सय ७६ जना घरधनीहरुलाई बैंक खाता मार्फत वितरण गरिएको छ ।

आ.व. २०७४/७५ सम्ममा निजी आवास अनुदान वितरणको जिल्लागत अवस्था

क्र. सं.	जिल्ला	पहिचान भएका जम्मा लाभग्राही संख्या			अनुदान सम्झौता सम्पन्न	अनुदान वितरण गरिएको घरधुरी संख्या			प्रवलीकरण		
		सर्भेक्षण	गुनासो सम्बोधन	जम्मा		प्रथम किस्ता	दोस्रो किस्ता	तेस्रो किस्ता	लाभ ग्राही	अनुदान	प्रथम
(A) क्लस्टर नं. १ (भूकम्प अति प्रभावित १४ जिल्ला)											
१	गोरखा	५८५०३	६८६७	६५३७०	५९४९०	५९४९०	४९३०५	२९८८०	४९८१	२००	३४
२	धादिङ्ग	७०५८१	७१८०	७७७६१	७०१८४	७०१५५	५४०४९	२३४३४	३९१३	२४४	२४४
३	नुवाकोट	६५७७३	९३६३	७५१३६	६६८७१	६६६७४	६०२६८	१७९५२	१५१४	६३	६३
४	रसुवा	११२३६	१२५४	१२४९०	११०५७	१०८३१	१००३२	७३३९	२१६	४२	४२
५	सिन्धुपाल्चोक	७८५३७	८४३४	८६९७१	८२४११	८२४३३	६९९२०	३२७५५	५६२	२५	२५
६	काभ्रेपलाञ्चोक	६७७३१	९६८३	७७४१४	६६९९१	६६९९१	३७८३८	१३०३३	५४१९	५५४	५५४
७	काठमाडौं	४२५००	४४६२	४६९६२	४००२१	४००१३	९३१७	५५१८	७७०	११८	११८
८	ललितपुर	२५८९३	२४५९	२८३५२	२३९८४	२३६१८	७५७३	४०५३	१२८५	३४०	३१८
९	भक्तपुर	२६०६६	२२३६	२८३०२	२३५९२	२३५९२	४९४७	४३७४	६७०	५१	५१
१०	मकवानपुर	३०२३८	३०२८	३३२६६	२५२८६	२४३४३	१६३५४	८३८९	८४९८	२३०२	२०३२
११	दोलखा	५१९४०	१६८२१	६८७६१	६०६१२	५८६१७	४७७६८	३५७१६	२१४७	१७	१७
१२	रामेछाप	४३६०९	४९७१	४८५८०	४३५३९	४३५३९	३७२९२	१८९४२	६५९५	३५८	३५८
१३	सिन्धुली	३४२६९	२६६६	३६९३५	३३०९९	३३०९९	२४८९५	९१९५	७४९१	५८२	५८२
१४	ओखलढुङ्गा	१९८१९	१३२४	२११४३	१९९७०	१९३९५	१६८५५	१०४८७	२८६८	११७४	११४४
Sub-Total (A)		६२६६९५	८०७४८	७०७४४३	६२७१०७	६२२७९०	४४६४१३	२२१०६७	४६९२९	६०७०	५५८२
(B) क्लस्टर नं. २ (भूकम्पकम प्रभावित १७ जिल्ला)											
१	संखुवासभा	१९५३		१९५३	१६७९	१५८३	२१८	०	३२६	११०	
२	भोजपुर	५७४९	०	५७४९	५१५९	५०५१	१२१३	०	४५३	८७	०
३	धनकुटा	२७९६	०	२७९६	२४८३	२४८३	१३४९	०	७०	४१	४१
४	खोटाङ	८४४३	०	८४४३	८१७३	८१७३	१०५०	०	२५३	२५३	९१
५	सोलुखुम्बु	११९७९	०	११९७९	११९९४	११९३४	१०४४	०	४५६	३२५	३२५
६	चितवन	७३३५		७३३५	७३३५	५६२६	२४२८	२२६	५९३	५९३	४३१
७	नवलपरासी	८७२		८७२	८७२	८७०	४४८	९३	८	८	८
८	तनहुँ	१३८२१	०	१३८२१	१३८२१	१२७५२	२४१६	६४	४६६	४६६	२२४
९	लमजुङ्ग	१३९५९	०	१३९५९	१३१८८	१३१२०	२९२९	०	५३९	४१३	२९३
१०	कास्की	६०२६	०	६०२६	५५१७	५३२६	६८५	०	२४२	०	०
११	पर्वत	५२६९		५२६९	४७९०	४७७४	१०२२	४	४१७	११०	८३

क्र. सं.	जिल्ला	पहिचान भएका जम्मा लाभग्राही संख्या			अनुदान सम्झौता सम्पन्न	अनुदान वितरण गरिएको घरधुरी संख्या			प्रवलीकरण		
		सर्भेक्षण	गुनासो सम्बोधन	जम्मा		प्रथम किस्ता	दोस्रो किस्ता	तेस्रो किस्ता	लाभ ग्राही	अनुदान	प्रथम
१२	बागलुङ्ग	२३७५		२३७५	२११५	२००१	३७४	०	८२	२८	२८
१३	म्याग्दी	८६८	०	८६८	७८०	७८०	२३०	१६	७	६	६
१४	स्याङ्जा	८७६६		८७६६	८७६६	८५४६	७९७	०	५६७	२८२	२८२
१५	पाल्पा	४६५२		४६५२	४१००	४०५०	३६४	७१	३८४	१०	६
१६	गुल्मी	४१४४	०	४१४४	४०००	३९०१	१२२०	२२२	१९५	०	०
१७	अर्घाखाँची	१०३६	०	१०३६	९४०	९३३	१९१	१३	६७	३१	३१
Sub-Total (B)		१०००४३	०	१०००४३	९४९१२	९११०३	१७९७८	७०९	५१२५	२७६३	१८४९
जम्मा (A+B)		७२६७३८	८०७४८	८०७४८६	७२२०१९	७१३८९३	४६४३९१	२२१७७६	५२०५४	८८३३	७४३१

४. निजी आवास पुनर्निर्माणको लागि लाभग्राहीहरूले प्रथम किस्ता बापतको रकम प्राप्त गरेपछि र निजी आवास पुनर्निर्माण गर्ने समयसीमा निर्धारण गरेपछि निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्य द्रुत गतिमा अघि बढेको छ । २०७४ असार मसान्त सम्म ९६ हजार ७ सय २२ जना लाभग्राहीहरूले आफ्नो निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्य अघि बढाएकोमा २०७५ असार मसान्तसम्म यो संख्या ५ लाख १४ हजार ४ सय ४६ पुगेको छ । निजी आवास अनुदान सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

आ.व. २०७२/७३ देखि आ.व. २०७४/७५ सम्मको निजी आवास पुनर्निर्माण तथा अनुदान वितरणको स्थिति

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७२/७३ सम्म	आ.व. २०७३/७४ सम्म	आ.व. २०७४/७५ सम्म
१	सर्भेक्षणबाट पहिचान भएका लाभग्राही	५३१९६४	७२४८९५	७२६७३८
	गुनासो सम्बोधनबाट पहिचान भएका लाभग्राही संख्या		२२५८९	८०७४८
	जम्मा लाभग्राही संख्या	५३१९६४	७४९७९६	८०७४८६
२	अनुदान सम्झौता संख्या	२७८८८०	६२९६१३	७२२०१९
३	प्रथम किस्ता भुक्तानी संख्या	३५१४५	५९७५७७	७१३८९३
४	निर्माण कार्य शुरु भएका घर संख्या		९६७२२	५१४४४६
५	दोस्रो किस्ता	माग		७८३८०
		प्रमाणीकरण		६५९८१
		भुक्तानी		५५०५५
६	तेस्रो किस्ता	माग		७०३१
		प्रमाणीकरण		४४७४
		भुक्तानी		२७३४
७	निर्माण सम्पन्न घर संख्या		४४९२७	२४९०९३
८	प्रवलीकरण	लाभग्राही		५२०५४
		सम्झौता		८८३३
		प्रथम किस्ता भुक्तानी		७४३१

५. भूकम्पबाट आंशिक क्षति भएका निजी आवास प्रवलीकरणको लागि दुई किस्तामा ५० हजारको दरले प्रवलीकरण अनुदान दिने व्यवस्था रहेको छ । अनुदान सम्झौता सम्पन्न भएपछि प्रवलीकरण लाभग्राहीलाई ५० हजार र प्रवलीकरण सम्पन्न गरेपछि दोस्रो किस्ताको ५० हजार रकम वितरण गरिनेछ । आ.व. २०७४/७५ सम्म ५२ हजार ५४ जना प्रवलीकरण लाभग्राही पहिचान भएकोमा ८ हजार ८ सय ३३ जनासँग सम्झौता गरी ७ हजार ४ सय ३१ जना प्रवलीकरण लाभग्राहीलाई पहिलो किस्ता बापतको रू.५० हजार रकम वितरण गरिएको छ ।
६. निजी आवास अनुदान वितरणको क्रममा आउने गुनासोहरूको सम्बोधनको लागि गुनासो सुनुवाई सम्बन्धी कार्यविधि बनाई गुनासो सुनुवाई गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । यसका लागि गाउँ पालिका तहमा गाविस सचिव, सामाजिक परिचालक तथा सम्बन्धित वडा नागरिक मञ्चका अध्यक्ष रहने समितिबाट, जिल्ला तहमा प्रजिअको संयोजकत्वमा गठित समितिबाट, र प्राधिकरण तहमा प्राधिकरणका कार्यकारी समिति सदस्य संयोजक रहने समितिबाट गुनासो सुनुवाई गर्ने गरी आवश्यक संरचना सहित गुनासो सुनुवाई कार्य अघि बढाइएकोमा स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएपश्चात स्थानीय तहका पदाधिकारीहरू जिम्मेवार हुने गरी गुनासो सुनुवाई कार्यविधि परिमार्जन गरिएको छ ।
७. आ.व. २०७३/७४ मा भूकम्प अति प्रभावित १४ जिल्लाबाट २ लाख ७ हजार ८ सय ६१ गुनासोहरू दर्ता भई प्राधिकरणमा प्राप्त भएकोमा ती गुनासोहरूको Verification गरी १ लाख ८० हजार २९ वटा गुनासोहरूको फछ्यौट गरिएको छ । सो कार्यबाट २२ हजार ५ सय ८९ जना पुनर्निर्माण लाभग्राहीको सूचीमा परेका छन् भने बाँकी गुनासो सम्बोधनको लागि पुनः जाँच तथा पुनः सर्भेक्षणको कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
८. २०७४ श्रावण देखि २०७४ कार्तिक २१ गते सम्म भूकम्प अति प्रभावित १४ जिल्लामा ३३२ जना इन्जिनियरहरू परिचालन गरी पुनः जाँच तथा पुनः सर्भेक्षण गरी १ लाख २९ हजार ४ सय ८ जनाको विवरण संकलन गरिएको छ ।
९. संकलित गुनासोहरू मध्ये आ.व. २०७४/७५ मा ९१ हजार ९ सय १८ वटा गुनासोहरूको नतिजा प्रकाशन गरिएको छ । जसमध्ये ३९ हजार ७ सय ८१ वटा गुनासो पूर्ण लाभग्राहीमा परेका छन् भने २७ हजार ६३ प्रवलीकरण लाभग्राहीमा परेका छन् । त्यसैगरी २० हजार ६ सय ९० वटा गुनासो गैर लाभग्राहीमा परेका छन् र ४ हजार ३ सय ८४ वटा भने पहिले नै लाभग्राहीमा परिसकेका छन् ।
१०. निजी आवास पुनर्निर्माणको सम्बन्धमा निरन्तर गुनासो बढिरहेको अवस्थालाई मध्यनजर गरी मंसिर मसान्तसम्म गुनासो आ-आफ्नो जिल्ला वा स्थानीय तहमा दर्ता गर्ने नीतिगत व्यवस्था राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले गऱ्यो । सो व्यवस्था बमोजिम स्थानीय तथा जिल्ला तहमा मंसिर मसान्तसम्म १ लाख २२ हजार ७ सय २५ गुनासाहरू दर्ता भएका छन् । यसरी दर्ता भएका गुनासोहरूको सम्बोधनको प्रारम्भिक चरण कार्य सुरु भइसकेको छ ।
११. तत्कालिन केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन ईकाई, सहरी विकास मन्त्रालयमार्फत १ हजार ३ सय ४६ जना इन्जिनियर, ५ सय २१ जना सब इन्जिनियर तथा ५ सय ७५ जना असिस्टेन्ट सब

इन्जिनियरहरू आ.व. २०७२/७३ देखि नै परिचालन गरिएकोमा उक्त कार्यलाई यस आ.व. २०७४/७५ मा पनि निरन्तरता दिइएको छ ।

१२. भूकम्प अति प्रभावित १४ जिल्लामा रिक्त रहेका प्राविधिकहरूको पदपूर्ति गर्न र भूकम्प प्रभावित १७ जिल्लामा प्राविधिकहरू खटाउनको लागि ३७४ जना ईन्जिनियर, ३९१ जना सव ईन्जिनियर र ३३६ जना एसिष्टेन्ट सव ईन्जिनियरहरू भर्ना गरी भूकम्प प्रभावित जिल्लाका स्थानीय तहहरूमा परिचालन गरिएको छ । त्यसरी खटिएका प्राविधिकहरूले सम्बन्धित घरधनीहरूलाई घर निर्माण गर्ने स्थलमै पुगी भूकम्प प्रतिरोधी बलियो घर सम्बन्धी प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने छन् र दोस्रो तथा तेस्रो किस्ता भुक्तानीको लागि सिफारिस गर्दछन्।
१३. भूकम्प पश्चात् केन्द्रीय दैवी प्रकोप उद्धार समिति एवं खानी तथा भूगर्भ विभागद्वारा पहिचान गरिएका जोखिमपूर्ण बस्तीहरूको वृहत अध्ययन गरी वास्तविक जोखिमयुक्त बस्तीहरूको पहिचान गर्नका लागि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको संयोजनमा खानी तथा भूगर्भ विभाग, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग तथा भूसंरक्षण विभाग सहितको टोली परिचालन गरिएको छ । उक्त टोलीले आ.व. २०७२/७३ मा ११७, आ.व. २०७३/७४ मा ५४५ र आ.व. २०७४/७५ मा ४१३ गरी जम्मा १०७५ बस्तीहरूको भौगर्भिक अध्ययन सम्पन्न गरेको छ जसमा २६१ वटा बस्तीहरू स्थानान्तरण गर्नुपर्ने, ३५१ वटा बस्तीहरूमा सुरक्षाका उपायहरू अवलम्बन गर्नुपर्ने र बाँकी ४६३ वटा बस्तीहरू सुरक्षित रहेको विवरण प्राप्त भएको छ । स्थानान्तरण गर्नुपर्ने बस्तीका लाभग्राहीहरू आफै अन्यत्र स्थानान्तरण हुन चाहेमा जग्गा खरिदको लागि थप रु.२ लाख अनुदान दिने व्यवस्था गरिएको छ ।
१४. आ.व. २०७४/७५ मा जोखिमयुक्त बस्तीहरूबाट १ हजार १ सय ९९ जनाले आफै जग्गा खरिद गरी रु.२ लाख अनुदान लिई अन्यत्र सुरक्षित स्थानमा निजी आवास पुनर्निर्माण कार्य सुरु गरेका छन् भने नेपाल सरकारले ६४८ लाभग्राहीलाई निजी आवास पुनर्निर्माणको लागि जग्गा व्यवस्थापन गरेको छ ।
१५. यस अध्ययनका आधारमा स्थानान्तरण गर्नुपर्ने बस्तीहरूका लागि सम्भावित स्थानहरूको छनौट सहित एकीकृत सघन बस्ती विकास गर्नका लागि तत्कालिन सहरी विकास मन्त्रालय अन्तर्गतको केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई तथा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले अध्ययन कार्य अघि बढाएको छ ।
१६. गैर सरकारी संस्था परिचालन निर्देशिकामा रहेको व्यवस्था अनुसार आ.व. २०७४/७५ को अन्त्यसम्ममा २ सय २ वटा गैरसरकारी संस्थाहरूबाट २ सय ९२ वटा परियोजना संचालनको लागि स्वीकृति लिएका छन्। जसमा १८२ वटा शिक्षा क्षेत्र, १९ वटा स्वास्थ्य क्षेत्र, २० वटा निजी आवास पुनर्निर्माण र ६१ वटा जिविकोपार्जन, तालिम र खानेपानी तथा सरसफाईसँग सम्बन्धित रहेका छन्। हालसम्म ९६ वटा परियोजनाहरू सम्पन्न भएका छन्।

ख. पुरातात्विक सम्पदा पुनर्निर्माण

१७. भूकम्पबाट काठमाण्डौँ उपत्यका लगायत भूकम्प अति प्रभावित १४ जिल्लाका १३३ पूर्ण क्षति र ६२० आंशिक क्षति गरी ७ सय ५३ वटा सांस्कृतिक एवं पुरातात्विक सम्पदाहरूमा क्षति पुगेको

छ । ती मध्ये १४० वटा सम्पदाहरू विश्व सम्पदा सूचीमा परेका छन् भने ६१३ वटा सम्पदाहरू विश्व सम्पदा सूची बाहिर रहेका छन् । क्षतिग्रस्त ऐतिहासिक र पुरातात्विक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण एवं पुनर्निर्माण गर्दा सम्पदाको मौलिकता कायम राख्न परम्परागत सीप भएका कालिगढ र निर्माण सामाग्रीको प्रयोगमा जोड दिइएको छ । संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय अन्तर्गत केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाईबाट पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य भइरहेकोमा २०७४ चैत्र २० को निर्देशक समितिको निर्णयबाट पुरातत्व विभागबाट पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य गर्ने भनी निर्णय भएको छ ।

१८. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ सम्ममा विश्व सम्पदा सूचीमा रहेका ४३ वटा र विश्व सम्पदा सूची बाहिर रहेका १४२ वटा गरी जम्मा १८५ वटा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको छ । त्यसैगरी ३०९ वटा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य जारी रहेको छ ।
१९. धरहरा पुनर्निर्माण सम्बन्धमा "मेरो धरहरा मै बनाउँछु" भन्ने अभियान अन्तर्गत धरहरा पुनर्निर्माण कोषमा हालसम्म करिब रु.२४ करोड जम्मा भएको छ । धरहरा पुनर्निर्माणको लागि खरिद प्रक्रिया पूरा भै कूल सबै भन्दा कम अंक कबोल गर्ने जिआइइटिसी - रमन कम्पनीको टेण्डर स्वीकृत भई सूचना जारी भएको छ ।

ग. विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण

२०. भूकम्पबाट जम्मा ७ हजार ९ सय २३ वटा विद्यालयका ३६ हजार ४ सय २५ कक्षा कोठा पूर्णरूपमा क्षति भएका छन् । साथै ३ हजार ७ सय ७३ विद्यालयको शौचालय, १ हजार ४ सय ५९ विद्यालयको पर्खाल र १ हजार ५ सय ६८ विद्यालयको खानेपानी प्रणालीमा क्षति पुगेको छ । ५४ जना शिक्षक र ७ सय २० जना विद्यार्थीको विनाशकारी भूकम्पबाट मृत्यु भएको थियो ।
२१. निजी आवास पछाडि सबैभन्दा धेरै क्षति विद्यालयमा पर्न गएको छ । त्यसैको फलस्वरूप निजी आवास पछि विद्यालय पुनर्निर्माणलाई विशेष महत्वका साथ अगाडि बढाइएको छ । नेपाल सरकारको स्रोत परिचालन गरी विद्यालय व्यवस्थापन समिति मार्फत विद्यालय पुनर्निर्माणको कार्यलाई तीव्रता दिइएको छ । विद्यालय पुनर्निर्माण अन्तर्गत एसियाली विकास बैंक, जापान अन्तराष्ट्रिय सहयोग नियोग (जाइका), USAID लगायत अन्य विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूबाट सहयोग परिचालन गरिएको छ । साथै केही विद्यालयहरू भारत सरकारको अनुदान एवं ऋण सहयोगमा पुनर्निर्माण हुने क्रममा रहेका छन् ।
२२. शिक्षा मन्त्रालय, केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाईमार्फत क्षतिग्रस्त विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्य भइरहेको छ । २०७४ चैत्र २० को निर्देशक समितिको निर्णयबाट यसको नाम परिवर्तन भई केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई, शिक्षा रहन गएको छ । भूकम्पबाट ७ हजार ९ सय २३ विद्यालयहरूमा क्षति पुगेको भएतापनि कतिपय विद्यालयहरू मर्जरमा गएका तथा कतिपय विद्यालयको भवन बनाउनु नपर्ने भएकोले जम्मा ७ हजार ५ सय ५३ विद्यालयको पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने रहेको छ । विद्यालय पुनर्निर्माण कार्यमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति, गैह्र सरकारी संस्था र विभिन्न विकास साझेदार संलग्न भएका छन् ।
२३. आ.व. २०७४/७५ मा थप १ हजार ३ सय ६० विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भई हालसम्म ३ हजार ८ सय १६ विद्यालयहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । त्यसैगरी

अन्य १ हजार ८ सय ८० वटा विद्यालयहरूको पुनर्निर्माण कार्य जारी रहेको छ भने ४८९ विद्यालय पुनर्निर्माणको लागि छनौट कार्य सम्पन्न भएको छ ।

२४. विद्यालय पुनर्निर्माणको लागि व्यवस्थापन समितिले सबैभन्दा बढी प्रगति गरेको देखिन्छ। विद्यालय व्यवस्थापन समितिले २ हजार ७ सय १० वटा विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न गरेको छ । गैर सरकारी संस्थाहरूले १ हजार ८४ विद्यालयहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न गरेका छन् भने सबैभन्दा कम निर्माण व्यवसायीले २२ वटाको पुनर्निर्माण सम्पन्न गरेको छ । विभिन्न निकायबाट गरिएका विद्यालय पुनर्निर्माण सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विभिन्न निकायबाट भएको विद्यालय पुनर्निर्माणको विवरणहरू

विद्यालय पुनर्निर्माण सम्बन्धी विवरण	विद्यालय व्यवस्थापन समिति	निर्माण व्यवसायी	गैरसरकारी संस्थाहरू	जम्मा विद्यालय संख्या
पुनर्निर्माण सम्पन्न	२७१०	२२	१०८४	३८१६
पुनर्निर्माण भइरहेको	१३९८	२९३	१८९	१८८०
पुनर्निर्माणको लागि छनौट भएको	२२७	२३६	२६	४८९
जम्मा	४३३५	५५१	१२९९	६१८५

आ.व. २०७४/७५ सम्ममा ५१ प्रतिशत विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ भने ३१ प्रतिशत विद्यालयको पुनर्निर्माण कार्य जारी रहेको छ । त्यसैगरी हालसम्म १८ प्रतिशत विद्यालयहरूको पुनर्निर्माण कार्य नै सुरु हुन सकेको छैन ।

घ. सरकारी भवनहरूको पुनर्निर्माण

२५. भूकम्पबाट २ सय ३० वटा केन्द्र तथा जिल्लास्तरका सरकारी भवनहरू पूर्ण रूपमा र २ सय ५३ आंशिक गरी जम्मा ४ सय ८३ सरकारी भवनहरूमा क्षति पुगेको छ । देश संघीयतामा गइसकेको र कतिपय जिल्लास्थित कार्यालयहरू नरहने भएकोले पूर्ण क्षति भएका मध्ये १६२ भवनहरूको मात्र पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।
२६. भूकम्पबाट क्षति भएका सरकारी भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्यक्रमहरू केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई, शहरी विकास मन्त्रालय मार्फत पुनर्निर्माण गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ । २०७४ चैत्र २० को निर्देशक समितिको निर्णयबाट यसको नाम परिवर्तन भई केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई, भवन रहन गएको छ ।
२७. आ.व. २०७४/७५ सम्ममा पूर्ण क्षति भएका सरकारी भवन मध्ये १६ वटा को पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ भने थप १२६ भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्य जारी रहेको छ । त्यसै गरी तत्काल सेवा पुऱ्याउनु पर्ने सरकारी कार्यालयका २०७ वटा Transitional भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न गरिएको छ ।
२८. आंशिक क्षति भएका सरकारी भवनहरू मध्ये २३२ वटाको मर्मत तथा प्रवलीकरण कार्य सम्पन्न गरिएको छ भने १९ वटाको मर्मत तथा प्रवलीकरण कार्य जारी रहेको छ ।

२९. सुरक्षा निकायतर्फका जम्मा ३८३ भवनहरूमा भूकम्पबाट क्षति पुगेकोमा हालसम्म ९३ वटा भवनहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको छ भने ११२ वटा भवनहरूको पुनर्निर्माण कार्य भइरहेको छ ।

ड. स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण

३०. भूकम्पबाट क्षति भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण कार्यक्रमहरू केन्द्रीय आयोजना समन्वय इकाई, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मार्फत पुनर्निर्माण गर्ने गरी कार्य अघि बढाइएकोमा २०७४ चैत्र २० को निर्देशक समितिको १२औं बैठकको निर्णयानुसार क्षति भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन ईकाई, भवनबाट गरिने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

३१. २०७२ को भूकम्पबाट ५ सय ४४ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको पूर्ण र ६ सय ५३ वटाको आंशिक गरी जम्मा १ हजार १ सय ९७ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा क्षति पुगेको छ ।

३२. क्षति भएका १,१९७ स्वास्थ्य संस्थामध्ये हाल सम्म ३१२ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रिफ्याब भवन निर्माण र ३३१ वटाको प्रवलीकरण/मर्मत संभार गरी जम्मा ६४३ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

च. अन्य पूर्वाधारहरूको पुनर्निर्माण

३३. रणनीतिक सडकहरू खास गरी दोलखा-सिंगटी सडक ३३.४९ कि.मी., धादिङ-गोरखा सडक ४२.१७ कि.मी. र पाँचखाल-मेलम्ची सडक २२.९७ कि.मी. को पुनर्निर्माणको कार्य भइरहेको छ । आ.व. २०७४/७५ सम्म दोलखा-सिंगटी सडकको ३० प्रतिशत, धादिङ-गोरखा सडकको २० प्रतिशत र पाँचखाल-मेलम्ची सडकको ७ प्रतिशत काम सम्पन्न भएको छ ।

३४. भूकम्पबाट क्षति पुगेका ७७ वटा ग्रामीण सडकहरू (१०२३कि.मी.) को विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार पारी ४१ वटा सडकहरू (६३५ कि.मी.) को पुनर्निर्माण कार्य सुरु भइसकेको छ । जसमा २८ कि.मी. सडकको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको छ भने बाँकीको पुनर्निर्माण कार्य जारी छ । हालसम्म पनि पुनर्निर्माण सुरु नभएका सडकहरू भने अब सम्बन्धित निकाय मार्फत पुनर्निर्माण गर्ने नीति राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले लिएको छ ।

३५. भूकम्पबाट क्षति पुगेका ४५४५ वटा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरू मध्ये हालसम्म ७९१ वटाको पुनर्निर्माण सम्पन्न भइसकेको छ भने ६७० वटा आयोजनाहरूको पुनर्निर्माण कार्य भइरहेको छ ।

३६. आय आर्जन तथा रोजगारी सिर्जनातर्फ भूकम्पबाट प्रभावित कृषकहरूको जिविकोपार्जन तथा आर्थिक आय आर्जनको लागि भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा कृषि विकास मन्त्रालय, पशुपंछी विकास मन्त्रालय र उद्योग मन्त्रालय मार्फत विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको छ ।

समग्रमा आ.व. २०७२/७३ देखि आ.व. २०७४/७५ सम्म पुनर्निर्माण सम्पन्न भएका संरचनाहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं	क्षति भएका सार्वजनिक संरचना	क्षति संख्या	पुनर्निर्माण सम्पन्न संख्या			
			आ.व. २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५	जम्मा
१	सार्वजनिक विद्यालय	७५५३	-	२४५६	१३६०	३८१६
२	पुरातात्विक सम्पदा	७५३	-	५६	१२९	१८५
३	सरकारी भवन (सुरक्षा निकायका समेत)	८२०	-	१९८	१४३	३४१
४	स्वास्थ्य संस्था	११९७	८३	३७९	२६४	६४३
५	खानेपानी आयोजना	३२१२	-	५८१	२१०	७९१

परिच्छेद ६

क्षेत्रगत मन्त्रालय/निकायहरूको प्रगति अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार विभिन्न मन्त्रालय/निकायहरूबाट सम्पादित कार्यक्रमहरूको प्राप्त प्रगति विवरणलाई यसमा समावेश गरिएको छ ।

अर्थ मन्त्रालय

- आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि राजस्वको कूल लक्ष्य रू.७ खर्ब ३० अर्ब ५ करोड रहेकोमा रू.७ खर्ब ३२ अर्ब २३ करोड संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा १००.३० प्रतिशत प्रगति भएको ।
- मिति २०७५/१/१२ गते देखि नेपाल सरकारले आर्जन गर्ने प्रति भौचर रू.१ लाख सम्मको राजस्व विद्युतीय (E-Payment) माध्यमबाट प्राप्त हुने र प्रणालीबाटै बैंक भौचर तयार गर्न सकिने व्यवस्था मिलाईएको र कार्यान्वयन समेत गरिएको ।
- ७७ जिल्लाका ८० कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरूबाट विद्युतीय भुक्तानी प्रणालीका माध्यमबाट भुक्तानी पाउनेको बैंक खातामा सोझै रकम जम्मा हुने गरी विद्युतीय रकम ट्रान्सफर (Electronix Fund Transfer) सेवा विस्तार गरिएको ।
- वीरगञ्जमा भारत सरकारबाट निर्माण भई नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण भएको एकीकृत भन्सार जाँच चौकी संचालनमा ल्याइएको ।
- निकासी पैठारी व्यापारलाई व्यवस्थित गर्न आयात निर्यात संकेत नम्बर (EXIM CODE) प्रदान गर्ने कार्य २०७४ श्रावण १ गतेदेखि कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- करदाताले जारी गरेको बिजक अनुसारको कारोबारको विवरणको सूचना सिधै आन्तरिक राजस्व विभागको केन्द्रीय सर्भरमा प्राप्त हुने गरी केन्द्रीय बिजक अनुगमन प्रणाली (CBMS) लागू गरिएको । सो अन्तर्गत हालसम्म ३० वटा करदाताहरूलाई (CBMS) प्रणालीमा आवद्ध गरिएको ।
- आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को असार महिनासम्म अनुदान सहायता रू.१ खर्ब १६ अर्ब ६० करोड ९६ लाख र ऋण सहायता रू.१ खर्ब १७ अर्ब ९ करोड ४० लाख गरी जम्मा रू.२ खर्ब ३३ अर्ब ७० करोड ३७ लाखको बैदेशिक सहायता प्रतिबद्धता प्राप्त भएको ।
- १४ सेप्टेम्बर (२०७४ भाद्र २९) अमेरिकाको Millennium Challenge Corporation (MCC) को Compact Program अन्तर्गत नेपालको सडक सुधार तथा स्तरोन्नति र विद्युत क्षेत्रको प्रसारण लाइन बिस्तारको लागि ५०० मिलियन अमेरिकी (करिब रू.५१ अर्ब ५० करोड बराबरको) अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा वासिङटन डि.सी. मा नेपाल सरकार र अमेरिका सरकार बीच सम्झौता सम्पन्न गरिएको ।
- आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को असार महिनासम्म चालू तर्फ रू.६ खर्ब ९६ अर्ब, पूँजीगत खर्च रू.२ खर्ब ७० अर्ब र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रू.१ खर्ब १७ अर्ब समेत जम्मा रू.१० खर्ब ८४ अर्ब खर्च भएको । अर्थतन्त्रको यथार्थ अवस्थाको जानकारीको आधारमा आगामी दिनमा अर्थ व्यवस्थालाई निर्दिष्ट दिशामा अगाडि बढाउन अवलम्बन गर्नुपर्ने नीतिगत उपायहरूको खोजी गर्न श्वेतपत्र जारी गरिएको ।

- कार्यालय सञ्चालन र उपभोग खर्च कम गर्दै पूँजीगत खर्च वृद्धि गर्ने अभिप्रायले मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७५/१/२६ को निर्णयानुसार सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्बन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- “समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली” को दीर्घकालीन उद्देश्य अनुरूप आर्थिक सामाजिक रूपान्तरण गर्दै समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको निर्माण गर्ने आधार सहित आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट संघीय संसदबाट नयाँ आर्थिक वर्ष शुरु हुनु अगावै पारित भएको।
- मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणालीमा समावेश कार्यक्रमलाई त्यस्तो कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रयोजनको लागि स्वीकृत कार्यक्रम र खर्च गर्ने अख्तियारी मानी विनियोजन ऐन, २०७५ पारित भएको।
- बजेट कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन मिति २०७५/३/३२ मा पठाइएको।
- प्रदेशलाई सशर्त अनुदानको विवरण सहित बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन मिति २०७५/२/२१ मा पठाइएको।
- स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदानको विवरण सहित बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन मिति २०७५/२/२७ मा पठाइएको।
- भूकम्पबाट घर क्षति भएको जनतालाई जतिसक्दो चाँडो सुरक्षित छानामुनि राख्ने उद्देश्य अनुरूप विनियोजित रकम रु.६३ अर्बको अतिरिक्त थप रु.३४ अर्ब समेत करिब रु.९७ अर्ब निजी आवास अनुदानमा बजेट व्यवस्थापन गरिएको।

उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय

- विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेडलाई ३०७ मे.वा. क्षमताको जगदुल्ला र ६८८ मे.वा. क्षमताको बेतन कर्णाली जलविद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र जारी भई अध्ययन कार्य अगाडि बढाउने तयारी भइरहेको।
- विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेडलाई ४२६ मे.वा. क्षमताको फुकोट कर्णाली जलविद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण अनुमति पत्र जारी भई अध्ययन कार्य अगाडि बढाउने तयारी भइरहेको।
- अमेरिकी सरकारबाट मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेसन (MCC) मार्फत प्रसारण लाइनको अध्ययन तथा निर्माणको लागि प्राप्त हुने अनुदान सम्बन्धी सम्झौता मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत भएको।
- लिफ्ट सिंचाई तथा ग्राभिटि फ्लो गरी जम्मा १०१ वटा योजनाहरू सम्पन्न भै ११७८ हेक्टरमा थप सिंचाइ पुगेको।
- भेरी बबई डाइभर्सन बहुदेशीय आयोजनाको २.५ कि.मि. एक्सेस रोड निर्माण कार्य, TBM Platform, TBM Entry Portal तथा TBM Fabrication, Transportation and Erection, Segment Production Plant Erection गर्ने कार्य र ५ कि.मि. सुरुड निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- लमही-घोराही १३२ के.भी. प्रसारण लाईनमा घोराही र लमही सबस्टेशन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। कूल ३९ टावर फाउण्डेशनमा ३३ वटा टावर फाउण्डेशन, २९ टावर इरेक्सन कार्य सम्पन्न भएको।

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

- सेफगार्ड, एन्टिडम्पिङ तथा काउण्टर भेलिङ सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकको मस्यौदा तर्जुमा सहमतिका लागि कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालयमा पठाईएको।
- महत्वपूर्ण व्यावसायिक व्यक्ति (CIP) छनौट, सम्मान तथा सुविधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्बाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको।
- व्यापार घाटा न्यूनीकरण गर्ने सम्बन्धी कार्य योजना तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयमा पेश गरिएको।
- e-Commerce संचालन तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना स्वीकृतिको लागि मन्त्रपरिषद्मा पेश गरिएको।
- उपभोक्ता संरक्षण सम्बन्धी ऐन, २०७५ को विधेयक तयार गरिएको।
- नवलपरासीको धौवादी फलाम अन्वेषणमा २५० हेक्टर सभै कार्य सम्पन्नभई फलाम खनिजको ८५० के.जी. नमुना चीनमा Metallurgical टेस्टको कार्य भईरहेको। महादेवस्थान धादिङ्गमा ३१० मिटर चुनढुङ्गा खानी ड्रिलिङ्ग कार्य सम्पन्न भई नमुना रासायनिक प्रयोगशालामा परीक्षण भएको।
- भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्रमा उद्योग स्थापना तथा सञ्चालनार्थ उद्योगीहरूलाई अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको। निजी क्षेत्रबाट उद्योगको भवन निर्माण सुरु भएको।
- उद्योग दर्ता ४९६, विदेशी लगानी स्वीकृत ३९७ गरिएको।
- विभागबाट ४९१५ वटा व्यवसायिक संस्था तथा फर्महरूको बजार अनुगमन गरिएको। वाणिज्य कार्यालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट ३५९९ वटा फर्मको अनुगमन गरिएको। उपभोक्ता संरक्षण ऐन अन्तर्गत ४३ वटा फर्महरू विरुद्ध मुद्दा दायर गर्न सरकारी वकिलको कार्यालयमा पठाएको। अनुगमन पश्चात ९३ वटा व्यवसाय बन्द गराइएको र २४६ वटा कारोबार रोक्का गरिएको।
- Corridor Mapping तयार गरी आयोजनाले लगानी गर्ने स्थान पहिचान गरिएको। आयोजना अन्तर्गतका जिल्लाहरूमा विदेश जाने घरधुरी र कृयाकलाप पहिचान गरिएको। GIS Base योजना सफ्टवेयर तयार गरेको।
- वीरगंज सुख्खा बन्दरगाहमा कार्यालय भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। काकडभिट्टा सुख्खा बन्दरगाहमा Multipurpose Facility shed र लिटिगेशन सेडको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। वीरगंज एकीकृत जाँच चौकी (ICP) मिति २०७४।१२।११ मा समितिलाई हस्तान्तरण गरिएको। रसुवा सुख्खा बन्दरगाह जग्गा अधिग्रहणको कार्य सम्पन्न भएको। भैरहवा सुख्खा बन्दरगाहमा भवन विस्तार कार्य सम्पन्न भएको।
- हुम्लाको हिल्सामा नुनमा आयोडिन मिश्रण गर्न आयोडाइजेशन ल्पाण्ट स्थापना गरिएको।
- नेपाल सरकारको निर्देशन बमोजिम राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा ९४९४३ मे.टन खाद्यान्न मौज्दात राखिएको। नेपाल सरकारको प्रतिबद्धता अनुसार सार्क खाद्य बैंकमा ८००० मे.टन खाद्यान्न मौज्दात राखिएको।
- रक्सौल अमलेखगंजमा १६ कि.मि. पाइप विच्छ्याइएको, परियोजनालाई चाहिने सबै पाइप आयोजना स्थलमा पुर्याइएको।

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

- एक गाउँ एक प्राविधिक अन्तर्गत १३२० जना कृषि प्राविधिक स्थानीय तहमा खटाईएको।
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्को स्रोत बीउ उत्पादन धानको ४११.७८ मे.ट., मकैको ६८.३० मे.टन, गहुँको १९४.४१मे.टन, अन्य खाद्यान्न (जौ, कोदो, फापर) २.६९ मे.टन, आलुको ३१.२५ मे.टन, दलहनको १९.६३ मे.टन, तेलहनको ९.५१ मे.टन, जुटको १.२४ मे.टन उखुको १५७.८८ मे.टन, तरकारीको २.३३ मे.टन, अदुवा ३.१६, बेसार २.३० मे.टन, ढैचा ०.२९ मे.टन र घाँसको बीउ ८.७७ मे.टन गरि जम्मा ९.७.२९ मे.टन स्रोत बीउ उत्पादन भएको।
- आलु बीउ उत्पादन २ लाख ५८३ दाना उत्पादन भएको।
- वीमा समितिबाट विभिन्न समयमा माग भइ आएको कृषि विमाको प्रिमियममा ७५ प्रतिशत अनुदान वापत आ.व. ०७३/०७४, तेस्रो चौमासिक अवधि, बक्यौता रकम र आ.व ०७४/७५ को प्रथम चौमासिक र द्वितीय चौमासिक अवधिको समेत रकम रु.९०,३२,५४२।०८ भुक्तानी भएको।
- व्यवसायिक कृषि तथा पशुपंक्षी कर्जामा प्रदान गरिने व्याज अनुदान सम्बन्धि कार्यविधि, २०७३ बमोजिम कृषि कर्जाको व्याजमा ५ प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रम अन्तर्गत व्याज अनुदान वापत रु.४३ करोड ४४ लाख ६१ हजार २ सय १० सम्बन्धित बैंकहरूमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्रदान गरिएको।
- आ.व. २०७४/७५ को असार महिना सम्ममा कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड र साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरसन मार्फत जम्मा ३५८४८५.७७ मे.टन रासायनिक मल अनुदानमा बिक्री वितरण भएको।

खानेपानी मन्त्रालय

- मन्त्रालय र प्रदेश स्तरका २८ वटा डिभिजन कार्यालयहरूको O&M स्वीकृत भएको।
- यस आ.व.मा १७ जिल्लाहरू र १ प्रदेश खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको (हालसम्म ४१४ गा.पा., २२३ न.पा., ३ प्रदेश तथा ६० जिल्लाहरू)
- २०० वटा उच्च प्रविधियुक्त केन्द्रीय खानेपानी आयोजना सम्पन्न भएको।
- यस आ.व.मा २२० वटा भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना कार्य सम्पन्न भई ६५४१४ जनसंख्या लाभान्वित भएका।
- मेलम्ची खानेपानी आयोजना अन्तर्गत वितरण संजाल प्रणालीमा यस आ.व.मा १२६.१३ कि.मि. सम्पन्न भई हालसम्म ७२८.६५ कि.मि. सम्पन्न भएको।
- थोक वितरण प्रणालीको पाइप लाइन विस्तार यस आ.व.मा ९.५२५ कि.मि. निर्माण सम्पन्न भई हालसम्म ७०.७० कि.मि. सम्पन्न भएको।
- आधारभूत स्तरको ४२५ वटा खानेपानी आयोजना सम्पन्न भएका त्यसबाट ३ लाख ४ हजार जनसंख्या लाभान्वित भएको।
- उच्च मध्यम स्तरको ३० वटा खानेपानी आयोजना सम्पन्न भएका । त्यसबाट ५ लाख ७ हजार जनसंख्या लाभान्वित भएको।

गृह मन्त्रालय

- लागूऔषध दुरुपयोग नियन्त्रण सम्बन्धी कार्ययोजना २०७५ स्वीकृत भई कार्यान्वयन सुरु भएको।

- सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा अंगभंग भएका व्यक्तिहरूलाई जीवन निर्वाह भत्ता रु.९ करोड २१ लाख वितरण भएको।
- बिमस्टेक र सार्कस्तरीय सम्मेलन/ बैठक सम्पन्न भएको।
- राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग अन्तर्गतका ८ वटा जिल्ला कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- झापा, मोरङ, सुनसरी, महोत्तरी, मकवानपुर, पर्सा, चितवन, नख्खु (ललितपुर), काठमाण्डौ जगन्नाथ देवल, डिल्लीबजार, कास्की, रुपन्देही, नवलपरासी, कपिलवस्तु, बाके गरी १५ कारागारहरूमा C.C.T.V जडान कार्य भएको।
- राष्ट्रिय परिचयपत्रको व्यवस्थापन सम्बन्धी विधेयक तयार गरिएको।
- राष्ट्रिय परिचयपत्र प्रणाली स्थापनाका लागि राष्ट्रिय परिचयपत्र कार्ड प्रशोधन केन्द्रको निर्माण सम्पन्न भई संचालनमा रहेको।
- GIDC र कार्ड प्रशोधन केन्द्रबीच नेटवर्कको निर्माण र संचालनमा रहेको।
- राष्ट्रिय परिचय पत्रको डिजाईन, सुरक्षण चिन्ह स्वीकृत भएको।
- पहिलो चरणका लागि १ लाख १७ हजार कार्डहरूको आपूर्ति गरी कार्ड प्रशोधन केन्द्रमा सुरक्षित भण्डारण गरिएको।
- प्रतिनिधिसभा तथा प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन, २०७४ सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएको।
- अपराध अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउन १० वटा विभिन्न कार्यालयहरूमा Investigative Interview Room निर्माण गरिएको।
- प्रमाणमुखी अनुसन्धानको लागि Digital Forensic Lab/Forensic Van को उपकरण खरिद भएको।
- "एक प्रहरी चौकी एक सबारी साधन" कार्यक्रम अन्तर्गत ५०० थान मोटरसाईकल, २२ वटा जिप खरिद गरिएको।
- भिड नियन्त्रणको लागि ५ वटा Water Cannon खरिद गरिएको।
- लोकमार्ग तथा शहरी क्षेत्रमा घटना घटेको १० मिनेट भित्र घटना स्थलमा सशस्त्र प्रहरी पुगी उद्धार कार्य हुने गरी प्रत्येक युनिटमा एक प्लाटून/सेक्सन प्लस QRT तयारी अवस्थामा राखे गरिएको।
- महानगरीय प्रहरी कार्यालय, रानीपोखरी मातहत फर्पिङ, जगाती, तिनपिप्ले तथा नागढुंगा लगायतका नाकाहरू सहित अन्य चोक, बजार, बस्ती तथा सडकहरू समेतमा गरी जम्मा ४१६ थान CCTV क्यामेरा जडान भईसकेको।

परराष्ट्र मन्त्रालय

- थप १७ मुलुकसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना।
- आर्थिक कूटनीतिको देशगत विशेष रणनीतिको आन्तरिक छलफलका लागि प्रारम्भिक मस्यौदा तयार।

भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय

- ९७१ कि.मी. माटो सडक निर्माण, १३१३ कि.मी. सडक खण्डास्मित र ९०४ कि.मी. सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिएको।
- रणनीतिक र स्थानिय पुल निर्माण तर्फ वर्षभरि १०० वटा पुलहरू सम्पन्न गर्ने लक्ष्य भएकोमा तेस्रो चौमासिक सम्ममा जम्मा ८२ वटा पुलहरू निर्माण सम्पन्न भएको।

- पुष्पलाल (मध्य-पहाडी) लोकमार्गको ६३ कि.मि. कालोपत्रे, १२५ कि.मि. ग्राभेल र ५० कि.मि. ट्रायाक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- हिल्सा सिमिकोट सडक १०.५ कि.मि. ट्रायाक निर्माण सम्पन्न भएको।
- कोशी करिडोर ३६ कि.मि. ट्रायाक र १५ कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- कालीगण्डकी करिडोर सडक ३४ कि.मि. ट्रायाक र ३९ कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- काठमाण्डौ उपत्यका सडक विस्तार आयोजना अन्तर्गत ३२ कि.मि. सडकको विस्तार सम्पन्न भएको।
- हुलाकी राजमार्गका २८ कि.मि. कालोपत्रे, १९५ कि.मि. ग्राभेल र १० वटा पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- वेलहिया-बुटवल सडकको सम्पूर्ण खण्ड २४ कि.मि. सडकलाई ६ लेनमा विस्तार भइरहेकोमा यस आवमा ६ कि.मी. समेत जम्मा १५ कि.मी. कालोपत्रे सम्पन्न भएको।
- रानी-विराटनगर-ईटहरी सडकको ३५ कि.मि. सडक विस्तारको कार्य भइरहेकोमा यस आ.व. मा ४ कि.मी. समेत जम्मा ६.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको।
- विरगंज-पथलैया सडक (२८ कि.मि.) सडक विस्तार कार्य अन्तर्गत सबग्रेड, सबवेस र अन्य संरचना निर्माण द्रुत गतिमा भइरहेको हालसम्म १.५ कि.मी. कालोपत्रे सम्पन्न भएको।
- एडिवि अन्तर्गत संचालित सासेक रोड कनेक्टीभिटी प्रोजेक्ट मार्फत नदाहा कोशी पुल चतरा रुपनगर सडक २१.४८ कि.मी., लेगुवाघाट भोजपुर सडक १७.७९ कि.मी, हलेसी दिक्तेल सडक ३.३ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती कार्य सम्पन्न भएको।
- धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी-सिन्धुली बजार-हेटौंडा सडक (३१८ कि.मि.) दुई लेनमा स्तरोन्नती कार्य अन्तर्गत ५६ कि.मी. ग्राभेल सडक निर्माण भएको।
- चक्रपथ विस्तार आयोजना अन्तर्गत कोटेश्वर कलंकी सडक १०.२० किमि मध्ये ९ किमि विस्तार सम्पन्न भएको।
- नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा यातायात आयोजना, मुग्लिङ-नारायणघाट खण्ड सडकको ३६ कि.मि. मध्ये ३१.२ किमि सडकलाई डेडिकेटेड डबल लेनमा विस्तार गरिएको।

युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय

- शैक्षिक प्रमाणपत्रका आधारमा ४७ जना बेरोजगार युवालाई प्रतिव्यक्ति रु.२ लाखको दरले उद्यम सञ्चालनको लागि ऋण सहयोग गरिएको।
- उपराष्ट्रपति युवा पुनर्स्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न पुनर्स्थापना केन्द्रमा रहेका २०८ जना युवालाई केन्द्रीय बाल कल्याण समितिको समन्वयमा र मानव सेवा आश्रममा रहेका २०० जनालाई जनही रु.८ हजारका दरले २ महिनाको लागि खाना तथा उपचार खर्च उपलब्ध गराइएको।
- राष्ट्रपति महिला उद्यम कार्यक्रम अन्तर्गत तराईका ११ जिल्लाका १८ वटा महिला उद्यम समूहलाई प्रति समूह २० हजारका दरले उद्यमशीलता विकासका लागि आर्थिक सहयोग गरिएको।
- मूलपानी क्रिकेट मैदान निर्माण अन्तर्गत ग्राउण्ड प्याराफिट निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा ४७ जिल्ला र ६ देशका विदेशी स्काउटहरूको सहभागितामा नेपाल स्काउटद्वारा तेस्रो राष्ट्रिय ज्याम्बोरी ककनीमा सम्पन्न गरेको।

- युवा स्वरोजगार कोषबाट ८३२७ जना महिला र ८७१२ जना पुरुष गरी जम्मा १७०३९ जना स्वरोजगार भएका।

रक्षा मन्त्रालय

- बागलुङ्ग जिल्लाको टाकुरी-पालुङ्ग खोला २२ कि. मि. सडकलाई ८ मि. चौडाई र रिडी-रुद्रवेनी ७५ कि.मि. सडक ८ मि. चौडाई बाट १० मि. चौडाईको बनाउने कार्य सम्पन्न।
- ४.७ कि.मि. सडक निर्माण गर्ने लक्ष्य बमोजिम हालसम्म ४.२ सम्पन्न भइ बाँकी ०.५ कि.मि. डोल्पा सदरमुकाम दुनै जोड्ने निर्माण कार्य भइरहेको।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम व्यवस्थित रूपमा सञ्चालनगर्ने उद्देश्यले काठमाण्डौंको गोकर्णमा विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय खडा गरिएको।
- त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल परिसर वा नेपालको अन्य भागमा विमान दुर्घटना भएमा तत्काल उद्धार तथा राहत कार्यको लागि नं. १४ वाहिनी हाता (एयरपोर्ट) मा २४ घण्टा रहने गरी २०७५ वैशाखबाट ४५ जनाको उद्धार टोली तैनाथ गरिएको।

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

- सन् १९६० दशकको हवाई चित्रहरूलाई डिजिटल प्रणालीमा सुरक्षित गरिएको।
- विजयसाल तथा गुँरासको प्रजाति संरक्षण कार्य योजना स्वीकृत भएको।
- संकटापन्न तथा लोपोन्मुख रुख प्रजातिहरूको बीउ संकलन तथा प्रशोधन गर्दा NAST को Gene Bank मा राख्ने कार्य प्रारम्भ गरिएको।
- १७२ पटक चोरी सिकार नियन्त्रणका लागि स्वीप अपरेशन सम्पन्न भएको।
- २०२६ हेक्टरमा वृक्षारोपण गरिएको।
- २१७ वटा सामुदायिक वन हस्तान्तरण भएको।

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

- स्थानीय तहमा गएको सशर्त अनुदान कार्यान्वयनका लागि मार्गदर्शन तयार गरी सबै तहमा पठाइएको।
- कीर्तिपुरमा १ करोड ८२ लाखको लागतमा भौतिकशास्त्र संग्रहालय, विज्ञान संग्रहालय भवनमा 3D थिएटर तथा DNA Learning Carrel (Center) निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- १०२४ जना दृष्टिविहीन विद्यार्थीहरूलाई ब्रेल पाठ्यपुस्तक वितरण गरिएको।
- २९ जिल्लाका ६३६००० बालबालिकाहरूलाई पढाइको निरन्तरताका लागि दिवा खाजा उपलब्ध गराइएको।
- देश भरका सामुदायिक विद्यालयहरूका माध्यमिक तहसम्मका विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण गरिएको।
- ६१६६८ जनाको सीप परीक्षण तथा प्रमाणीकरण सम्पन्न गरिएको।
- विद्यालयहरूमा ८५०० नयाँ कक्षा कोठा निर्माण गरिएको।
- WASH सुविधा सहितका २१३३ वटा शौचालय निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- विद्यालय तहका ३४८९००० जना विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति वितरण गरिएको।

सहरी विकास मन्त्रालय

- सघन सहरी विकास कार्यक्रम अन्तर्गत तराई मधेशका सदरमुकामका २० नगरपालिकाहरूमा सहरी पूर्वाधार विकास गर्न विभिन्न प्याकेजमा कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेको।
- ८२८ कि.मि. मध्ये करिब १२० कि.मि. नाला निर्माण भएको। बसपार्क -७ वटा, हाटबजार -४ वटा, मनोरञ्जन पार्क -३ वटा र ताल तथा पोखरी -३ वटा निर्माण भएको।
- दोस्रो फेजको आयोजनाको तयारीको रूपमा १६ वटा न.पा. (बिर्तामोड, दमक, उर्लाबारी, कोशी, हरैया, धनुषाधाम, राजविराज, गौर, त्रियुगा, जिरी, रामग्राम, तिलोत्तमा, पोखरा, पुतलिवजार, ब्यास र शुक्लागण्डकी) को आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी DPR तयार गर्न ४ वटा परामर्शदाताहरूसँग सम्झौता भई कार्य अगाडी बढेको।

एकिकृत सहरी विकास आयोजना अन्तर्गत:

- जनकपुरमा सतही ढल निर्माण/ सुधार अन्तर्गत १९ कि.मि., RCC Pipe Laying कार्य सम्पन्न। ६.४ कि.मि. सडक सवबेस तयार र ४.४ कि.मि. एकफाल्ट भएको। ५७० Nos. Manhole निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। ल्याण्डफिल साइटका लागि गुठी संस्थानसँग लिज सम्झौता भएको।
- सिद्धार्थनगरमा सतही ढल निर्माण कार्य अन्तर्गत ४३.७१ कि.मि. निर्माण कार्य सम्पन्न। सडक निर्माण तथा सुधार कार्य अन्तर्गत ११.२ कि.मि. निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- नेपालगंजमा सतही ढल निर्माण सुधार कार्य अन्तर्गत ५९.९०६ कि.मि. कार्य सम्पन्न। सडक निर्माण तथा सुधार कार्य अन्तर्गत ८ कि.मि. निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।

क्षेत्रिय सहरी विकास कार्यक्रम अन्तर्गत:

- बिराटनगरमा २०.०८२ कि.मि. मध्ये ८.०२३ कि.मि. ढल, ०.६५३ कि.मि. मध्ये ०.५३० कि.मि. वर्षातको पानी ढल (Storm Water Drainage), ७३.०८६ कि.मि. मध्ये १३.०९ कि.मि. सहरी सडक र २६.५० कि.मि. मध्ये १४.५६३ कि.मि. सडक किनारा नाला निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- सिद्धार्थनगरमा २५.४४२ कि.मि. मध्ये २.४०१ कि.मि. सहरी सडक, ४९.८२ कि.मि. मध्ये ३३.७५ कि.मि. सडक किनारा नाला निर्माण र ५०.७६ कि.मि. मध्ये ४७.३७१ कि.मि. खानेपानी पाइप मिलाउने कार्य सम्पन्न भएको।
- नेपालगंजमा ३८.३८ कि.मि. मध्ये ८.४० कि.मि. सहरी सडक र ३९.९३ कि.मि. मध्ये १९.३९ कि.मि. सडक किनारा नाला निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

- देशका सम्पूर्ण जिल्लाहरूमा Optical Fiber पुन्याउन १८ प्याकेजमा विभाजन गरि कार्य भइरहेको।
- दूरसंचार सेवा प्रदायक एक आपसमा गाभिने (Merger) तथा प्राप्ती (Acquisition) सम्बन्धी नियमावली स्वीकृत भएको।
- नेपालमा आयात हुने Mobile उपकरणको IMEI नम्बर दर्ता गर्ने कार्य अनिवार्य गराईएको।
- पत्रकारिता विषय लिई स्नातक तह प्रथम वर्षमा अध्ययनरत महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, मधेसी तथा पिछडिएको क्षेत्रबाट एक एक जना गरी ५ जनालाई जनही रु २५ हजारका दरले छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको।

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहले प्रचलित कानून बमोजिम आर्जन गर्ने स्रोत र वित्तीय हस्तान्तरणको माध्यमबाट प्राप्त गर्ने स्रोत समेतलाई आधार लिई सम्बन्धित नगरसभा तथा गाउँसभाबाट बजेट तथा कार्यक्रम पारित गर्ने व्यवस्था भएको।
- देशभरका १३७ नगरपालिका २८५ गाउँपालिकाका वडाहरूबाटै बैकिङ प्रणाली मार्फत लाभग्राहीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण व्यवस्था मिलाइएको।
- नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् तथा बिक्रि वितरण सम्बन्धी कार्यविधिको मस्यौदा तर्जुमा भएको।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको Online प्रणालीमा यस आ.व. मा थप ७ लाख ९५ हजार प्रविष्ट भइ हालसम्म २३ लाख ५० हजार प्रविष्ट भइसकेको।
- ४३७.४ कि.मी. ग्रामीण सडक स्तरोन्नती तथा पुनर्स्थापना गरिएको।
- ४४५.७५ कि.मी सडक आवधिक मर्मत भएको।
- ७५०० कि.मी सडक नियमित मर्मत संभार सम्पन्न भएको।
- ११९ वटा ग्रामीण सडक पुल निर्माण सम्पन्न भएको।
- ३०.४५ कि.मी सडक कालोपत्रे गरिएको।
- ४५८.२६ कि.मी नयाँ ट्रयाक खोलिएको।
- ४५२ वटा (तुइन विस्थापन ४० समेत) झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएको।
- ५६३ वटा साना सिंचाई योजना सम्पन्न भएको।
- ३५१ वटा खानेपानी योजना सम्पन्न भएको।
- १५,३१,०१९ श्रम दिन रोजगारी सिर्जना गरिएको।

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

- पुरातत्व विभाग अन्तर्गत पुरातात्विक संरक्षण आयोजनाले १ सय ८५ वटा संस्कृतिक तथा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न।
- ९० कि.मि. पर्यटकीय पदयात्रा मार्ग निर्माण सम्पन्न।
- २५ वटा जातीय संग्रहालय, मदन भण्डारी संग्रहालय उर्लाबारी मोरङ, ज्यापु संग्रहालय किर्तिपुर, कवि शिरोमणि संग्रहालय कास्कीको लेखनाथ सम्पूर्ण निर्माण कार्य सम्पन्न।
- राराको सूचना केन्द्र र शैलुङको भ्युटावर निर्माण सम्पन्न भएको।
- महत्वपूर्ण अभिलेखहरूलाई जोगाउन दुई थान Archival Fornication Chamber खरिद गरिएको।
- त्रि.अ.वि.मा दैनिक २१ घण्टा सेवा संचालन खुला गरिएको।
- सुकिलुम्बा इलाम र रेसुङ्गा गुल्मीमा सर्वे Strip तयार गरी परीक्षण उडान सम्पन्न भएको।

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

- नेपाल र दक्षिण कोरिया बीचको श्रम संझौताको मस्यौदा तयार गरी मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत भई कुटनीतिक माध्यमबाट दक्षिण कोरियामा सहमतिको निम्ति पठाइएको।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सहित आ.व. २०७५/०७६ को कार्यक्रमका नीति र कार्ययोजना तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा श्रम तथा रोजगार क्षेत्रको आगामी १० वर्षे लक्ष्य सहितको नतिजामूलक सूचकहरू तयार गरिएको।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको कार्यान्वयन ढाँचा मस्यौदा तयार गरिएको।

- श्रम नियमावली २०७५ जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- श्रमिकहरूको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण गरी २०७५ श्रावण १ गतेबाट न्यूनतम पारिश्रमिक कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- बालश्रम निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय गुरुर्योजना २०७५ स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- यस आ. व. मा १४९२७ बेरोजगार दर्ता भएको।
- ७३८ जनालाई रोजगार सूचना केन्द्र मार्फत रोजगारीका लागि सिफारिश गरिएको।
- १३७४ जनालाई रोजगार सूचना केन्द्र मार्फत तालीमको लागि सिफारिश गरिएको।
- वैदेशिक रोजगार विभागले हालसम्म १ हजार ४ सय १९ मेनपावर कम्पनीलाई इजाजतपत्र दिएको छ। १ सय ९७ वटा मेनपावर खारेज भएका।
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी २१२९ उजुरी दर्ता भएकोमा १०२३ फरफारक भएको।
- वैदेशिक रोजगारीमा ठगी परेको भन्दै आएका उजुरी मध्ये यस आ.व. २३४ मुद्दा दायर भई १ अर्ब ५२ करोड क्षतिपूर्ति दावी गरिएको जसमध्ये २० करोड विगो भराइएको।
- सामाजिक सुरक्षा सूचना प्रणाली (SOSYS) सफ्टवेयर संचालन गरिएको।
- कोषको रकम वाणिज्य बैंकहरूको मुद्दति खातामा लगानी गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि स्वीकृत भएको
- कार्ययोजनामा ४२१ मुद्दा फछ्यौट गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा लक्ष्यको ७७.१५% (३२५ थान) मुद्दा फछ्यौट भएको।
- ६७१ मृतक कामदारका परिवारलाई सहायता वितरण।
- ६६ जना विदेशमा अलपत्र परेका कामदारको उद्धार।
- १३८ विदेशमा अलपत्र परेका शव झिकाएको।
- ६८८ कामदारको शव सम्बन्धित जिल्लामा पुन्याउने कार्य भएको।

परिच्छेद ७

लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट, गरिबी न्यूनीकरण बजेट र जलवायु परिवर्तन बजेट सम्बन्धी विप्लेषण

१. लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट

राज्यले सन्तुलित विकासका लागि लैङ्गिक समानतालाई आधारशिला मानेको छ । लैङ्गिक समानता उद्देश्य प्राप्तिका लागि बनाईएको नीति तथा कार्यक्रम अनुसार लगानी तथा खर्चलाई लैङ्गिक रूपमा उत्तरदायी बनाउने उद्देश्यले लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको अवधारणा आ.व. २०६२/६३ बाट शुरु गरी आ.व. २०६४/६५ देखि कार्यान्वयनमा ल्याइएको हो । खासगरी निर्णयमा महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता बढाउन, समानुपातिक फाइदाको वितरण गर्न, रोजगारी वृद्धि गर्न, समयको प्रयोगमा गुणात्मक सुधार गर्न लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट प्रणालीले सहयोग पुऱ्याउँछ । लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा गर्दा बजेटको प्रत्येक क्रियाकलापमा लैङ्गिक दृष्टिले मूल्यांकन गरी लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट दिग्दर्शन, २०६९ तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन बमोजिम प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष र तटस्थको रूपमा छुट्याउदै आइएको छ । सो बमोजिम विनियोजन गरेकोमा खर्च भए वा नभएको विवरण पनि विश्लेषण गर्ने विधि आ.व. २०६७/६८ बाट शुरुवात गरिएको हो । यसबाट राज्यले राखेको लैङ्गिक समानताको उद्देश्यमा के कति उपलब्धि प्राप्त भएको छ वा छैन भन्ने विश्लेषण गर्ने कार्यको थालनी समेत भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको विनियोजन र खर्चको अवस्था देहाय बमोजिम देखिन्छ ।

तालिका नं.७

लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको विनियोजन र खर्चको विवरण

रु.लाखमा

लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट	चालु			पूँजीगततथा वित्तीय			जम्मा		
	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
प्रत्यक्ष लाभ	३८५४७४५	३७८३९७९	९८.९६	९३९९३४	४४२६४२	४७.५४	४७८५८७९	४२२६६२९	८८.३९
अप्रत्यक्ष लाभ	२९९९२७९	९८७७६९९	८८.६०	२०५७४५४	९८३३९२९	८९.९४	४९७६७३३	३७९९६२०	८८.८६
तटस्थ	२०६९२९९	९३०७५२५	६३.४३	९७६६०४६	९६०९०५४	९०.६६	३८२७३३७	२९०८५७९	७५.९९
जम्मा	८०३५३९५	६९६९९९५	८६.७३	४७५४६३४	३८७७६२५	८१.५५	९२७८९९४९	९०८४६८२०	८४.८९

खर्च विश्लेषण

कुल विनियोजित बजेटमा ८४.८९ प्रतिशत खर्च भएकोमा प्रत्यक्ष लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट ८८.३९ प्रतिशत खर्च हुनुलाई सकारात्मक मान्न सकिन्छ । माथिको तथ्याङ्कले प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्षमा चालु खर्च बढी र पूँजीगत तथा वित्तीय खर्च कम भएको देखिन्छ, तटस्थ बजेटमा भने पूँजीगत तथा वित्तीय खर्च बढी र चालु खर्च कम भएको देखिन्छ । खर्च प्रतिशतको हिसावले हेर्दा प्रत्यक्षमा चालु

खर्च बढी र अप्रत्यक्ष तथा तटस्थमा पूँजीगत तथा वित्तीय खर्च बढी भएको देखिन्छ। लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको सेवा तथा कार्यगत खर्चको विवरण अनुसूची १३ मा उल्लेख गरिएको छ।

२. गरिबी न्यूनीकरण बजेट

उत्पादनका साधन तथा अवसरहरूमा पहुँच वृद्धि, आय र रोजगारीका अवसर वृद्धि गर्दै गरिबी न्यूनीकरण र आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने सोच अनुरूप गरिबी न्यूनीकरण गर्ने परिप्रेक्षमा बजेट विनियोजनको माध्यमबाट लगानीको अंशलाई मापन गर्ने सिलसिलामा गरिबी न्यूनीकरणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने बजेटलाई प्रत्यक्ष र गरिबी न्यूनीकरणमा अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने बजेटलाई अप्रत्यक्ष कोड प्रयोग गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा उक्त कोड अनुसारको बजेटको विनियोजन र खर्चको अवस्था देहाय बमोजिम छ।

तालिका नं.८
गरिबी न्यूनीकरण बजेटको विनियोजन र खर्चको विवरण

रु.लाखमा

गरिबी न्यूनीकरण बजेट	चालु			पूँजीगत तथा वित्तीय			जम्मा		
	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
गरिबी न्यूनीकरण	५२००१२६	४९१२४९०	९७.४७	३०३५९९५	२२५२१३९	७४.१८	८२३६१२१	७१६४६२९	८६.९९
तटस्थ	२८३५१८९	२०५६७०५	७२.५४	१७१८६३९	१६२५४८६	९४.५८	४५५३८२८	३६८२१९१	८०.८६
जम्मा	८०३५३१५	६९६९१९५	८६.७३	४७५४६३४	३८७७६२५	८१.५५	१२७८९९४९	१०८४६८२०	८४.८१

विनियोजित बजेट ८४.८१ प्रतिशत खर्च भएकोमा गरिबी न्यूनीकरण बजेट प्रत्यक्षतर्फ ८६.९९ प्रतिशत र तटस्थ बजेट ८०.८६ प्रतिशत खर्च भएको छ। विनियोजित बजेट ८४.८१ प्रतिशत खर्च भएकोमा गरिबी न्यूनीकरण बजेट ८६.९९ प्रतिशत खर्च हुनुलाई सकारात्मक मान्न सकिन्छ। गरिबी न्यूनीकरण बजेटको सेवा तथा कार्यगत खर्चको विवरण अनुसूची १४ मा उल्लेख गरिएको छ।

३. जलवायु परिवर्तन बजेट

नेपालमा जलवायु परिवर्तन र त्यसका चुनौतीहरू देखा पर्न थालेको र यसबाट जलस्रोत, कृषि तथा खाद्यान्न, वन तथा जैविक विविधता, भौतिक पूर्वाधार, जनस्वास्थ्य र पर्यटन लगायत जीविकोपार्जनका संसाधनहरू अत्यधिक मात्रामा प्रभावित हुँदै गइरहेकोले जलवायु परिवर्तनको विषय महत्वपूर्ण र चिन्ताको विषय बनेको छ। यी समस्याको सामना गर्न तयार गरिएको जलवायु परिवर्तन नीति, २०६७ ले जलवायु परिवर्तनको प्रतिकुल प्रभाव न्यूनीकरण गर्दै जलवायु अनुकूलित हुँदै, न्यून कार्बन उन्मुख सामाजिक आर्थिक विकास पथलाई अवलम्बन गर्दै जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्रमा भएको प्रतिवद्धता अनुरूप सहयोग तथा सहकार्यको प्रवर्द्धन गरी जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने लक्ष्य लिएको छ।

जलवायु परिवर्तनका मुल कारक नेपाल जस्ता विकासोन्मुख मुलुकहरु होइनन् तर हालका दिनमा विश्व जलवायु परिवर्तनले हिमालय लगायत मानव जीवन, सामाजिक आर्थिक विकास, जैविक विविधता, पर्यटकीय विकास आदि क्षेत्रमा नकारात्मक असर पर्न थालेको छ । अतिवृष्टि, अनावृष्टि, बाढी, पहिरो, हिमपहिरो, सुख्खा जस्ता विपदको जोखिम बढिरहेको अवस्थामा बजेट तथा कार्यक्रमहरु जलवायु अनुकुलनमा सहयोग पुग्ने गरी जलवायु परिवर्तनसँग सम्बन्धित कार्यहरुलाई जलवायु परिवर्तन कोड प्रयोग गरी बजेट तर्जुमा गर्न शुरुवात भए सँगै सोही आधारमा बजेटको विनियोजन र खर्च गर्ने गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा जलवायु परिवर्तन बजेटको कुल विनियोजन र खर्चको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.९
जलवायु परिवर्तन बजेटको विनियोजन र खर्चको विवरण

रु.लाखमा

जलवायु परिवर्तन	चालु			पूँजीगत तथा वित्तीय			जम्मा		
	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
प्रत्यक्ष लाभ	१०१२९४	६७३६८	६६.५१	४७६०२०	५१४२७७	१०८.०४	५७७३१४	५८१६४५	१००.७५
अप्रत्यक्ष लाभ	२५७६३१८	२६१४३२२	१०१.४८	७७९९६१	६७२८१९	८६.२६	३३५६२७९	३२८७१४१	९७.९४
तटस्थ	५३५७७०३	४२८७५०५	८०.०३	३४९८६५३	२६९०५२९	७६.९	८८५६३५६	६९७८०३४	७८.७९
जम्मा	८०३५३१५	६९६९१९५	८६.७३	४७५४६३४	३८७७६२५	८१.५६	१२७८९९४९	१०८४६८२०	८४.८१

खर्च विश्लेषण

कुल विनियोजित बजेट ८४.८१ प्रतिशत खर्च भएकोमा प्रत्यक्ष लाभ दिने जलवायु परिवर्तन बजेट १००.७५ प्रतिशत, अप्रत्यक्ष लाभ दिने बजेट ९७.९४ प्रतिशत र तटस्थ बजेट ७८.७९ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ । त्यसैगरी पूँजीगत तथा वित्तीय खर्चको अनुपातमा चालु खर्च कै अनुपात बढी देखिन्छ । जलवायु परिवर्तन बजेटको सेवा तथा कार्यगत खर्चको विवरण अनुसूची १५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

परिच्छेद ८

बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या तथा चुनौतीहरु र समाधानका लागि सुझावहरु

वित्तीय नीतिको औजार र आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणको सरकारी कार्यक्रमको रूपमा वार्षिक बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन हुँदै आएको छ । स्रोत साधनको न्यूनता र उपलब्ध साधनको प्रभावकारी उपयोगको अभावमा लामो समयदेखि समग्र खर्च प्रणालीको गुणस्तर कमजोर रहदै आएको छ । एकातिर नागरिक चाहना र विकास आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न सक्ने गरी स्रोतको न्यूनता रहेको छ भने अर्कोतर्फ उपलब्ध स्रोत समेतको कुशल विनियोजन र कार्यान्वयनको अभावमा सार्वजनिक खर्च प्रणाली मितव्ययी, दक्ष र प्रभावकारी हुन सकिरहेको छैन ।

संघीयता कार्यान्वयनको प्रारम्भिक चरण रहेकाले सार्वजनिक खर्चमा थप दवाव सिर्जना भएको छ । निरन्तर बढ्दै गएको व्यापार घाटा, अपेक्षित रूपमा आन्तरिक र बाह्य लगानी बढ्न नसक्नु, आन्तरिक राजस्वको दायरा बढ्न नसक्नु जस्ता कारणले आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य हासिल हुन सकेको छैन ।

स्रोत आंकलन तथा व्यवस्थापनका समस्या तथा चुनौतीहरु:

- समष्टिगत आर्थिक परिसूचकको आंकलन बैज्ञानिक विधिमा आधारित नरहेको ।
- अपेक्षित रूपमा कराधारमा वृद्धि हुन नसक्नु ।
- प्रतिवद्धता अनुरूप विकास सहायता परिचालन हुन नसकेको ।
- दीर्घकालीन नीति, आवधिक योजन- क्षेत्रगत नीति - वार्षिक बजेट बीच तालमेलको अभाव रहेको ।
- दीर्घकालीन खर्च नीतिको अभाव रहेको ।
- राजस्वको संभावनाको यथार्थपरक पहिचान हुन नसकेको ।
- सार्वजनिक संस्थानमा गरिएको ऋणको साँवा फिर्ता प्राप्तिको अनुमान यथार्थपरक हुन नसकेको ।
- राजस्वले चालु खर्च धान्न सक्ने स्थिति नरहेको ।
- पूँजीगत खर्च अपेक्षित रूपमा बढ्न नसक्नु र चालु खर्च अस्वभाविक रूपमा बढ्दै गएको ।
- स्रोतको सुनिश्चितता विना कार्यक्रम/आयोजना छनौट गर्ने गरेको ।

बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमाका समस्या तथा चुनौतीहरु:

- बजेट प्रस्ताव कुशलतापूर्वक हुन नसकेको ।
- आयोजना/कार्यक्रमहरु प्राथमिकीकरण नगरी रकम विनियोजन हुने गरेको ।
- स-साना आयोजना/कार्यक्रमहरुमा थोरै थोरै रकम विनियोजन हुने प्रवृत्तिमा सुधार हुन नसकेको ।
- योजना/नीतिगत/कार्यक्रमगत प्राथमिकता, मध्यमकालिन खर्च संरचनाको आधारमा आयोजनाहरु छनौट नगरी प्रियतावादी कार्यक्रम/आयोजनाको बाहुल्यता रहेको ।
- बजेटको ठूलो हिस्सा चालु खर्चतर्फ र सानो हिस्सा पूँजीगत खर्चतर्फ विनियोजन हुने प्रवृत्ति रहेको ।
- उत्पादनमुखी भन्दा वितरणमुखी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन हुने गरेको ।
- चालु खर्चको आकार बढ्दै गएको, प्रशासनिक र सुरक्षा क्षेत्रको खर्च वृद्धि उच्च रहको ।
- अनुत्पादक खर्च कटौती गरी उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी बढाउनु पर्नेमा अनुत्पादक खर्च नै बढ्दो क्रममा रहेको ।

- आयोजना छनौटका आधार, विधि, मापदण्ड नहुनु र भएको पनि पालनामा कमी रहेको।
- वित्तीय अनुशासन पालनामा कमी:
 - पूर्व तयारी बिनाका आयोजना/कार्यक्रमहरूमा बजेट प्रस्ताव तथा विनियोजन हुने गरेको।
 - स्रोत यकिन भई नसकेका कार्यक्रमहरूमा बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा हुने गरेको।
 - स्रोतको सुनिश्चितता प्राप्त कार्यक्रमहरू बजेट प्रस्ताव र तर्जुमा गर्दा पूर्ण रूपमा समावेश नभएको।
- चालु खर्चमा बढोत्तरी:
 - कार्यबोझका आधारमा भन्दा व्यक्तिको चाहना अनुसार दरबन्दी सिर्जना हुने गरेको।
 - कानूनतः सेवा करारको व्यवस्था भए पनि व्यक्तिगत करारमा रहने कर्मचारीहरूको संख्यामा निरन्तर वृद्धि भएको।
 - निवृत्तिभरण लगायतका सामाजिक सुरक्षाका खर्चहरूमा वृद्धि भएको।
 - सवारी साधनको संख्यामा भएको वृद्धि सँगै इन्धन, मर्मत र सवारी चालकको लागि हुने खर्च बढ्ने क्रममा रहेको।
 - मर्मत सम्भार खर्च बढ्दो क्रममा रहेको, यो एउटा सीमासम्म आवश्यक रहेपनि आवश्यकता र औचित्य बिना खर्च गर्ने प्रवृत्ति बढ्दो क्रममा रहेको।
 - वैदेशिक अवलोकन भ्रमणमा वृद्धि भएको, विद्यमान नीति तथा मापदण्डले तोकेको प्रावधान तथा प्रकृया पालनानै नगरी वैदेशिक भ्रमण गर्ने प्रवृत्ति मौलाएको।
 - कार्यक्रमको दोहोरोपन:- जस्तो प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम सञ्चालन र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्ने कार्य १ भन्दा बढी मन्त्रालयहरूले १ भन्दा बढी शीर्षकहरूबाट खर्च गर्ने गरेको।
- पूँजीगत खर्च अपेक्षाकृत हुन सकेको छैन:
 - सम्भाव्य आयोजनाको सूची (Project Bank) तयारी हुने नगरेको।
 - Detail Project Report बिना परियोजना छनौट हुने गरेको।
 - ठूला ठूला आयोजनाहरूमा स्रोत प्रवाह गर्ने र पूँजीगत खर्चमा वृद्धि गर्ने उद्देश्यले प्रारम्भ गरिएको बहुवर्षिय ठेक्का व्यवस्थापन प्रणालीलाई जुनसुकै प्रकृतिका स-साना आयोजनामा समेत बहुवर्षिय ठेक्काको माग गर्ने प्रचलन बढ्दा ठूला आयोजनालाई रकमको अभाव हुने गरेको।
 - आयोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पूर्व तयारीका कार्यहरू जस्तै: सीमा निर्धारण, जग्गा प्राप्ति, कर्मचारी व्यवस्थापन, वित्तीय व्यवस्थापनको स्वीकृति र स्थानीय समन्वय जस्ता आधारभूत विषयहरूको तयारी बिना बजेट प्रस्ताव हुने गरेको।
 - विषयगत निकाय/मन्त्रालयले पूर्व तयारी भएका कार्यक्रमका आधारमा यथार्थपरक भई बजेट बनाउने भन्दा बजेटका आधारमा कार्यक्रम बनाउने प्रवृत्ति रहेको।

बजेट कार्यान्वयनका समस्या तथा चुनौतीहरू:

- बजेट अनुशासन पालनमा कमी:
 - खरिद प्रक्रिया (ठेक्का पट्टा) मा ढिलाई हुने गरेको।
 - विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रमको रकम खर्च नगर्ने तर नयाँ कामका लागि थप गैर बजेटरी रकम माग गर्ने प्रवृत्ति बढेको।
 - विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रममा समावेश नभएको नयाँ कार्यक्रमहरूमा संशोधित कार्यक्रम स्वीकृत गरेर खर्च गर्ने प्रवृत्ति मौलाएको।

- राष्ट्रिय गौरवका आयोजना तथा राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरूलाई विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रम, मध्यमकालीन खर्च प्रक्षेपणको सीमा र बहुवर्षीय ठेक्का बन्दोवस्त सम्बन्धी निर्देशिकाको प्रावधान तथा प्रक्रिया पुरा गरी बहुवर्षीय खरिद गुरुयोजना स्वीकृति तथा बहुवर्षीय ठेक्का लगाउनु पर्नेमा यसको पूर्ण रूपमा पालना नभएको।
- थप आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने विषयमा अर्थ मन्त्रालयको सहमति प्राप्त गरी नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गरेर निर्णय हुनु पर्नेमा अर्थ मन्त्रालयको सहमति वेगर थप आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने निर्णयहरू हुने गरेको।
- विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रम भन्दा बढीको ठेक्कापट्टा लगाउने र कार्यक्रम संशोधन गरेर खर्च गर्ने प्रवृत्ति मौलाएको।
- अन्तिम चौमासिकमा हुने खर्च अत्यधिक हुने गरेको, विगत चार वर्षको आँकडालाई आधार मान्दा अन्तिम चौमासिकमा मात्र ७० प्रतिशतभन्दा बढी पूँजीगत खर्च हुने गरेको देखिएको।
- अनुत्पादक खर्चमा बढोत्तरी र पूँजी निर्माणका क्रियाकलापहरूको कार्यप्रगति सुस्त रहेको।
- विनियोजन बजेट खर्च हुँदा चालु तर्फको अधिकतम र पूँजीगत तर्फको न्यून खर्च हुने प्रवृत्ति रहेको।
- प्रतिवद्धता जनाइएको वैदेशिक सहायता समेत प्राप्त नहुँदा बजेट कार्यान्वयनमा समस्या परेको।
- प्राविधिक क्षमता/दक्षताको कमी:-कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूमा खर्च गर्ने प्राविधिक र प्रशासनिक क्षमता कमजोर रहेको।
- ग्रामीण तथा पिछडिएको क्षेत्रमा वित्तीय सेवा अपेक्षित रूपमा पुग्न नसकेको।
- आयोजना/योजनामा अनियमित र अव्यवस्थित सरुवाले बजेट कार्यक्रम प्रभावित हुने गरेको।
- योजना/आयोजना/कार्यक्रममा Performance Evaluation कमजोर रहेको र आयोजना प्रगतिलाई कार्य सम्पादनमा आवद्ध गर्न नसकिएको।
- ठेक्कामा न्यूनतम रकम बोलकबोल गर्ने र पछि ठेक्का छोड्ने, Variation मा जाने प्रवृत्ति देखिएको।
- जग्गा अधिग्रहण लगायत स्थानीय स्तरमा हुने अवरोधहरूले कार्यान्वयन प्रभावित हुने गरेको।
- भूकम्प पछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यहरू प्रभावकारी हुन नसकेको।
- एकातिर कम विनियोजन हुन्छ भने विनियोजित रकम पनि खर्च नहुने प्रवृत्ति देखिएको।
- ठेकेदारहरूको व्यवस्थापकीय, प्राविधिक र वित्तीय क्षमताको कमी, पर्याप्त निर्माण सामग्रीको अभाव, कार्यान्वयन गर्ने निकायमा प्राविधिक जनशक्तिको अभाव, तोकिएको पारिश्रमिकमा काम गर्ने कामदारको अभाव र अन्तर मन्त्रालय समन्वयको अभाव हुने गरेको।

अभिलेख तथा प्रतिवेदनका समस्या तथा चुनौतीहरू:

- बजेट कार्यान्वयन प्रगतिको समय मै प्रतिवेदन हुने नगरेको, भएका प्रतिवेदनको पनि अभिलेख व्यवस्थापन नहुँदा अर्को वर्षका लागि ती प्रतिवेदनहरू सूचना/तथ्यांकका स्रोतको रूपमा प्रयोग गर्न नसकिएको।
- नतिजामुखी अनुगमन र मूल्यांकन नहुनु।
- वैदेशिक सहायताको शोधभर्ना समय मै हुन नसकेको।
- ठेक्कापट्टाको काममा ढिलाई,सम्पन्न कार्यको विल तयारी र स्वीकृति तथा भुक्तानीमा ढिलाई हुने गरेको।

उल्लिखित समस्याहरूलाई देहाय वमोजिम समाधान गर्न उपयुक्त देखिन्छ।

स्रोत आंकलन तथा व्यवस्थापन:

- सम्झौता वमोजिम परिचालन हुन सक्ने वैदेशिक सहायताको रकममात्र आंकलन गर्ने।
- सुनिश्चित भइनसकेका वैदेशिक सहायता परिचालनका आयोजना/कार्यक्रमको स्रोत आंकलन नगर्ने।
- सार्वजनिक संस्थानमा गरिएको ऋणको साँवा फिर्ता प्राप्तिको अनुमान यथार्थपरक गर्ने।
- मध्यमकालिन खर्च संरचना (MTEF) र स्रोतको आधार निश्चित भएको राष्ट्रिय गौरवको आयोजना तथा राष्ट्रिय महत्वका आयोजनामा मात्र स्रोतको सुनिश्चिता प्रदान गर्ने।
- राजस्वको दायरा विस्तार र कानूनको परिपालनामा कडाइ गर्ने। खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्ने, अनुत्पादक खर्च कटौती गर्ने।
- सार्वजनिक खर्च पुनरावलोक गर्ने।
- बजेट व्यवस्थापन तथा वित्तीय जवाफदेहीता सम्बन्धी कानून निर्माण गर्ने।

बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा:

- कुशलतापूर्वक बजेट सीमा भित्रै रही यथार्थपरक बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा गर्ने।
- योजना/नीतिगत/कार्यक्रमगत प्राथमिकता, मध्यमकालिन खर्च संरचनाको आधारमा आयोजना तथा कार्यक्रमहरू प्राथमिकिकरण गरी बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा गर्ने।
- योजना/नीतिगत र कार्यक्रमगत प्राथमिकता भएका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकिकरण गरेर आयोजना/कार्यक्रमहरू सम्पन्न हुने गरी निश्चित आयोजना/ कार्यक्रमहरूमा पर्याप्त रकम प्रस्ताव गर्ने।
- स्रोत सुनिश्चितता प्रदान गरिएका आयोजना/कार्यक्रमहरूको लागि आवश्यक पर्ने पर्याप्त रकम नियमित बजेट सीमाबाट प्रस्ताव गर्ने। त्यसरी प्रस्ताव नगरेमा आर्थिक वर्षको विचमा त्यसको लागि थप निकासा नदिने।
- क्रमागत आयोजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न नहुँदासम्म त्यसको कूल लागत र त्यसमा विगतमा भएको बजेट विनियोजन र खर्चको विश्लेषण सहजै गर्न मिल्ने गरी मात्र LMBIS मा बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाउने।
- Project Bank बनाउने।
- अनुत्पादक खर्च कटौती गरी उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी बढाउने गरी बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा गर्ने।
- प्रथम चौमासिकमा खरिद कारवाही सम्पन्न गर्न सकिने कार्यक्रमहरू अनिवार्य रूपमा प्रथम चौमासिकमै प्रविष्टी गर्ने जस्तै सवारी साधन खरिद, फर्निचर खरिद, कम्प्यूटर खरिद आदी।
- न्यून बजेटको समस्या समाधान गर्न MTEF का आधारमा र Detail Project Report तयार भई सम्भाव्यता अध्ययन भएका आयोजनाहरूलाई मात्र बजेट विनियोजन गर्ने।

बजेट कार्यान्वयन:

- आर्थिक वर्षको शुरुदेखिनै पूर्ण रूपमा बजेट कार्यान्वयनमा लगने गरी पूर्व तयारीका कार्यहरू बजेट प्रस्तुत भएपछि जेठ १६ देखि असार मसान्तसम्मको अवधिमा सम्पन्न गर्ने व्यवस्था गर्ने।

- विशेष परिस्थितको अवस्थामा बाहेक कार्यक्रम संशोधन गरेर नयाँ कार्यक्रममा बजेट खर्च गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्ने।
- बजेट अनुशासन परिपालना गर्ने।
- सरकारी खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्ने निर्देशिकको परिपालना गर्ने।
- पूँजीगत खर्चलाई प्रभावकारी बनाउन देहायका सुधार गर्ने :
 - मानव स्रोत साधन विकास गर्ने:- जस्तो नेपालमा सुरुङ्ग निर्माण गर्ने जनशक्ति नै छैन।
 - आयोजना/परियोजनामा सरुवालालाई अनुमान योग्य बनाउने।
 - आयोजना प्रमुखसँग कार्य सम्पादन सम्झौता गरी कार्य सम्पादनमा जवाफदेहिता वृद्धि गर्ने र आयोजना प्रगतिलाई कार्य सम्पादनसँग आवद्ध गर्ने।
 - प्रथम चौमासिकमा खरिद कारवाही सम्पन्न गरी खर्च गर्न सकिने कार्यक्रमहरू उक्त चौमासिकमा तार्किक कारण बाहेक सम्पन्न नगरेमा त्यस्ता कार्यक्रमहरूको बजेट फिर्ता तान्ने व्यवस्था गरिनु पर्छ जस्तै फर्निचर, सवारी साधन, पूँजीगत सुधार, कम्प्युटर आदी।
 - निर्धारित बजेट र समय सीमा भित्रै योजना सम्पन्न गर्ने कर्मचारी र निर्माण व्यवसायीलाई प्रोत्साहित गर्ने।
 - निर्माण सामग्रीको सहज आपूर्ति व्यवस्थापन गर्ने।
 - खर्च गर्ने प्राविधिक दक्षता/क्षमता विकास गर्ने।
 - सार्वजनिक जग्गा प्राप्ति समस्या हल गर्न र घर जग्गा मूल्यांकनमा एकरूपता कायम गर्न एकिकृत कानून तर्जुमा गर्ने।
 - राष्ट्रिय गौरवका आयोजना तथा राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरूलाई कार्यसम्पन्न सुनिश्चितता र स्रोत उपलब्धताको आधारमा थप स्रोत व्यवस्थापन गर्ने।
- LMBIS लाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन र प्रभावकारी रूपमा लागू गर्ने:
 - बजेट प्रस्ताव तथा तर्जुमा र कार्यान्वयनको चरण सम्मै लागू गर्ने।
 - LMBIS लाई User friendly बनाउने।
 - LMBIS प्रविष्ट भएका Activity लाई को.ले.नि.का. बाट हुने भुक्तानी सँग आवद्ध गर्ने - यसले गर्दा कुन Activity मा कति खर्च भयो भनि जुनसुकै तहबाट अनुगमन गर्न मिल्ने भई कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ। यो व्यवस्था नमुनाको रूपमा केन्द्रीयतहमा मात्र सञ्चालन हुने मन्त्रालय/ विभाग/ आयोजना/ कार्यालयमा आ. व. २०७६/७७ देखि लागू गर्ने।
 - Software Integration गर्ने अर्थात् IFMIS लागू गर्ने (LMBIS, BMIS, FMIS, TSA, RMIS, CGAS लगायतलाई Integration गर्ने)।

अभिलेख तथा प्रतिवेदन:

- बजेट कार्यान्वयन प्रगतिको प्रतिवेदन पेश गर्ने प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने। समय मै प्रतिवेदन पेश भए/नभएको जिम्मेवार पदाधिकारीले अनुगमन गर्ने।
- तालुक निकायबाट मातहतका निकायमा हुने अनुगमन र मूल्याङ्कनको प्रभावकारिता खर्चको अनुपातमा नगण्य रहेको हुँदा त्यस्तो अनुगमन मूल्याङ्कन बन्द गर्ने र त्यसको लागि बजेट विनियोजन नगर्ने। स्पष्ट अधिकार र जिम्मेवारी सहितको छुट्टै अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने सम्यन्त्र विकास गरेर परिचालन गर्ने। अनुगमन मूल्याङ्कन गर्दा समन्वयात्मक रूपमा नतिजामुखी हुने गरी गर्ने।

- वैदेशिक सहायता परिचालन गर्न सम्झौता गर्दाकै वखत पालना गर्नुपर्ने विषयका बारेमा स्पष्ट हुने। पछि कार्यान्वयनका समयमा सोधभर्ना प्राप्तिमा कठिनाई आएको भनि सहजीकरण गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्ने।
- प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरिएको वित्तीय अनुदानको कार्यान्वयन प्रगतिको जानकारी प्राप्त हुने गरी प्रणालीको विकास गर्ने।
- आयोजनाहरूको अनुगमन र नियमन प्रभावकारी बनाउन प्राविधिक परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गर्ने।
- निर्माण आयोजनाको गुणस्तरमा सुधार ल्याउन निर्माण सम्पन्न भएको कम्तिमा तीन वर्ष सम्मकै मर्मतको जिम्मेवारी निर्माण व्यवसायीलेनै ब्यहोर्नु पर्ने व्यवस्था गर्ने।

अनुसूचीहरु

आर्थिक वर्ष ०७४/७५ को राजस्वको लक्ष्य तथा असुली विवरण

रु.हजारमा

सि.नं.	शीर्षक	लक्ष्य	असुली	असुली प्रतिशत
१	भन्सार महशुल	१३७३२७१८६	१३७७८५२९०	१००.३३
	पैठारी	१२०४५६८९५.७	१२१६१००१४	१००.९६
	निकासी	१२९७२४३.१७२	१०२६४५	७.९१
	पूर्वाधार कर	९६५१५८२.६८८	१०९१८६४५	११३.१३
	भन्सारको अन्य आय	७९९४९२.४८७३	४२१४९५	५२.७२
	कृषि सुधार शुल्क	५१२१९७१.९३५	४७३२४९१	९२.४०
२	मुल्य अभिवृद्धि कर	२१५९६८७९४	२०६७९३८८४	९५.७५
	उत्पादन	७३८५३९६४.६२	७६१४९२४३	१०३.११
	पैठारी	१४२११४८२९.४	१३०६४४६४१	९१.९३
३	अन्तःशुल्क	१०२८८१३०१	१०२५७९०५२	९९.७१
	आन्तरिक उत्पादन	५६६००२७८.०८	६०५०७१९९	१०६.९०
	पैठारी	४६२८१०२२.६५	४२०७१८५२	९०.९१
४	स्वास्थ्य सेवा शुल्क	१२७०४०४	११४८८७१	९०.४३
५	शिक्षा सेवा शुल्क	९९१५३५	९१२५४५	९२.०३
६	आयकर	१६७१९७५६२	१५९९००५४८	९५.६४
	आयकर	१४९७१६९९२.५	१४०३६५८९६	९३.७५
	घरजग्गा बहालकर	४९९९८७४.१५५	४५५९२१५	९२.६७
	ब्याज कर	१२५६०६९५.५७	१४९७५४३७	११९.२२
७	रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१८४११३१९.१२	१९३२२०२४	१०४.९५
८	सवारी साधन कर	९८८७०२०.९२६	१०६७१९००	१०७.९४
९	अन्य कर	१२२६९४३६.१९	२०३७७२२८	१६६.०८
	जम्मा कर राजस्व	६६६२०४५५८	६५९४९१३४१	९८.९९
१०	जम्मा गैर कर राजस्व	६३८५१०१२	७२७४३०२५	११३.९३
	कूल जम्मा	७३००५५५७०	७३२२३४३६७	१००.३०

* गैरकर राजस्वतर्फ बेरुजु र नगद मौज्दात वापतको रकम रु.५,५२,०२,९८ हजार समावेश रहेको छ।

स्रोत : अर्थ मन्त्रालय, राजस्व व्यवस्थापन महाशाखा

आ.व. २०७३/७४ र २०७४/७५ को राजस्व असुलीको तुलनात्मक विवरण

रु.हजारमा

सि.नं.	कर शीर्षक	राजस्व सकलन		परिवर्तन प्रतिशत
		२०७३/७४	२०७४/७५	
१	भन्सार महशुल	११३१८४०१२	१३७७८५२९०	२१.७४
	पैठारी	९८९२०३७७	१२१६१००१४	२२.९४
	निकासी	११२१४५	१०२६४५	-८.४७
	पूर्वाधार कर	९४९५४०५	१०९१८६४५	०.००
	भन्सारको अन्य आय	३८८६११	४२१४९५	८.४६
	कृषि सुधार शुल्क	४२६७४७४	४७३२४९१	१०.९०
२	मुल्य अभिवृद्धि कर	१६०३१६५८९	२०६७९३८८४	२८.९९
	उत्पादन	६११२०३८५	७६१४९२४३	२४.५९
	पैठारी	९९१९६२०४	१३०६४४६४१	३१.७०
३	अन्तःशुल्क	८४६७८३७२	१०२५७९०५२	२१.१४
	आन्तरिक उत्पादन	४७२१५४२३	६०५०७१९९	२८.१५
	पैठारी	३७४६२९४९	४२०७१८५२	१२.३०
४	स्वास्थ्य सेवा शुल्क	८६३३६६	११४८८७१	३३.०७
५	शिक्षा सेवा शुल्क	७३९७२५	९१२५४५	२३.३६
६	आयकर	१४८२३६०८६	१५९९००५४८	७.८७
	आयकर	१३५५८४१५६	१४०३६५८९६	३.५३
	घरजग्गा बहालकर	४०५८७९२	४५५९२१५	१२.३३
	ब्याज कर	८५९३१३८	१४९७५४३७	७४.२७
७	रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१९३१७९०२	१९३२२०२४	०.०२
८	सवारी साधन कर	८७९८५८१	१०६७१९००	२१.२९
९	अन्य कर	११३५१७३५	२०३७७२२८	७९.५१
	जम्मा कर राजस्व	५४७४८६३६८	६५९४९१३४१	२०.४६
१०	जम्मा गैर कर राजस्व	६१६९३६२८	७२७४३०२५	१७.९१
	कूल जम्मा	६०९१७९९९६	७३२२३४३६७	२०.२०

* गैरकर राजस्वतर्फ बेरुजु र नगद मौज्जात वापतको रकम रु.५,५२,०२,९८ हजार समावेश रहेको छ।

स्रोत : अर्थ मन्त्रालय, राजस्व व्यवस्थापन महाशाखा

अनुसूची- ३

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कूल विनियोजन र खर्चको विवरण

रु.हजारमा

सि.नं.	विवरण	कूल विनियोजन	कूल खर्च	विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशत
१	चालु खर्च	८०३,५३१,४५४	६९६,९१९,५५४	८६.७३
२	पूँजीगत खर्च	३३५,१७५,९७०	२७०,७१३,६७३	८०.७७
३	वित्तीय व्यवस्था	१४०,२८७,४३१	११७,०४८,८१३	८३.४३
कूल जम्मा		१,२७८,९९४,८५५	१,०८४,६८२,०४०	८४.८१

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

अनुसूची- ४

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५ को कूल खर्चको तुलनात्मक विवरण

रु.हजारमा

सि.नं.	विवरण	आ.व.२०७३/७४ को खर्च	आ.व.२०७४/७५ को खर्च	वृद्धि प्रतिशत
१	नगद खर्च	८१५,८३०,५२५	१,०६६,५४०,२४६	३०.७३
२	गैर नगद खर्च	१५,३२५,८४८	१८,१४१,७९४	१८.३७
कूल जम्मा		८३१,१५६,३७३	१,०८४,६८२,०४०	३०.५०

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

अनुसूची- ५

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५ को चालु/पूँजीगत/वित्तीय व्यवस्थाको तुलनात्मक खर्च विवरण

रु.हजारमा

सि.नं.	विवरण	आ.व.२०७३/७४ को खर्च	आ.व.२०७४/७५ को खर्च	वृद्धि प्रतिशत
१	चालु खर्च	५१८,६१५,७४४	६९६,९१९,५५४	३४.३८
२	पूँजीगत खर्च	२०८,७४८,३३५	२७०,७१३,६७३	२९.६८
३	वित्तीय व्यवस्था	१०३,७९२,२९४	११७,०४८,८१३	१२.७७
कूल जम्मा		८३१,१५६,३७३	१,०८४,६८२,०४०	३०.५०

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आर्थिक वर्गीकरण अनुसार शीर्षकगत खर्च विवरण

रु.हजारमा

खर्च शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा	वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कूल जम्मा
२११११	तलव	८५००६२४४	३६४८१	८५०४२७२५	०	८५०४२७२५
२१११२	स्थानीय भत्ता	९८८५८५	४८	९८८६३३	०	९८८६३३
२१११३	महंगी भत्ता	३०४७९०७	३०४	३०४८२१०	०	३०४८२१०
२१११४	फिल्ड भत्ता	१०१८०३	१२४०५	११४२०८	०	११४२०८
२१११९	अन्य भत्ता	४८२७४९३	१४१२५	४८४१६१८	३८९	४८४२००६
२११२१	पोशाक	३३६३४७२	४९३	३३६३९६५	०	३३६३९६५
२११२२	खाद्यान	१३६९३०८८	०	१३६९३०८८	०	१३६९३०८८
२११२३	औषधी उपचार खर्च	३९०११६	८६२	३९०९७८	०	३९०९७८
२२१११	पानी तथा विजुली	१४८११२९	६१८२	१४८७३१०	६१३	१४८७९२३
२२११२	संचार महसुल	७५८८४०	१३०२५	७७१८६५	३३१	७७२१९६
२२१२१	घर भाडा	१८७६९९३	४७१९२	१९२४१८५	६०६	१९२४७९१
२२१२२	अन्य भाडा	११५२२८२	४३६१	११५६६४३	०	११५६६४३
२२२११	इन्धन	२७८५५४८	५७३७९	२८४२९२७	२६९७	२८४५६२४
२२२१२	संचालन तथा मर्मत संभार	२३६२५७७	६४५१५	२४२७०९२	२६९३	२४२९७८५
२२२१३	बिमा	३४४४०९	३२४१	३४७६५०	०	३४७६५०
२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३१११२०	१२०२६१	३२३१३८१	१०५४४	३२४१९२६
२२३१२	पशुपक्षीहरुको आहार	१५३६६४	४९८	१५४१६२	०	१५४१६२
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	३८३३६	३५४६	४१८८२	०	४१८८२
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२०४१५८	१३७९	२०५५३७	०	२०५५३७
२२३२१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार	१३२७२९३	६८६३	१३३४१५६	०	१३३४१५६
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	१८७६७८०	१२३८४७०	३११५२५०	७३१८२०	३८४७५७०
२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	४५६९३११	१२२३०२	४६९१६१३	१५९३५	४७०७५४८
२२५११	कर्मचारी तालिम	१०२१५०७	१८५८२६	१२०७३३२	१०४८९	१२१७८२२
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा	२२७५५१८	७८५९०३	३०६१४२२	२०३४३६	३२६४८५८
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा	१०६५४८९	१५९८०	१०८१४६९	०	१०८१४६९
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१०५०६७३३	१७७९८५२	१२२८६५८५	२५६९०६	१२४४३४९१
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	१०६८८४८	०	१०६८८४८	२०१३	१०७०८६१
२२५३१	औषधी खरीद	२३७७४३२	२१९२३९	२५९६६७२	७७७०४७	३३७३७१९
२२६११	अनुगमन,मूल्यांकन खर्च	१४४६९३५	१७४४०२	१६२१३३७	९६४९	१६३०९८६
२२६१२	भ्रमण खर्च	३१६४७६८	९७२४७	३२६२०१५	२७४९	३२६४७६३
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको	४४६००	०	४४६००	०	४४६००
२२६१४	अन्य भ्रमण खर्च	३३८१४	०	३३८१४	०	३३८१४
२२७११	विविध खर्च	१०८०१२६७	२८११३	१०८२९३८०	१०९९	१०८३०४७९
२४१११	वैदेशिक ऋणको व्याज	३८६०३८१	०	३८६०३८१	०	३८६०३८१
२४२११	आन्तरिक ऋणको व्याज	१२३८६९३०	०	१२३८६९३०	०	१२३८६९३०
२५१११	गैह वित्तीय संस्थानहरुलाई चालु सहायता	५४९६६२	०	५४९६६२	२३३०४	५७२९६५
२५११२	गैह वित्तीय संस्थानहरुलाई पूँजीगत सहायता	२४४५२३	०	२४४५२३	०	२४४५२३
२५२११	गैह वित्तीय व्यवसायहरुलाई चालु सहायता	४७५०	१२५०३	१७२५३	०	१७२५३
२५२१२	गैह वित्तीय व्यवसायहरुलाई पूँजीगत सहायता	८४३११	३२२१	८७५३२	९४७५०	१८२२८३
२६२११	अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	१७५८४२	०	१७५८४२	०	१७५८४२

खर्च शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा	वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कूल जम्मा
२६३११	स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	१७४२७९१	०	१७४२७९१	०	१७४२७९१
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	३२७८४६	५७२५०२	९००३४९	०	९००३४९
२६३२१	स्थानीय निकाय निशर्त पूँजीगत अनुदान	१५१२१६	०	१५१२१६	०	१५१२१६
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पूँजीगत अनुदान	१६२६५५८	४३९३१०८	६०१९६६६	९०९६०	६११०६२५
२६४११	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई	३७७०९४१	०	३७७०९४१	३३४५	३७७४२८६
२६४१२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई	२६००२१४२	३२८२०९४	२९२८४२३५	३२३३११	२९६०७५४६
२६४१३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई चालु अनुदा	६७९७९२२	५६२२२३	७३६०१४५	४०६५०४	७७६६६४९
२६४२१	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई	४४८७१२६	०	४४८७१२६	०	४४८७१२६
२६४२२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई	११८८२५८९	२७४०८९५	१४६२३४८४	२२०९९७	१४८४४४८२
२६४२३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूँजीगत अन्	५७८५४०५१	४०८४८६३२	९८७०२६८३	०	९८७०२६८३
२६५११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	७१४५५००	०	७१४५५००	०	७१४५५००
२६६११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१४८७५२४६२	०	१४८७५२४६२	०	१४८७५२४६२
२६६१२	सशर्त अनुदान	८५२७२९७४	०	८५२७२९७४	०	८५२७२९७४
२७१११	सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	३८८२६२८२	०	३८८२६२८२	०	३८८२६२८२
२७११२	अन्य सामाजिक सहायता - सशर्त	२१७३४१४	०	२१७३४१४	०	२१७३४१४
२७२११	छात्रवृत्ति	६१८७५६	२२०१३५	८३८८९२	०	८३८८९२
२७३११	निवृत्तिभरण तथा अशक्त वृत्ति	४०३६४२१९	०	४०३६४२१९	०	४०३६४२१९
२७३१२	उपदान	५८७६९४	१८८५	५८९५७९	०	५८९५७९
२७३१३	सेवा निवृत्तको संचित विदा	५०९७७७०	२६	५०९७७९६	०	५०९७७९६
२७३१४	सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	७६७६५७८	०	७६७६५७८	०	७६७६५७८
२७३१५	मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	३८८२०	०	३८८२०	०	३८८२०
२८१४१	जग्गाको भाडा	६०४८	०	६०४८	०	६०४८
२८२११	राजस्व फिर्ता	९८८४९	०	९८८४९	०	९८८४९
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	८०१५०	०	८०१५०	०	८०१५०
२८२१३	अन्य फिर्ता	९२४९३	०	९२४९३	०	९२४९३
२९१११	जग्गा खरीद	२८६६०९०२	२७००००	२८९३०९०२	०	२८९३०९०२
२९२११	भवन खरीद	८८८९४१	०	८८८९४१	०	८८८९४१
२९२२१	भवन निर्माण	२४१२४३६०	११६१०७४१	३५७३५१०१	०	३५७३५१०१
२९२३१	पूँजीगत सुधार खर्च - भवन	४७६१७१	११८२७७	५९४४४८	०	५९४४४८
२९३११	फर्निचर तथा फिक्चर्स	११८०७२७	११७७८५	१२९८५१२	४८	१२९८५६०
२९४११	सवारी साधन	६२४१४२०	३७०३९५	६६११८१६	२७२२	६६१४५३७
२९५११	मेशिनरी औजार	८०८२६६३	१२७१५८०	९३५४२४३	३८९१३८	९७४३३८१
२९६११	सार्वजनिक निर्माण	१३६८८२७६८	२९१९६६५९	१६६०७९४२७	४६७११७०	१७०७५०५९७
२९६२१	पूँजीगत सुधार खर्च	४६१८३०१	२०८९८७७	६७०८१७८	१४८७९	६७२३०५७
२९७११	पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	४७६२४०८	२१७५२९६	६९३७७०४	१६२५१९७	८५६२९०१
२९७१२	सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	४६४५१९	३८३१२	५०२८३०	३६८४१७	८७१२४८
३११११	संस्थानमा ऋण लगानी	६५५१९९१	३८४४४४४	१०३९६४४५	६२०१४९९	१६५९७९४४
३१२११	संस्थानमा शेयर लगानी	४०९३२३१६	२००००००	४२९३२३१६	१६७६५३७	४४६०८८५३
३१२२१	वैदेशिक शेयर लगानी	१६८१८८	०	१६८१८८	०	१६८१८८
३२१११	वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१८५८९२२०	०	१८५८९२२०	०	१८५८९२२०
३२२११	आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	३७०८४६०८	०	३७०८४६०८	०	३७०८४६०८
जम्मा		९५५७५९१५५	११०७८१०९२	१०६६५४०२४६	१८१४१७९४	१०८४६८२०४०

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को नेपाल सरकार र वैदेशिक स्रोत तर्फको खर्चको विवरण

रु. हजारमा

खर्च शीर्षक	विवरण	जम्मा खर्च	नेपाल सरकार	नगद अनुदान	सोझै भुक्तानी अनुदान	सोधभर्ना हुने अनुदान	बस्तुगत सहायता	जम्मा अनुदान	नगद ऋण	सोझै भुक्तानी ऋण	सोधभर्ना हुने ऋण	जम्मा ऋण
२११११	तलब	८५०४२७२५	८५००६२४४	०	०	२०८२१	०	२०८२१	०	०	१५६६०	१५६६०
२१११२	स्थानीय भत्ता	९८८६३३	९८८५८५	०	०	०	०	०	०	०	४८	४८
२१११३	महंगी भत्ता	३०४८२१०	३०४७९०७	०	०	१४५	०	१४५	०	०	१४५	१४५
२१११४	फिल्ड भत्ता	११४२०८	१०९८०३	०	०	४२४३	०	४२४३	०	०	८१६२	८१६२
२१११९	अन्य भत्ता	४८४२००६	४८२७४९३	९३०	३८९	७३०६	०	८६२५	०	०	५८८८	५८८८
२११२१	पोशाक	३३६३९६५	३३६३४७२	०	०	९३	०	९३	०	०	४०१	४०१
२११२२	खाद्यान्न	१३६९३०८८	१३६९३०८८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२११२३	ओपधी उपचार खर्च	३९०९७८	३९०९१६	६५६	०	६४	०	७२०	०	०	१४२	१४२
२२१११	पानी तथा विजुली	१४८७९२३	१४८११२९	१४३	६१३	४६५१	०	५४०७	०	०	१३८७	१३८७
२२११२	संचार महसुल	७७२१९६	७५८८४०	६०४	३३१	९९००	०	१०८३५	०	०	२५२१	२५२१
२२१२१	घर भाडा	१९२४७९१	१८७६९९३	११०	६०६	३४६४९	०	३५३६५	०	०	१२४३३	१२४३३
२२१२२	अन्य भाडा	११५६६४३	११५२२८२	०	०	२९०२	०	२९०२	०	०	१४५९	१४५९
२२२११	इन्धन	२८४५६२४	२७८५४८	१६०२	२६९७	४५३८९	०	४९६८७	०	०	१०३८९	१०३८९
२२२१२	संचालन तथा मर्मत संगार	२४२९७८५	२३६२५७७	९१०	२६९३	४९४३८	०	५३०४०	०	०	१४१६७	१४१६७
२२२१३	विमा	३४७६५०	३४४४०९	१८	०	२३६९	०	२३८७	०	०	८५३	८५३
२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३२४९९२६	३१९११२०	१५६४९	१०५४४	८४३२४	०	११०५१७	०	०	२०२८९	२०२८९
२२३१२	पशुपंशीहरुको आहार	१५४१६२	१५३६६४	०	०	४९८	०	४९८	०	०	०	०
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	४१८८२	३८३३६	०	०	२१६७	०	२१६७	०	०	१३७९	१३७९
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२०५५३७	२०४१५८	०	०	११२९	०	११२९	०	०	२५०	२५०
२२३२१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार	१३३४१६६	१३२७२९३	३३१	४४०८	४७३९	०	५३२९	०	०	२१२४	२१२४
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	३८४७०७०	१८७६७८०	५६९७	७३१८२०	१०९६३२४	०	१८३३८४१	०	०	१३६४४८	१३६४४८
२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	४७०७५४८	४५६९३११	१५८७	१५९३५	८५६९४	०	१०३२१६	०	०	३५०२१	३५०२१
२२५११	कर्मचारी तालिम	१२१७८२२	१०२१५०७	३५२१७	१०४८९	१२९७६७	०	१७५४७४	०	०	२०८४१	२०८४१
२२५१२	सोप विकास तथा जनचतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्चहरु	३२६४८५८	२२७५५१८	१११८३६	२०३४३६	३७५४७४	०	६९०७४७	०	०	२९८५९३	२९८५९३
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा	१०८१४६९	१०६५४८९	०	०	१५९८०	०	१५९८०	०	०	०	०
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१२५४३४९१	१०५०६७३३	२२५०६२	२५६९०६	८३३०८८	०	१३१५०५७	०	०	७२१७०१	७२१७०१
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	१०७०८६१	१०६८८४८	०	२०१३	०	०	२०१३	०	०	०	०
२२५३१	ओपधी खरीद	३३७३७१९	३३७३७४३२	०	०	१७८०६५	७७७०४७	९५५११२	०	०	४११७४	४११७४
२२६११	अनुगमन,मूल्यांकन खर्च	१६३०९८६	१४४६९३५	१९१८७	९६४९	१२५९४२	०	१५४७७८	०	०	२९२७३	२९२७३
२२६१२	भ्रमण खर्च	३२६४७६३	३१६४७६८	३७१	२७४९	८९९७८	०	९३०९७	०	०	६८९८	६८९८
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्र	४४६००	४४६००	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२६१४	अन्य भ्रमण खर्च	३३८१४	३३८१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२७११	विविध खर्च	१०८३०४७९	१०८०९२६७	८७८	१०९९	२१९५५	०	२३९३३	०	०	५२७९	५२७९
२४१११	वैदेशिक ऋणको व्याज	३८६०३८१	३८६०३८१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४२११	आन्तरिक ऋणको व्याज	१२३८६९३०	१२३८६९३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२५१११	गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई चालु सहायता	५७२९६५	५४९६६२	०	२३३०४	०	०	२३३०४	०	०	०	०
२५११२	गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई पूँजीगत सहायता	२४४५२३	२४४५२३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२५२११	गैह्र वित्तीय व्यवसायहरुलाई चालु सहायता	१७२५३	४७५०	०	०	१०५३९	०	१०५३९	०	०	१९६४	१९६४
२५२१२	गैह्र वित्तीय व्यवसायहरुलाई पूँजीगत सहायता	१८२२३	८४३११	०	९४७५०	३२२१	०	९७७७२	०	०	०	०
२६२११	अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	१७५८४२	१७५८४२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६३११	स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	१७४२७९१	१७४२७९१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	९००३४९	३२७८४६	२५९८००	०	२८६१५२	०	५४५९५२	०	०	२६५५०	२६५५०
२६३२१	स्थानीय निकाय निशर्त पूँजीगत अनुदान	१५१२१६	१५१२१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पूँजीगत अनुदान	६११०६२५	१६२६५५८	०	०	८२५६२	०	८२५६२	०	९०९६०	४३१०५४६	४४०१५०६

खर्च शीर्षक	विवरण	जम्मा खर्च	नेपाल सरकार	नगद अनुदान	सोझै भुक्तानी अनुदान	सोधभर्ना हुने अनुदान	बस्तुगत सहायता	जम्मा अनुदान	नगद ऋण	सोझै भुक्तानी ऋण	सोधभर्ना हुने ऋण	जम्मा ऋण
२६४११	सरकारी निकाय,समात एव बाडहरुलाई निसर्त चालु अनुदान	३७७४२८६	३७७०९४१	०	३३४५	०	०	३३४५	०	०	०	०
२६४१२	सरकारी निकाय,समात एव बाडहरुलाई सशर्त चालु अनुदान	२९६०७५४६	२६००२१४२	८३८१३	१२१८४१	१५४३०८६	२०१४७०	१९५०२१०	०	०	१६५५१९५	१६५५१९५
२६४१३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई चालु अनुदान	७७६६६४९	६७९७९२२	०	४०६५०४	३५१९६७	०	७५८४७१	०	०	२१०२५६	२१०२५६
२६४२१	सरकारी निकाय,समात एव बाडहरुलाई निसर्त पूँजीगत अनुदान	४४८७१२६	४४८७१२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६४२२	सरकारी निकाय,समात एव बाडहरुलाई सशर्त पूँजीगत अनुदान	१४८४४४८२	११८८२५८९	५४०६३	२२०९९७	८९०४२०	०	११६५४८१	०	०	१७९६४१२	१७९६४१२
२६४२३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूँजीगत अनुदान	९८७०२६८३	५७८५४०५१	७३१३५९३	०	१०२८४९८६	०	१७५९८५७९	०	०	२३२५००५२	२३२५००५२
२६५११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	७१४५५००	७१४५५००	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६६११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१४८७५२४६२	१४८७५२४६२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६६१२	सशर्त अनुदान	८५२७२९७४	८५२७२९७४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७१११	सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	३८८२६२८२	३८८२६२८२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७११२	अन्य सामाजिक सहायता - सशर्त	२१७३४१४	२१७३४१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७२११	छात्रवृत्ति	८३८८९२	६१८७५६	०	०	७१०३६	०	७१०३६	०	०	१४९०९९	१४९०९९
२७३११	निवृत्तिभरण तथा अशक्त वृत्ति	४०३६४२१९	४०३६४२१९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७३१२	उपदान	५८९५७९	५८७६९४	०	०	५८४	०	५८४	०	०	१३०१	१३०१
२७३१३	सेवा निवृत्तको संचित विदा	५०९७७९६	५०९७७७०	०	०	८	०	८	०	०	१८	१८
२७३१४	सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	७६७६५७८	७६७६५७८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७३१५	मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	३८८२०	३८८२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८१४१	जग्गाको भाडा	६०४८	६०४८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८२११	राजस्व फिर्ता	९८८४९	९८८४९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	८०१५०	८०१५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८२१३	अन्य फिर्ता	९२४९३	९२४९३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२९१११	जग्गा खरीद	२८९३०९०२	२८६६०९०२	०	०	०	०	०	२७००००	०	०	२७००००
२९२११	भवन खरीद	८८८९४१	८८८९४१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२९२२१	भवन निर्माण	३५७३५१०१	२४१२४३६०	२१७०९०	०	१५३०३७५	०	१७४७४६५	१६३९०७९	०	८२२४१९८	९८६३२७६
२९२३१	पूँजीगत सुधार खर्च - भवन	५९४४४८	४७६१७१	१६२३१	०	११८६३	०	२८०९४	०	०	९०१८३	९०१८३
२९३११	फर्निचर तथा फिक्चर्स	१२९८५६०	११८०७२७	१३६३७	४८	२६४२४	०	४०१०८	०	०	७७७२५	७७७२५
२९४११	सवारी साधन	६६१४५३७	६२४१४२०	७००	२७२२	१२९४०२	०	१३२८२३	०	०	२४०२९४	२४०२९४
२९५११	मेशिनरी औजार	९७४३३८१	८०८२६६३	७४४७५	५७३६३	१०४९५०८	०	११८१३४७	०	३३१७७५	१४७५९६	४७९३७१
२९६११	सार्वजनिक निर्माण	१७०७५०५१७	१३६८८२७६८	१९३६९६	८९१८१२	३१५३१५७	०	४२३८६६६	१४२५८५०५	३७७९३५८	११५९१३००	२९६२९१६३
२९६२१	पूँजीगत सुधार खर्च	६७२३०५७	४६१६३०१	७३९१	१४८७९	१५८१८	०	३८०८८	०	०	२०६६६६८	२०६६६६८
२९७११	पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	८५६२९०१	४७६२४०८	४२३	१०४३३९६	६९४३७२	०	१७३८९११	०	५८१८०१	१४८०५०१	२०६२३०२
२९७१२	सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	८७१२४८	४६४५१९	९२०	३६८४१७	३६५२२	०	४०५८६०	०	०	८६९	८६९
३११११	संस्थानमा ऋण लगानी	१६५९७९४४	६५५१९९१	०	०	३३४१२०	०	३३४१२०	२५९४३३४	६२०१४९९	९१६०००	९७११८३३
३१२११	संस्थानमा शेयर लगानी	४४६०८८५३	४०९३२३१६	०	१४४९३००	०	०	१४४९३००	२००००००	२२७२३७	०	२२७२३७
३१२२१	वैदेशिक शेयर लगानी	१६८१८८	१६८१८८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३२१११	वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१८५८९२२०	१८५८९२२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३२२११	आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	३७०८४६०८	३७०८४६०८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा		१०८४६८२०४०	९५५७५९१५५	८६५६६१९	५९५०६४७	२३७३२८८७	९७८५१७	३९३१८६७१	२०७६१९१८	११२१२६३०	५७६२९६६७	८९६०४२१४

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ र २०७४/७५ को शीर्षकगत खर्चको तुलनात्मक विवरण

रु.हजारमा

खर्च शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०७३/७४	आर्थिक वर्ष २०७४/७५	परिवर्तन प्रतिशत
२११११	तलव	९१९८६१०५	८५०४२७२५	(७.५५)
२१११२	स्थानीय भत्ता	१३८९३१०	९८८६३३	(२८.८४)
२१११३	महंगी भत्ता	३२६८००४	३०४८२१०	(६.७३)
२१११४	फिल्ड भत्ता	२१०१८३	११४२०८	(४५.६६)
२१११९	अन्य भत्ता	४६९८५७४	४८४२००६	३.०५
२११२१	पोशाक	३१८४०१६	३३६३९६५	५.६५
२११२२	खाद्यान	१३७४११६०	१३६९३०८८	(०.३५)
२११२३	औषधी उपचार खर्च	३५८०२१	३९०९७८	९.२१
२२१११	पानी तथा बिजुली	१३२५०८५	१४८७९२३	१२.२९
२२११२	संचार महसुल	६९२२८८	७७२१९६	११.५४
२२१२१	घर भाडा	१८०४६५५	१९२४७९१	६.६६
२२१२२	अन्य भाडा	७०५६५४	११५६६४३	६३.९१
२२२११	इन्धन	२५२६६०२	२८४५६२४	१२.६३
२२२१२	संचालन तथा मर्मत सम्भार	१९१३६८५	२४२९७८५	२६.९७
२२२१३	बिमा	२७६२१०	३४७६५०	२५.८६
२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३९२८५५४	३२४१९२६	(१७.४८)
२२३१२	पशुपंक्षीहरुको आहार	१३१९९५	१५४१६२	१६.७९
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	३३७२४	४१८८२	२४.१९
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२१८५०५	२०५५३७	(५.९४)
२२३२१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	४७८३५७	१३३४१५६	(१७.९०)
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	२७३१९३३	३८४७०७०	४०.८२
२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	४६७७२०३	४७०७५४८	०.६५
२२५११	कर्मचारी तालिम	१०२११४०	१२१७८२२	१९.२६
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्चहरु	३५४६६२७	३२६४८५८	(७.९४)
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा	९७९४६३	१०८१४६९	१०.४१
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१४५६६८४३	१२५४३४९१	(१३.८९)
२२५२९	अन्य कार्यक्रम खर्च	३०५१३२	१०७०८६१	२५०.९५
२२५३१	औषधी खरीद	४२४०९५४	३३७३७१९	(२०.४५)
२२६११	अनुगमन,मूल्यांकन खर्च	१८०१४८०	१६३०९८६	(९.४६)
२२६१२	भ्रमण खर्च	२२००७८५	३२६४७६३	४८.३५

खर्च शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०७३/७४	आर्थिक वर्ष २०७४/७५	परिवर्तन प्रतिशत
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	४४७०५	४४६००	(०.२३)
२२६१४	अन्य भ्रमण खर्च	३७३६३	३३८१४	(९.५०)
२२७११	विविध खर्च	६९४४१३६	१०८३०४७९	५५.९७
२४१११	वैदेशिक ऋणको व्याज	३२६३५१४	३८६०३८१	१८.२९
२४२११	आन्तरिक ऋणको व्याज	६७६०१८५	१२३८६९३०	८३.२३
२५१११	गैह्र वित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	४४६४८५	५७२९६५	२८.३३
२५११२	गैह्र वित्तीय संस्थानहरूलाई पूंजीगत सहायता	१८८४५२	२४४५२३	२९.७५
२५२११	गैह्र वित्तीय व्यवसायहरूलाई चालु सहायता	१९४५०२	१७२५३	(९१.१३)
२५२१२	गैह्र वित्तीय व्यवसायहरूलाई पूंजीगत सहायता	२२६९०३	१८२२८३	(१९.६७)
२६२११	अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	२५१५९०	१७५८४२	(३०.११)
२६३११	स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	१८७४३४५	१७४२७९१	(७.०२)
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	११३२९९४२	९००३४९	(९२.०५)
२६३२१	स्थानीय निकाय निशर्त पूंजीगत अनुदान	२४८६६८७३	१५१२१६	(९९.३९)
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पूंजीगत अनुदान	१६६६५७६८	६११०६२५	(६३.३३)
२६४११	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई निशर्त चालु अनुदान	३५६१७५७	३७७४२८६	५.९७
२६४१२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई सशर्त चालु अनुदान	९७७०७६२७	२९६०७५४६	(६९.७०)
२६४१३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई चालु अनुदान	५११४९५८	७७६६६४९	५१.८४
२६४२१	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई निशर्त पूंजीगत अनुदान	१४०६९४१२	४४८७१२६	(६८.११)
२६४२२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई सशर्त पूंजीगत अनुदान	१६९७४००४	१४८४४४८२	(१२.५५)
२६४२३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूंजीगत अनुदान	५१५८२९०४	९८७०२६८३	९१.३५
२६५११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	०	७१४५५००	-
२६६११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	०	१४८७५२४६२	-
२६६१२	सशर्त अनुदान	०	८५२७२९७४	-
२७१११	सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	३६६१३९५७	३८८२६२८२	६.०४
२७११२	अन्य सामाजिक सहायता - सशर्त	१००२१२८	२१७३४१४	११६.८८
२७२११	छात्रवृत्ति	२०४३१८६	८३८८९२	(५८.९४)
२७३११	निवृत्ति भरण तथा अशक्त वृत्ति	३७२९२९८९	४०३६४२१९	८.२४
२७३१२	उपदान	४२७८८८	५८९५७९	३७.७९
२७३१३	सेवा निवृत्तको संचित विदा	३९८४८८५	५०९७७९६	२७.९३
२७३१४	सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	५८७६३८४	७६७६५७८	३०.६३
२७३१५	मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	४०६८०	३८८२०	(४.५७)

खर्च शीर्षक नं.	खर्च शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०७३/७४	आर्थिक वर्ष २०७४/७५	परिवर्तन प्रतिशत
२८१४१	जग्गाको भाडा	६५२९	६०४८	(७.३७)
२८२११	राजस्व फिर्ता	१६१५९८	९८८४९	(३८.८३)
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	८६५३६	८०१५०	(७.३८)
२८२१३	अन्य फिर्ता	३१३१६	९२४९३	१९५.३५
२९१११	जग्गा खरीद	८७९३०३१	२८९३०९०२	२२९.०२
२९२११	भवन खरीद	०	८८८९४१	-
२९२२१	भवन निर्माण	२४३६३१९१	३५७३५१०१	४६.६८
२९२३१	पूँजीगत सुधार खर्च - भवन	५२१८३१	५९४४४८	१३.९२
२९३११	फर्निचर तथा फिक्चर्स	१११८८७६	१२९८५६०	१६.०६
२९४११	सवारी साधन	६७१३४११	६६१४५३७	(१.४७)
२९५११	मेशिनरी औजार	७७०४२७०	९७४३३८१	२६.४७
२९६११	सार्वजनिक निर्माण	१४३४७६११६	१७०७५०५९७	१९.०१
२९६२१	पूँजीगत सुधार खर्च	७९७९०७६	६७२३०५७	(१५.७४)
२९७११	पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	७६८६८३४	८५६२९०१	११.४०
२९७१२	सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	३९१६९७	८७१२४८	१२२.४३
३११११	संस्थानमा ऋण लगानी	२४१७७०४२	१६५९७९४४	(३१.३५)
३१२११	संस्थानमा शेयर लगानी	१५५१७५२३	४४६०८८५३	१८७.४७
३१२२१	वैदेशिक शेयर लगानी	२८३३१०७	१६८१८८	(९४.०६)
३२१११	वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	२२७०३२१७	१८५८९२२०	(१८.१२)
३२२११	आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	३८५६१४०४	३७०८४६०८	(३.८३)
	जम्मा	८३११५६३७३	१०८४६८२०४०	३०.५०

श्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत खर्च विवरण

रु.हजारमा

संकेत	कार्यगत विवरण	चालु		पूजीगत		वित्तीय		जम्मा	
		खर्च	प्रतिशत	खर्च	प्रतिशत	खर्च	प्रतिशत	खर्च	प्रतिशत
०१	सामान्य सार्वजनिक सेवा	३३६,०३१,१४४	४८.२२	५,१०९,९८७	१.८८	६२,४८७,०१४	५३.३९	४०३,६२८,१४४	३७.२१
०१.१	कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तीय र	५४,५४७,९९०	७.८३	३,१४६,५५१	१.१६	२५,२५०,९५८	२१.५७	८२,९४५,४९९	७.६५
१.२	बाह्य आर्थिक सहायता	२,५८०	०.००	४२६,८५१	०.१६	-	-	४२९,४३१	०.०४
०१.३	सामान्य सेवा	१७,२६९,८०२	२.४८	१,०२९,१२३	०.३८	-	-	१८,२९८,९२५	१.६९
१.४	सामान्य आधारभूत सेवा	२,९६१		१३,३९९		-	-	१६,३६०	०.००
०१.५	सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	३,४६६	०.००	-	-	-	-	३,४६६	०.००
०१.६	सामान्य सेवा	८,८२०,३५४	१.२७	४९४,०६१	०.१८	-	-	९,३१४,४१५	०.८६
०१.७	सार्वजनिक ऋण कारोवार	१२,३८६,९३०	१.७८	-	-	३७,२३६,०५६	३१.८१	४९,६२२,९८६	४.५७
०१.८	विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य	२४२,९९७,०६२	३४.८७	-	-	-	-	२४२,९९७,०६२	२२.४०
०२	रक्षा	३८,१३५,१५८	५.४७	९,८७१,५३२	३.६५	-	-	४८,००६,६९०	४.४३
०२.१	सैनिक सुरक्षा	३८,१२३,२०७	५.४७	९,७५८,१७१	३.६०	-	-	४७,८८१,३७८	४.४१
२.२	नागरिक सुरक्षा	१०,४०५	०.००	८१,४६५	०.०३	-	-	९१,८७०	०.०१
०२.५	रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,५४६	०.००	३१,८९६	०.०१	-	-	३३,४४२	०.००
०३	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा नभएको	४७,४०२,७२९	६.८०	६,५१८,५२८	२.४१	-	-	५३,९२१,२५६	४.९७
०३.१	प्रहरी सेवा	३६,९२६,१४५	५.३०	२,९०३,२५४	१.०७	-	-	३९,८२९,३९९	३.६७
०३.२	अग्नी नियन्त्रण सेवा	११,१५४	०.००	४४८	०.००	-	-	११,६०२	०.००
०३.३	न्यायालय	४,५५७,३९४	०.६५	१,२९५,३९२	०.४८	-	-	५,८५२,७८६	०.५४
०३.४	कारागार	१,३०२,७००	०.१९	४३१,९२७	०.१६	-	-	१,७३४,६२७	०.१६
०३.६	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत	४,६०५,३३६	०.६६	१,८८७,५०७	०.७०	-	-	६,४९२,८४३	०.६०
०४	आर्थिक मामिला	१४७,०३८,७८०	२१.१०	१९२,८२५,५२१	७१.२३	४९,०६५,५७७	४१.९२	३८८,९२९,८७८	३५.८६
०४.१	सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	९४,६३९,९९६	१३.५८	२४,७३३,५३४	९.१४	-	-	११९,३७३,५२९	११.०१
०४.२	कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	३४,५८७,८७४	४.९६	३६,१०४,३२९	१३.३४	१,५००,०००	१.२८	७२,१९२,२०३	६.६६
०४.३	इन्धन तथा उर्जा	४,२०६,५१०	०.६०	२०,६५९,२४५	७.६३	३७,८२२,५७७	३२.३१	६२,६८८,३३२	५.७८
०४.४	खानी , उत्पादन तथा निर्माण	१०१,०३४	०.०१	२,३४३,१०३	०.८७	-	-	२,४४४,१३७	०.२३
०४.५	यातायात	७,११२,१५५	१.०२	१०५,५९०,६९६	३९.००	१,३०८,०००	१.१२	११४,०१०,८५१	१०.५१
०४.६	संचार	४,०९५,६६४	०.५९	८९०,७३१	०.३३	२७०,०००	०.२३	५,२५६,३९४	०.४८
०४.७	अन्य उद्योगहरु	२,१४८,२२९	०.३१	२,१९१,८४१	०.८१	८,०६५,०००	६.८९	१२,४०५,०७०	१.१४
०४.८	अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	८५,३५५	०.०१	२९२,२९४	०.११	-	-	३७७,६४९	०.०३
०४.९	आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	६१,९६४	०.०१	१९,७४८	०.०१	१००,०००	०.०९	१८१,७१२	०.०२
०५	वातावरण संरक्षण	२,५६४,०६६	०.३७	७,४४७,१७५	२.७५	३,५०१,४२२	२.९९	१३,५१२,६६४	१.२५
०५.१	फोहोर सेला व्यवस्थापन	३२२,७८७	०.०५	१९१,२०३	०.०७	२,०४३,३९४	१.७५	२,५५७,३८४	०.२४
०५.२	ढल व्यवस्थापन	१८,१९७	०.००	४,९३३,८४५	१.८२	-	-	४,९५२,०४२	०.४६

संकेत	कार्यगत विवरण	चालु		पूँजीगत		वित्तीय		जम्मा	
		खर्च	प्रतिशत	खर्च	प्रतिशत	खर्च	प्रतिशत	खर्च	प्रतिशत
०५.५	अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	१९,६९२	०.००	५,१०६	०.००	१,४५८,०२८	१.२५	१,४८२,८२७	०.१४
०५.६	वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गकृत नभएको	२,२०३,३९०	०.३२	२,३१७,०२०	०.८६	-	-	४,५२०,४१०	०.४२
०६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा	७,९२२,९९३	१.१४	४०,९९६,०४१	१५.१४	१,९९४,८०१	२	५०,९९३,८३५	४.६९
०६.१	आवास विकास	५,५१२,८९४	०.७९	१७,०२२,२३५	६.२९	२०,००१	०.०२	२२,५५५,१२९	२.०८
०६.२	सामुदायिक विकास	७७३,३४७	०.११	१,६९८,५९५	०.६३	-	-	२,४७१,९४२	०.२३
०६.३	खानेपानी	१,५३१,५८१	०.२२	२०,२५२,७६०	७.४८	१,९७४,८००	१.६९	२३,७५९,१४०	२.१९
०६.६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र	१०५,१७२	०.०२	२,०२२,४५२	०.७५	-	-	२,१२७,६२३	०.२०
०७	स्वास्थ्य	२९,०६६,८७७	४.०३	६,८५४,१७१	२.५३	-	-	३५,९२१,०४८	३.३१
०७.१	आषधी उत्पादन, उपकरण तथा औजार	१९६,१७६	०.०३	२७४,००७	०.१०	-	-	४७०,१८२	०.०४
०७.२	बाहिरङ्ग सेवा	२,५६८,८८०	०.३७	३६०,७७८	०.१३	-	-	२,९२९,६५८	०.२७
०७.३	अस्पताल सेवा	१५,८४६,४७९	२.२७	४०५,५४४	०.१५	-	-	१६,२५२,०२२	१.५०
०७.४	सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	६,१४३,०६१	०.८८	५,७०६,४४९	२.११	-	-	११,८४९,५१०	१.०९
०७.५	अनुसन्धान सेवा	३,३२३,५७०	०.४८	१०७,३९३	०.०४	-	-	३,४३०,९६४	०.३२
७.६	स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गकृत नभएको	९८८,७१२	०.१४	-	-	-	-	९८८,७१२	०.०९
०८	मनोरञ्जन, संस्कृति तथा धर्म	४,६७५,५३९	०.६७	५८९,५८६	०.२२	-	-	५,२६५,१२५	०.४९
०८.१	मनोरञ्जनात्मक र खेलकुद सेवाहरू	२,१४१,७५२	०.३१	१४,६०८	०.०१	-	-	२,१५६,३६१	०.२०
०८.२	सांस्कृतिक सेवा	२,१८९,८५२	०.३१	५५०,१३१	०.२०	-	-	२,७३९,९८३	०.२५
०८.३	प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	२७७,५१८	०.०४	१८,६३२	०.०१	-	-	२९६,१५०	०.०३
०८.४	अनुसन्धान तथा विकास, संस्कृतिक र	६६,४१६	०.०१	६,२१५	०.००	-	-	७२,६३१	०.०१
०९	शिक्षा	४४,७७५,२१३	६.४२	२४३,८१९	०.०९	-	-	४५,०१९,०३२	४.१५
०९.१	पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	३५४,२०७	०.०५	१,४८४	०.००	-	-	३५५,६९१	०.०३
०९.२	माध्यमिक शिक्षा	-	-	-	-	-	-	-	-
०९.५	तहमा वर्गकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक)	१९,९९३,४१९	२.८७	१८०,१३४	०.०७	-	-	२०,१७३,५५३	१.८६
०९.६	शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरू	२४,०१७,६७६	३.४५	६१,५५६	०.०२	-	-	२४,०७९,२३२	२.२२
०९.८	शिक्षा अन्यत्र वर्गकृत नभएको	४०९,९१२	०.०६	६४४	०.००	-	-	४१०,५५५	०.०४
१०	सामाजिक सुरक्षा	३९,३०७,०५५	५.६४	२५७,३१३	०.१०	-	-	३९,५६४,३६८	३.६५
१०.४	परिवार र शिशु कल्याण	३५१,३८१	०.०५	-	-	-	-	३५१,३८१	०.०३
१०.७	सामाजिक असमावेशी	३७,६०२,८५५	५.४०	३१,२८८	०.०१	-	-	३७,६३४,१४३	३.४७
१०.८	सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	७४,३५८	०.०१	५,४७६	०.००	-	-	७९,८३४	०.०१
१०.९	सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गकृत नभएको	१,२७८,४६१	०.१८	२२०,५४९	०.०८	-	-	१,४९९,०१०	०.१४
	कूल जम्मा	६९६,९१९,५५५	१००	२७०,७१३,६७२	१००	११७,०४८,८१४	१००	१,०८४,६८२,०४०	१००

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मन्त्रालयगत विनियोजन र खर्च विवरण

रु.हजारमा

संकेत	मन्त्रालय	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
१०१	राष्ट्रपति	१५८४०४	१५५७२२	९८.३१
१०२	उपराष्ट्रपति	४३४६५	३९९६८	९१.९५
२०२	व्यवस्थापिका - संसद	१७४३६७७	१०४१४३६	५९.७३
२०४	अदालत	५२२१६६५	४६४९७१८	८९.०५
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	११७२७०८	८४४५९७	७२.०२
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	६२०१९८	६१००६०	९८.३७
२१०	लोक सेवा आयोग	६८३७३२	७४०६९५	१०८.३३
२१२	निर्वाचन आयोग	७०९११३	८९५७६०७	१.२६३.२१
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२०४६७४	१८३३५६	८९.५८
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	९४१२५५	९६७६२२	१०२.८०
२१८	न्याय परिषद्	७५४६७	६३३२८	८३.९२
२२०	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	३५५१६	८३६८३	२३५.६२
२२२	राष्ट्रिय महिला आयोग	३५५१६	-	-
२२४	राष्ट्रिय दलित आयोग	३५५१६	-	-
२२६	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	३५५१६	-	-
२२८	आदिवासी जनजाति आयोग	३५५१६	-	-
२३०	मधेशी आयोग	३५५१६	-	-
२३२	थारू आयोग	३५५१६	-	-
२३४	मुस्लिम आयोग	३५५१६	-	-
२५०	प्रदेश प्रमुखहरु	८०४१६	१३१२९७	१६३.२७
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१४९६२२०७३	१२०२३७२११	८०.३६
३०५	अर्थ मन्त्रालय	११९९५०५२	६५४२३३१	५४.५४
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	९९४९१०	९६३२८०	९६.८२
३०७	उद्योग मन्त्रालय	८१७७९७४	४२४०१६३	५१.८५
३०८	उर्जा मन्त्रालय	१९२९९४०५	२५९४४५१४	१३४.४३
३११	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२१७९५३	१५५९५१	७१.५५
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	२४२६१९३७	१९२७१७८२	७९.४३
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	२२७०४०७३	१९९४९१६९	८७.८७
३१४	गृह मन्त्रालय	५५०९२४९०	५९९५३३३९	१०८.८२
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	५०९३३६४	३५२५८६९	६९.२२
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	६३०५९९७	४६६६६८३	७४.००
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	६१३४७३८	४६९८८१६	७६.५९
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१५३४४३९४	१२२८६५१०	८०.०७
३३०	बाणिज्य मन्त्रालय	१७८४७४९	६८४८३८	३८.३७
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	७६४७७८३	४४३४१७७	५७.९८
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	१२१२०२१	११४२४८६	९४.२६

संकेत	मन्त्रालय	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	६६९८६२२	५३२०९७६	७९.४३
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	९६५५७२६४	१०२६०५३८६	१०६.२६
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	२२२८४३०	१४३८९४२	६४.५७
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	२२४२४३६	२१५६३६१	९६.१६
३४५	रक्षा मन्त्रालय	४५०८६११८	४८२०१२३२	१०६.९१
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	३०४८३०४२	२७८२६९८३	९१.२९
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१७३२५५७	२०८४०७५	१२०.२९
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	६६१२४४१६	४६००७७४४	६९.५८
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	१६६८८६६	७५९३१४	४५.५०
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	११०१६३८	९९६३५९	९०.४४
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	२७४०५८४०	३४४२९७०१	१२५.६३
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	४९७६३९९	४५२२५९९	९०.८८
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८१८५३८९३	५८९४४८१४	७२.०१
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३१७८१०९९	२७३७०२६५	८६.१२
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	११४२१७१	९६६८१०	८४.६५
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१३०५३६०	१०२६४१४	७८.६३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	८३०३९०१४	५६८९६९८५	६८.५२
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	४६२९२४३५	४९४७१५३८	१०६.८७
५०३	अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	३३०२०३४२	१९२५४७९६	५८.३१
५०४	अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	४०८७५९८	३१९४८०६	७८.१६
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	६०८३३०००	४२००४७९५	६९.०५
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	६९३०८४०९	८७९२७७	१.२७
७०१	प्रदेश	७१४३५००	७१४५५००	१००.०३
८०१	स्थानीय तह	२२५०५४५९१	२३४०१०१५९	१०३.९८
	जम्मा	१२७८९९४८५५	१,०८४,६८२,०४०	८४.८१

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मन्त्रालय/निकायगत चालु, पूंजीगत र वित्तीय व्यवस्थाको विनियोजन र खर्चको विवरण

रु. हजारमा

संकेत	मन्त्रालय	विनियोजन				खर्च				बजेटको तुलनामा खर्च प्रतिशत			
		चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा
१०१	राष्ट्रपति	१२६७४२	३१६६२	०	१५८४०४	१३४८७०	२०८५३	०	१५५७२२	१०६	६६	०	९८
१०२	उपराष्ट्रपति	३८०९५	५३७०	०	४३४६५	३५६३६	४३३२	०	३९९६८	९४	८१	०	९२
२०२	व्यवस्थापिका - संसद	१६९३५९७	५००८०	०	१७४३६७७	९४४७०७	९६७२९	०	१०४१४३६	५६	१९३	०	६०
२०४	अदालत	४२५१७०८	९६९९५७	०	५२२१६६५	३६४५९४५	१००३७७३	०	४६४९७१८	८६	१०३	०	८९
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	८६२७१०	३०९९९८	०	११७२७०८	६२२८२१	२२१७७६	०	८४४५९७	७२	७२	०	७२
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	४०१९९९	२१८१९९	०	६२०१९८	३८२१६०	२२७९०१	०	६१००६०	९५	१०४	०	९८
२१०	लोक सेवा आयोग	६१६१५२	६७५८०	०	६८३७३२	६८७१३९	५३५५५	०	७४०६९५	११२	७९	०	१०८
२१२	निर्वाचन आयोग	५९४६५५	११४४५८	०	७०९११३	८५३६८२७	४२०७८०	०	८९५७६०७	१,४३६	३६८	०	१,२६३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२००८४९	३८२५	०	२०४६७४	१६६१७६	१७१८०	०	१८३३५६	८३	४४९	०	९०
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	६९१००८	२५०२४७	०	९४१२५५	६९४२१६	२७३४०६	०	९६७६२२	१००	१०९	०	१०३
२१८	न्याय परिषद्	६६३८०	९०८७	०	७५४६७	५७८८५	५४४३	०	६३३२८	८७	६०	०	८४
२२०	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	१२८६९	७०८१४	०	८३६८३	५०	७०८	०	२३६
२२२	राष्ट्रिय महिला आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२२४	राष्ट्रिय दलित आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२२६	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२२८	आदिवासी जनजाति आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२३०	मधेशी आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२३२	थारू आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२३४	मुस्लिम आयोग	२५५१६	१००००	०	३५५१६	०	०	०	-	-	०	०	-
२५०	प्रदेश प्रमुखहरु	४५४१६	३५०००	०	८०४१६	६१७१६	६९५८१	०	१३१२९६.५९४	१३६	१९९	०	१६३
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	७७२७९३१९	७२३४२७५४	०	१४९६२०७३	९६३८५७२३	२३८५१४८३	०	१२०२३७२१०.७	१२५	३३	०	८०
३०५	अर्थ मन्त्रालय	१००१६५४५	१९७८५०७	०	११९९५०५२	५४९५३६७	१०४६९६४	०	६५४२३३१.४९	५५	५३	०	५५
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	९२४०५६	७०८५४	०	९९४९१०	९३१५२२	३१७५८	०	९६३२७९.८९८६	१०१	४५	०	९७
३०७	उद्योग मन्त्रालय	३८१९६७१	४३५८३०३	०	८१७७९७४	२११५३९८	२१२४७६५	०	४२४०१६३.२३६	५५	४९	०	५२
३०८	उर्जा मन्त्रालय	१७९७४६६	१२८५३९३९	४६४८०००	१९२९९४०५	८८००१६	२०५८६४९८	४४७८०००	२५९४४५१४.०१	४९	१६०	९६	१३४
३११	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२१११६५	६७८८	०	२१७९५३	१४७६४५	८३०६	०	१५५९५०.९७४३	७०	१२२	०	७२
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	२०४६३८८७	३७९८०५०	०	२४२६१९३७	१६३१०८८७	२९६०८९६	०	१९२७१७८२.३४	८०	७८	०	७९
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	१६७०३३३३	२१०३३७४०	०	२२७०४०७३	१२८७१६०	१८६६२०१०	०	१९९४९१६९.१९	७७	८९	०	८८
३१४	गृह मन्त्रालय	४७६८०९३१	७४११५५९	०	५५०९२४९०	५५१५५०६६	४७९८२७३	०	५९९५३३३८.६७	११६	६५	०	१०९
३२५	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३८७०२८३	१२२३०८१	०	५०९३३६४	२६४२००६	८८३८६३	०	३५२५८६८.९५१	६८	७२	०	६९
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	३५५०४८७	२७५५११०	०	६३०५९९७	३१४५७१३	१५२०९७०	०	४६६६६८२.८६२	८९	५५	०	७४
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	४३८७१३०	१७४७६०८	०	६१३४७३८	३४२९४६०	१२६९३५६	०	४६९८८१५.६४४	७८	७३	०	७७
३२९	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१०३२०३६६	५०२४०२८	०	१५३४४३९४	८४५८३१५	३८८८१९५	०	१२२८६५१०.२७	८२	७६	०	८०

संकेत	मन्त्रालय	विनियोजन				खर्च				बजेटको तुलनामा खर्च प्रतिशत			
		चालु	पूजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूजीगत	वित्तीय	जम्मा
३३०	बाणिज्य मन्त्रालय	६९०७५९	१०९३९९०	०	१७८४७४९	३४८४८४	३३६३५४	०	६८४८३७.९६२९	५०	३९	०	३८
३३१	जनसंख्या तथा बातावरण मन्त्रालय	५९३२८०५	१७१४९७८	०	७६४७७८३	३७३०२८३	७०३८९५	०	४४३४९७७.२९	६३	४९	०	५८
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	४४९८७३	७६२९४८	०	१२१२०२९	३५६९४४	७८६३४९	०	११४२४८५.५३७	७९	१०३	०	९४
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	५५०६८९३	११९९८०९	०	६६९८६२२	४४९०७६४	९१०२९३	०	५३२०९७६.३५२	८०	७६	०	७९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	७०५०५७७	८९५०६६८७	०	९६५४७२६४	६५९३२७३	९६०९२९९३	०	१०२६०५३८६	९४	१०७	०	१०६
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	२०२३२९३	२०५९३७	०	२२२८४३०	१३९८२८९	१२०६५३	०	१४३८९४९.७४३	६५	५९	०	६५
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	२२३९६१०	२८२६	०	२२४२४३६	२१४९७५२	१४६०८	०	२१५६३६०.५४९	९६	५९७	०	९६
३४५	रक्षा मन्त्रालय	३९९२९७५२	५९६४३६६	०	४५०८६९१८	३८६२८६६४	९५७२५६८	०	४८२०९२३९.९९	९७	१८५	०	१०७
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	८५६६६४२	२१९९६४००	०	३०४८३०४२	६९९८९०४	२०८२८८७९	०	२७८२६९८२.८३	८२	९५	०	९९
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	९५४९७६	७७७५८९	०	१७३२५५७	१४७४९५९	६०९९२४	०	२०८४०७५.२६२	१५४	७८	०	१२०
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	६५७९६४५०	४०७९६६	०	६६९२४४९६	४५७६३९२५	२४३८९९	०	४६००७७४३.८३	७०	६०	०	७०
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	१५९८९५६	७०७९०	०	१६६८८६६	७९९२८२	४००३२	०	७५९३९३.७३४९	४५	५७	०	४५
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	१०६०५८६	४९०५२	०	११०९६३८	९६६२८७	३००७३	०	९९६३५९.२९९३	९९	७३	०	९०
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१८५५१७९	२५५५०६६९	०	२७४०५८४०	१५५४९८०	३२८७५५२९	०	३४४२९७०९.३३	८४	१२९	०	१२६
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	४३८३५४२	५९२८५७	०	४९७६३९९	४२६९५४९	२६९०५८	०	४५२२५९८.५६३	९७	४४	०	९९
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५२७६८२३७	२९०८५६५६	०	८१८५३८९३	४२५९५४०४	१६४२९४९०	०	५८९४४८९४.४२	८९	५६	०	७२
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२५,८८९,२५७	५,८९९,८४२	-	३१,७८९,०९९	२०६८७५८७	६६८२६७८	०	२७,३७०,२६५	८०	११३	०	८६
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	९४७०९२	१९५०७९	०	११४२९७९	८०४२५८	१६२५५२	०	९६६,८९०	८५	८३	०	८५
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१२३२३२७	७३०३३	०	१३०५३६०	९९२०९२	३४३२२	०	१,०२६,४९४	८९	४७	०	७९
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	८३०३९०९४	८३०३९०९४	०	०	५६८९६९८५	५६,८९६,९८५	०	०	६९	६९
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	२६२४४५८०	०	२००४७८५५	४६२९२४३५	१२३८६९३०	०	३७०८४६०८	४९,४७९,५३८	४७	०	१८५	१०७
५०३	अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	३९८०५२३	०	२९०३९८९९	३३०२०३४२	३३९५३५९	०	१५९३९४४५	१९,२५४,७९६	८३	०	५५	५८
५०४	अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	५७४८५५	०	३५९२७४३	४०८७५९८	५४५०३०	०	२६४९७७६	३,९९४,८०६	९५	०	७५	७८
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	६०८३३०००	०	०	६०८३३०००	४२००४७९५	०	०	४२,००४,७९५	६९	०	०	६९
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	५५९३५४०९	१४९७३०००	०	६९३०८४०९	८७९२७७	०	०	८७९,२७७	२	-	०	९
७०१	प्रदेश	७९४३५००	०	०	७९४३५००	७९४५५००	०	०	७,९४५,५००	१००	०	०	१००
८०१	स्थानीय तह	२२५०५४५९९	०	०	२२५०५४५९९	२३४०९०९५९	०	०	२३४,०९०,९५९	१०४	०	०	१०४
	जम्मा	८०३५३९४५४	३३५९७५९७०	१४०२८७४३९	१२७८९९४८५५	६९६९९९५५४	२७०७९३६७२	११७०४८८९३	१०८४६८२०४०	८७	८९	८३	८५

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

राष्ट्रीय गौरवका आयोजनाहरू

ब उ शी नं	आयोजना/ कार्यक्रम	शुरु बजेट	रकमान्तर थप	रकमान्तर घट	खुद बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
३०८११३	बुढी गण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति	१०१७४२४५	१००५३४३४	५३४३४	२०१७४२४५	२००६८४४३	९९.४८
३१३११४	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	६५७२४९२	९९४९२५	१८१४९८९	५७५२४२८	२४८४६१३	४३.१९
३२५११५	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	४४४१७५	०	०	४४४१७५	२२९०२१	५१.५६
३२५११६	लुम्बिनी विकास कोष	७१९४००	०	०	७१९४००	७१९४००	१००.००
३२९१२४	राष्ट्रपति चुरे - तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	१९१८७७३	०	८५००	१९१०२७३	१६२३८३२	८५.०१
३३७१३८	पुष्पलाल राजमार्ग (मध्य पहाडी राजमार्ग)	४०२८३७१	५७५२५५२	१८०००००	७९८०९२३	७९६७८७०	९९.८४
३३७१४१	काठमांडौ-तराई मधेश फाष्ट ट्रयाक	१०१४४८९५	१४३००००	३५०००००	८०७४८९५	७६२८१७६	९४.४७
३३७१४५	उत्तर दक्षिण राजमार्ग (कर्णाली, कालीगण्डकी र कोशी)	२०२९०९२	१०९७४७८	९५०००	३०३१५७०	३००९८७९	९९.२८
३३७२२४	हुलाकी राजमार्ग (पुलहरु समेत)	४२७४५१६	५००००७८	२१४०४२३.५	७१३४१७०	७०९३४६७	९९.४३
३३७३०७	रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना	४०१७०४७	२०००००	४०००००	३८१७०४७	३७८६३२२	९९.२०
३५७१२१	बबई सिंचाइ आयोजना	७१६३५५	१०६०५९	०	८२२४१४	८१०६३७	९८.५७
३५७१२५	सिक्टा सिंचाइ आयोजना	१५८७१५९	२९१६०३	६४१६०३	१२३७१५९	९१८२६४	७४.२२
३५७१३२	रानी जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना (प्रणाली आधुनिकीकरण समेत)	१९७०८३२	७९०८००	११३०८००	१६३०८३२	१५३३२८५	९४.०२
३५७१३५	भेरी - बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना	८८८०९२	३९६००००	२८००००	४५६८०९२	४५६४६३१	९९.९२
५०११२१	माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना (४५६ मे. वा.)	५०००००	०	०	५०००००	५०००००	१००.००
५०११६१	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	७२२००००	१७८०००००	८००००००	१७०२००००	७००००००	४१.१३
५०११७९	पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	५००००००	१००००००	२००००००	४००००००	०	०.००
५०११८०	दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निजगढ, बारा	१५०००००	०	०	१५०००००	०	०.००
	जम्मा	६३७०५४४४	४८४७६९२९	२१८६४७५०	९०३१७६२३	६९९३७८३८	७७.४४

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको सेवा तथा कार्यगत खर्चको विवरण

रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष		अप्रत्यक्ष		तटस्थ		जम्मा
	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	२४२८०२३५२	१७१८०	४०५५५५३	३७६७४१	८९१७३२३९	६७२०३०७९	४०३६२८१४४
०२ रक्षा	०	०	३७१०१३५४	९१७४१८३	१०३३८०४	६९७३४९	४८००६६९०
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	१११६६७४	११२४३३२	३४३७१६४८	२३३३१६६	११९१४४०६	३०६१०३०	५३९२१२५६
०४ आर्थिक मामिला	१०२४०५१३४	३२८२७८७३	३१४७७८४६	१२९७७५१३२	१३१५५८००	७९२८८०९३	३८८९२९८७८
०५ वातावरण संरक्षण	०	०	१६९४१०४	१०४११७६३	८६९९६३	५३६८३४	१३५१२६६४
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	५६०१६०	४०५५७४५	२७३९१३४	३०२३१६९८	४६२३६९९	८७०३३९९	५०९१३८३५
०७ स्वास्थ्य	९४००३८९	५८३८२१२	१२५७३९११	९७६९३२	७०९२५७७	३९०२७	३५९२१०४८
०८ मनोरंजन, संस्कृति तथा धर्म	०	०	२०१२७०५	१४१८४	२६६२८३४	५७५४०२	५२६५१२५
०९ शिक्षा	२११८०९७०	१८७८९९	२३४५९२०१	५५९२०	१३५०४२	०	४५०१९०३२
१० सामाजिक सुरक्षा	९३२२६२	२१२८९५	३८२८३६६०	४३२०३	९११३३	१२१५	३९५६४३६८
कूल जम्मा	३७८३९७९४१	४४२६४१३६	१८७७६९११६	१८३३९२९२२	१३०७५२४९७	१६०१०५४२८	१०८४६८२०४०

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को गरिबी न्यूनीकरण बजेटको सेवा तथा कार्यगत बजेटको खर्चको विवरण

रु.हजारमा

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण		तटस्थ		जम्मा
	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	२४५५०७६६३	६८७७०४०	९०५२३४८१	६०७१९९६०	४०३६२८१४४
०२ रक्षा	०	०	३८१३५१५८	९८७१५३२	४८००६६९०
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	२९९७५३३	११५७६२६	४४४०५१९५	५३६०९०२	५३९२१२५६
०४ आर्थिक मामिला	१३४२३५५४९	१८५९९३२२८	१२८०३२३१	५५८९७८७०	३८८९२९८७८
०५ वातावरण संरक्षण	२२८८१५	८७५३५४६	२३३५२५१	२१९५०५२	१३५१२६६४
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१३३२८४३	१५२३९३७१	६५९०१५१	२७७५१४७०	५०९१३८३५
०७ स्वास्थ्य	२१८६५१२६	६६९३१७८	७२०१७५१	१६०९९३	३५९२१०४८
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	११२२००४	०	३५५३५३५	५८९५८६	५२६५१२५
०९ शिक्षा	४४७६३५८२	२४३८१९	११६३१	०	४५०१९०३२
१० सामाजिक सुरक्षा	३९१९५९२२	२५६०९८	११११३३	१२१५	३९५६४३६८
कूल जम्मा	४९१२४९०३७	२२५२१३९०६	२०५६७०५१७	१६२५४८५८०	१०८४६८२०४०

श्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को जलवायु परिवर्तन बजेटको सेवा तथा कार्यगत खर्चको विवरण

रु.हजारमा

	सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष		अप्रत्यक्ष		तटस्थ		जम्मा
		चालु	पूँजिगत/वित्तीय	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	चालु	पूँजिगत/वित्तीय	
०१	सामान्य सार्वजनिक सेवा	४६६३४	१८०५२५	२४११९९८७६	४२८१३२	९४७८४६३४	६६९८८३४३	४०३६२८१४४
०२	रक्षा	०	०	०	०	३८१३५१५८	९८७१५३२	४८००६६९०
०३	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	०	०	०	०	४७४०२७२८	६५१८५२८	५३९२१२५६
०४	आर्थिक मामिला	४९६२४९९	३९१०३६१९	१३३५४१२२	४३६८९५८७	१२८७२२१५९	१५९०९७८९२	३८८९२९८७८
०५	वातावरण संरक्षण	७१८८२२	३४६२१२०	१४६६३७६	७२६०२८०	३७८८६८	२२६१९८	१३५१२६६४
०६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१००८८२९	८६८१४४८	५०१९११८	१५९०३८६६	१८९५०४६	१८४०५५२८	५०९१३८३५
०७	स्वास्थ्य	०	०	३९२७४३	०	२८६७४१३५	६८५४१७०	३५९२१०४८
०८	मनोरंजन, संस्कृति तथा धर्म	०	०	०	०	४६७५५३९	५८९५८६	५२६५१२५
०९	शिक्षा	०	०	०	०	४४७७५२१३	२४३८१९	४५०१९०३२
१०	सामाजिक सुरक्षा	०	०	०	०	३९३०७०५५	२५७३१३	३९५६४३६८
	कूल जम्मा	६७३६७८४	५१४२७७१२	२६१४३२२३५	६७२८१८६५	४२८७५०५३५	२६९०५२९०९	१०८४६८२०४०

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिबद्धता
क्षेत्रगत विवरण
आर्थिक वर्ष २०७४/०७५

रकम रु. दश लाखमा

क्र. सं.	क्षेत्र	अनुदान	ऋण	जम्मा
१	शिक्षा	७,६५२.००	-	७,६५२.००
२	उर्जा	५१,५००.००	१५,४६०.००	६६,९६०.००
३	आपूर्ति	-	२,१३०.००	२,१३०.००
४	पुनर्निर्माण	५०,७२३.२०	४५,०९५.६०	९५,८१८.८०
५	शहरी विकास	-	१५,४००.००	१५,४००.००
६	ग्रामिण विकास	१,०२४.९०	१०,०००.००	११,०२४.९०
७	खाध्यान्न	३२८.२२	-	३२८.२२
८	सिंचाइ	-	२८,७०६.७२	२८,७०६.७२
९	कृषि	५,१०७.२६	३०१.७४	५,४०९.००
१०	मानव संशाधन विकास	२७४.१०	-	२७४.१०
	जम्मा	११६,६०९.६८	११७,०९४.०६	२३३,७०३.७४

अर्थ मन्त्रालय
अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता समन्वय महाशाखा
अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिवद्धता
परियोजनागत विवरण
आर्थिक वर्ष २०७४/०७५

रु. दश लाखमा

क्र.सं.	सम्झौता मिति	दातृ निकाय	परियोजनाको नाम	सहायताको प्रकार	रकम		क्षेत्र
					विदेशी मुद्रा	नेपाली मुद्रा	
1	09 August 2017 (25 Shrawan 2074)	EU	School Sector Development Programme	Grant	Euro 61.4	7370.00	Education
2	15 August 2017 (31 Shrawan 2074)	Japan	School Sector Development Programme	Grant	JPN 300	282.00	Education
3	10 September 2017 (25 Bhadra 2074)	ADB	Power Transmission and Distribution Efficiency Enhancement Project	Loan	US\$ 152	15460.00	Energy
4	10 September 2017 (25 Bhadra 2074)	ADB	SASEC Customs Reforms and Modernization for Trade Facilitation Program	Loan	US\$ 21	2130.00	Supply
5	14 September 2017 (29 Bhadra 2074)	MCC(USA)	Millinium Challenge Compact	Grant	US\$ 500	51500.00	Energy
6	20 September 2017 (04 Ashwin 2074)	ADB	Earthquake Emergency Assistance Project - Additional Financing (MDTF)	Grant	US\$ 10	1020.00	Reconstruction
7	22 September 2017 (06 Ashwin 2074)	WB	Nepal Earthquake Housing Reconstruction Project (MDTF)	Grant	US \$ 10	1020.00	Reconstruction
8	27 November, 2017 (Mangsir 11, 2074)	ADB	Regional Urban Development Project	Loan	US\$150	15400.00	Urban Development
9	21 January, 2018 (Magh 7, 2074)	WB	Implementation of Enhanced Vocational Education and Training Project (EVENT-II), Livestock Sector Innovation Project (LSIP) and Earthquake Housing Reconstruction Project (EHRP)	Loan	US\$ 440	45095.6	Education + Reconstruction
10	25 January, 2018 (Magh11, 2074)	Japan	Implementation of the Food Assistance Programme (KR) under the Kennedy Round Scheme	Grant	US\$ 3.2025	328.22	Food
11	6 February, 2018 (Magh 23, 2074)	KOICA	Research and Development capacity of Kathmandu University (KU)	Grant	US\$ 10	1024.90	Rural Development
12	12 Febrary, 2018 (Magh 29, 2074)	ADB	Rural Connectivity Improvement Project	Loan	US\$100	10000.00	Rural Development

13	15 March, 2018 (Chaitra 1, 2074)	China	Tatopani Frontier Inspection Station Project (during ICNR conference), Hospital Recovery Project in Sindupalchok and Jiri Secondary School Reconstruction Porject	Grant	yuan 3000	48000.00	Reconstruction	
14	10 May, 2018 (Baishak 27, 2075)	WB	First Programmatic Fiscal and Public Financial Management Development Policy Credit (DPC), Rani Jamara Kulariya Irrigation Scheme II.	Loan	US\$ 266	28706.72	Irrigation	
15	18 May, 2018 (Jesth 4, 2075)	Japan	Implementation of the Economic and Social Development Program.	Grant	yen 700	683.20	Reconstruction	
16	4 June, 2018 (Jestha 21, 2075)	IFAD	Agriculture Sector Development Program	Loan	US\$ 28.2	301.74	Agriculture	
				Grant	US\$ 1.8	19.26		
17	2June, 2018	EU	EU Contribution to Agriculture and Rural Development	Grant	Euro 40	5088.00	Agriculture	
18	13 July, 2018 (ashad 29,2075)	Japan	The Project for Human Resource Development Scholarship (JDS)	Grant	Yen 282	274.10	Human resurce development	
Total					Total	233703.74	percentage	
						Grant	116609.68	49.90
						Loan	117094.06	50.10
						Total	233703.74	100.00

अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिवद्धता
दातृ निकायगत विवरण
आर्थिक वर्ष २०७४/०७५

रु. दश लाखमा

क्र.सं.	द्विपक्षीय (क)	जम्मा रकम		
		अनुदान	ऋण	जम्मा
१	जापान	१,५६७.५२	-	१,५६७.५२
२	अमेरिका (MCC)	५१,५००.००	-	५१,५००.००
३	चिन	४८,०००.००	-	४८,०००.००
४	कोरिया	१,०२४.९०	-	१,०२४.९०
५	जम्मा (क)	१०२,०९२.४२	-	१०२,०९२.४२

क्र.सं.	बहुपक्षीय (ख)	जम्मा रकम		
		अनुदान	ऋण	जम्मा
१	युरोपियन युनियन	१२,४५८.००	-	१२,४५८.००
२	एसियाली विकास बैंक	१,०२०.००	४२,९९०.००	४४,०१०.००
३	विश्व बैंक	१,०२०.००	७३,८०२.३२	७४,८२२.३२
४	आइफाड	१९.२६	३०१.७४	३२१.००
५	जम्मा (ख)	१४,५१७.२६	११७,०९४.०६	१३१,६११.३२

अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता प्रतिवद्धताको सारांश
दातृ निकाय अनुसार
आर्थिक वर्ष २०७४/०७५

दातृ निकाय	अनुदान	ऋण	जम्मा
द्विपक्षीय	१०२,०९२.४२	-	१०२,०९२.४२
बहुपक्षीय	१४,५१७.२६	११७,०९४.०६	१३१,६११.३२
जम्मा (रु.दश लाखमा)	११६,६०९.६८	११७,०९४.०६	२३३,७०३.७४